

Vergaderjaar 2009–2010

Tweede Kamer der Staten-Generaal

13 13 oktober 2009

13de vergadering

IN DE TWEEDE KAMER:

**Verhuiskosten-
vergoeding**

**Luchtvaartterrein
Lelystad**

Raamovereenkomst ouderschapsverlof

Hypothecaire lening (interpellatie)

APPA-wetten

Alfabetische inhoud

Algemene politieke beschouwingen

Motie-Verdonk over het vakantiehuis van de kroonprins in Mozambique (32 123, nr. 24) (verworpen) **946, 954**

Algemene Zaken/Huis der Koning (begroting)

Motie-Van Raak over een visiestuk over de toekomst van de monarchie (32 123-I, nr. 6) (verworpen) **952, 953**

Motie-Van Raak over het overtuigen van de kroonprins dat hij moet afzien van het vastgoedproject in Mozambique (32 123-I, nr. 7) (verworpen) **952, 953**

Motie-Van Raak over het ongedaan maken van de vergoeding voor privévluchten van leden van het Koninklijk Huis (32 123-I, nr. 9) (verworpen) **952, 953**

Motie-Kant over bevrozing van de toeslagen voor de leden van het Koninklijk Huis (32 123, nr. 7) (verworpen) **952, 953**

Gewijzigde motie-Timmer over afbouwen van de financiering van privévluchten van leden van het Koninklijk Huis (32 123-I, nr. 18, was nr. 10) (aangenomen) **952, 953**

Motie-Brinkman/Wilders over wijziging van de Grondwet zodat de Koning geen onderdeel van de regering meer is (32 123-I, nr. 11) (verworpen) **952, 953**

Gewijzigde motie-Brinkman/Wilders over 20% bezuinigen op de begroting van de Koning (32 123-I, nr. 17) (verworpen) **952, 953**

Motie-Brinkman over wijziging van de Grondwet zodat leden van het Koninklijk Huis wel belasting betalen over hun toelage (32 123-I, nr. 13) (verworpen) **952, 953**

Motie-Brinkman over een jaarverslag naar model van het Britse koningshuis (32 123-I, nr. 14) (verworpen) **952, 953**

Motie-Anker over een meer gerichte opzet van overheids campagnes (32 123-III, nr. 6) (aangenomen) **952, 953**

Motie-Van Gent over het moment van openbaarmaking van de begrotingsstukken (32 123-III, nr. 7) (aangenomen) **952, 953**

Motie-Van Gent over een verzoek aan het Innovatieplatform om de nadruk te leggen op duurzame ontwikkelingen (32 123-III, nr. 8) (aangenomen) **952, 953**

Motie-Van der Ham over een commissie die scenario's uitwerkt voor een moderne invulling van het koningschap (32 123-I, nr. 16) (afgevoerd) **952, 953**

APPA-wetten

Wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers en enige andere wetten in verband met de harmonisatie van de uitkeringsrechten en het onder de werking van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers brengen van de commissarissen van de Koningin, de burgemeesters en de bestuurders van waterschappen (30 424) **977-999**

Wijziging van de Provinciewet en de Gemeentewet in verband met de openbaarmaking van nevenfuncties en inkomsten uit nevenfuncties (30 425) **977-999**

Harmonisatie van uitkeringsrechten van leden van de Tweede Kamer, wijzigingen in verband met de openbaarmaking van nevenfuncties en inkomsten uit nevenfuncties van leden van de Eerste en Tweede Kamer en leden van het Europees Parlement en enkele technische wijzigingen (30 693) **977-999**

Motie-Van Raak over het niet hoger maken van de Balkenendenorm dan het inkomen van de minister-president (30 693, nr. 19) **979**

Motie-Van Raak over nevenfuncties van commissarissen van de Koningin (30 425, nr. 14) **980**

Motie-Van Raak over het stoppen van de wachtgeldregeling voor politieke ambtsdragers na aanvaarding van een nieuwe hoofdbaan (30 424, nr. 19) **980**

Motie-Brinkman over een uitkering voor politieke ambtsdragers overeenkomstig de Werkloosheidswet (30 424, nr. 20) **981**

Motie-Van der Staaij over voorstellen voor een samenhangend loongebouw (30 424, nr. 21) **987**

Motie-Heijnen c.s. over opschorten van de vergoeding voor raads- en statenleden die enige tijd niet hebben deelgenomen aan raads- en statenvergaderingen (30 693, nr. 20) **991**

Motie-De Pater-van der Meer c.s. over een regeling voor het nabestaandenpensioen voor politieke ambtsdragers (30 424, nr. 22) **998/999**

Bestedingsverplichting roc's

Wijziging van de Wet participatiebudget en de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met een tijdelijke verlenging van de oormerking educatie en de bestedingsverplichting bij roc's (32 146) (aangenomen) **950-951**

Motie-Jasper van Dijk over afzien van de invoering van marktwerking in de educatie (32 146, nr. 7) (verworpen) **950, 951**

Motie-Jasper van Dijk over afzien van de geplande structurele bezuiniging van de educatie (32 146, nr. 8) (verworpen) **950, 951**

Motie-Dijsselbloem/Biskop over voorstellen voor flankerend beleid voor de kwaliteit van educatie (32 146, nr. 9) (aangenomen) **950, 951**

Functie- en bezoldigingsstructuur rechterlijke ambtenaren

Wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren, de Wet op de rechterlijke organisatie en enige andere wetten in verband met de herziening van de functie- en bezoldigingsstructuur voor rechterlijke ambtenaren (31 822) (aangenomen) **950**

Motie-Teeven/De Roon over een jaarlijkse beoordeling van het functioneren van rechterlijke ambtenaren (31 822, nr. 8) (verworpen) **950**

Gebruik meststoffen

Motie-Koopmans/Snijder-Hazelhoff over handhaven van de uitzonderingspositie voor Betacal (28 385, nr. 157) (aangenomen) **950**

Grensarbeidersproblematiek

Motie-Weekers over bestuurlijk overleg over de grensarbeidersproblematiek (26 834, nr. 26) (aangenomen) **950**

Motie-Bashir over een afbouwregeling compensatie voor de groep dubbel gepensioneerden (26 834, nr. 27) (verworpen) **950**

Hypothecaire lening

Interpellatie-Leijten over de hypothecaire lening voor een zorgbestuurder **960-971**

Motie-Leijten over het stopzetten van de wettelijke grondslag van financiële constructies (32 171, nr. 1) **962**

Motie-Leijten over meer zeggenschap voor de ondernemingsraad van zorginstellingen (32 171, nr. 2) **963**

Ingekomen stukken 999-1003

Kernenergiewet

Wijziging van de Kernenergiewet in verband met vereenvoudiging van het bevoegd gezag, invoering van een verplichting tot financiële zekerheidstelling en enkele andere wijzigingen (30 429) (aangenomen) **949-950**

Luchtvaartterrein Lelystad

Debat naar aanleiding van een algemeen overleg over Voorhang Ontwerp Aanwijzing Luchtvaartterrein Lelystad **971-977**

Motie-Vendrik/Roemer over de drie nog niet geactualiseerde WLO-groeienscenario's (31 936, nr. 10) **971/972**

Motie-Roemer/Vendrik over afzien van een nieuw aanwijzingsbesluit voor vliegveld Lelystad (31 936, nr. 11) **973**

Motie-De Rouwe/Cramer over een uitbreiding van vliegveld Lelystad op de huidige locatie (31 936, nr. 12) **973**

Motie-De Rouwe/Boelhouwer over een plan van aanpak voor een volledige luchtverkeersleiding op vliegveld Lelystad (31 936, nr. 13) **973**

Fotoverantwoording:

© foto's

De rechten op de foto's in deze vergadereditie zijn voorbehouden aan de betrokken fotopersbureaus.

Foto's in deze editie:

Michiel Sablerolle (Gouda)

13de vergadering

Dinsdag 13 oktober 2009

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Verbeet

Tegenwoordig zijn 142 leden, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Agema, Algra, Anker, Aptroot, Arib, Atsma, Azough, Bashir, Van Beek, Besselink, Bilder, Biskop, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Blom, Van Bochove, Boekestijn, Boelhouwer, Van Bommel, Bosma, Bouchibti, Bouwmeester, Brinkman, Ten Broeke, Van der Burg, Çörüz, Cramer, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming-Bluemink, Dibi, Tony van Dijck, Jan Jacob van Dijk, Jasper van Dijk, Dijsselbloem, Eijsink, Elias, Ferrier, Fritsma, Van Geel, Van Gent, Gerkens, Van Gerven, Gesthuizen, Gill'ard, Graus, Griffith, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Heerts, Heijnen, Van Heugten, Van Hijum, Ten Hoopen, Irrgang, Jacobi, Jansen, Joldersma, Jonker, Kalma, Kant, Karabulut, Knops, Koopmans, Koppejan, Koşer Kaya, Kraneveldt-van der Veen, De Krom, Langkamp, Van Leeuwen, Leijten, Lempens, Linhard, Luijben, Marijnissen, Mastwijk, Meeuwis, Van Miltenburg, De Mos, Neppérus, De Nerée tot Babberich, Nicolai, Omtzigt, Ormel, Ortega-Martijn, De Pater-van der Meer, Pechtold, Peters, Polderman, Poppe, Van Raak, Remkes, Roefs, Roemer, De Roon, De Roos-Consemulder, De Rouwe, Rutte, Samsom, Sap, Schermers, Schinkelshoek, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Spekman, Spies, Van der Staaij, Sterk, Tang, Teeven, Thieme, Timmer, Van Toorenburg, Uitslag, Ulenbelt, Van der Veen, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verdonk, Vermeij, Vietsch, Van der Vlies, Voordewind, Vos, Jan de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Wiegman-van Meppelen Scheppink, Wilders, Willemse-van der Ploeg, De Wit, Wolbert en Zijlstra,

en de heer Bos, viceminister-president, minister van Financiën, mevrouw Ter Horst, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Cramer, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de heer Eurlings, minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Verburg, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, en mevrouw Bussemaker, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Koopmans aan de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit over **het illegaal dumpen van mest**.

De heer **Koopmans** (CDA): Mevrouw de voorzitter. De CDA-fractie schrok afgelopen vrijdag van het bericht in het Nederlands Dagblad dat er talloze illegale mestdumpingen zouden zijn. In het artikel wordt ook gesteld dat er twintig veelplegers van illegale mestdumpingen of illegale mesttransporten zouden zijn.

Wij hebben in Nederland een heel strenge mestwetgeving. Die hebben wij terecht met elkaar gemaakt. De vraag is natuurlijk wel of in het Nederlands Dagblad van afgelopen vrijdag feiten staan of vermoedens, zoals vandaag in het Agrarisch Dagblad werd verondersteld. Een woordvoerder van de AID zei in het Agrarisch Dagblad: het zijn vermoedens. Waarom worden veelplegers niet aangepakt als wij hen kennen? En als wij hen niet kennen, waarom spreken wij dan over veelplegers?

De CDA-fractie is bezorgd dat door dit soort berichtgevingen de goeden onder de kwaden lijden. Deelt de minister onze opvatting dat strengere regels niet nodig, en zelfs ongewenst zijn, maar dat een goede handhaving de oplossing biedt voor mogelijke illegale praktijken?

Mest is geen afvalstof, maar een buitengewoon belangrijke stof die wordt gebruikt om planten te laten groeien. In het rapport dat recentelijk aan de minister is aangeboden, staat dat er in de wereld een fosfaattekort is en wordt melding gemaakt van de daarmee samenhangende problemen. Ik wil de minister vragen of zij dit rapport aan de Kamer wil toesturen.

Minister **Verburg**: Voorzitter. Ik bedank de heer Koopmans voor het stellen van zijn vragen.

Mest is een belangrijke grondstof waarmee meestal voedsel wordt geproduceerd. De heer Koopmans heeft volstrekt gelijk als hij stelt dat wij in Nederland op het gebied van het mestbeleid strenge spelregels hebben. Dat moet ook. Wij hebben niet voor niks voor de komende jaren van Brussel groen licht gekregen voor

Verburg

een derogatie. Dat komt omdat wij ons best doen om alles onder controle te krijgen inzake het mestbeleid in relatie tot het milieu.

De heer Koopmans vraagt of ik niet ben geschrokken van het bericht in de krant dat er twintig veelplegers zijn die de mestwetgeving overtreden. Daarop zeg ik: nee. Gelet op het feit dat dit 3% is van de ongeveer 650 intermediairen, mensen die handelen in mest, vind ik dat meevallen. Tegelijkertijd vind ik het een teken dat de Algemene Inspectiedienst erbovenop zit.

De heer Koopmans heeft verder gevraagd wat ik ervan vind dat wordt gesproken over veelplegers. In het gesprek met de journalist die gesproken heeft met vertegenwoordigers van de AID, is aangegeven dat de Algemene Inspectiedienst op basis van risico's controleert. Je kunt niet iedere dag bij alle 650 intermediairen een AID'er op de stoep hebben staan, maar je moet wel bekijken waar nou de risico's zitten. Dat doet de Algemene Inspectiedienst. Hij houdt twintig intermediaire handelaren in mest extra in de gaten omdat hij daar vaker overtredingen ziet of overtredingen vermoedt. De heer Koopmans heeft gelijk dat je hen moet pakken. Dan handhaaf je immers het systeem en dan hou je het eerlijk.

De komende jaren zal er internationaal een groot tekort aan fosfaat zijn; daar heeft de heer Koopmans een belangrijk punt. Wij hebben in Nederland overigens te veel fosfaat. Dat houdt in feite in dat je zou moeten streven naar een betere verdeling van fosfaat over de wereld. Ik heb zelf gevraagd om het rapport waar de heer Koopmans op wijst. Ik zal dat graag toesturen aan de Kamer. Ik zal daar ook mijn opvattingen over geven, maar het is niet voor niks dat wij in Nederland zo sterk inzetten op mestverwerking. Daardoor kan organische mest worden verwerkt en worden erkend als kunstmest. Daardoor kunnen wij er ook voor zorgen dat wij deze belangrijke mineralen bijvoorbeeld kunnen aanwenden in landen in ontwikkeling, waar veel meer agrarische productie moet komen.

De heer **Koopmans** (CDA): Ik dank de minister voor haar antwoorden. Trek ik terecht de conclusie dat de minister zegt dat zij met haar ondersteunende dienst, de AID, de zaak goed in de greep heeft? Zijn er dus voldoende handhavingsmogelijkheden en is er voldoende handhavingscapaciteit, waardoor iedereen die bij de mesttransporten betrokken is voldoende in de gaten gehouden kan worden? Natuurlijk geldt hierbij de opmerking dat sommigen blijkbaar wat extra aandacht behoeven. Hierdoor zou je ook de conclusie kunnen trekken dat het beeld dat afgelopen vrijdag ontstond minder geschraagd wordt door de feiten.

Ik kom tot mijn slotvraag. Een betere verdeling van fosfaat in de wereld zou natuurlijk ook na te streven zijn als we een betere verdeling van fosfaat in Nederland zouden krijgen. Daarom is het goed dat de minister zo veel mogelijk en zo snel mogelijk allerlei initiatieven op het gebied van mestverwerking ondersteunt, zodat wij ook binnen Nederland een zo goed mogelijke verdeling van fosfaat kunnen krijgen ter voorkoming van import van fosfaatmeststoffen.

Minister **Verburg**: De vraag of er voldoende handhaving is, beantwoord ik met "ja". Wij hebben een systeem van risicogebaseerd controleren. Dat betekent dat mensen en organisaties samenwerken. Zij handhaven op basis van

ervaring en het in kaart brengen van de risico's. Dat gaat goed. Het betekent echter ook dat je overtreders pakt. Die overtreders moet je hard aanpakken, want het past niet bij het spel om de spelregels te overtreden. Dus hebben wij een opeenvolgende reeks aan boetes en verdere sancties. Dat moet absoluut zo blijven, want hoe minder overtreders hoe beter.

Tegelijkertijd stelt de heer Koopmans een vraag over de fosfaatverdeling over de wereld. Hij weet dat ik een groot voorstander ben van alle mogelijkheden tot mestverwerking. Ik bepleit bij Brussel sterk om de bewerkte en verwerkte organische mest erkend te krijgen als kunstmest. Dat biedt vele nieuwe mogelijkheden. Ik zal me daar zeker voor blijven inspannen, want het is een groot perspectief voor heel veel ondernemers hier in Nederland. Bovendien is het een grote zegen voor heel veel ondernemers in landen in ontwikkeling. Ik reken daarbij graag op de steun van de heer Koopmans.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Als wij de milieuvriendelijke en dieronvriendelijke vee-industrie accepteren en vlees willen blijven exporteren naar de rest van de wereld, moeten wij ook niet raar opkijken dat wij met de shit blijven zitten en dat de shit ook gedumpt wordt. Het zou het CDA sieren als het een keertje een opmerking zou maken over de vee-industrie. Wij zouden moeten overschakelen naar een duurzame landbouw. Ik zou graag een reactie daarop ontvangen. Als je dan toch met die shit blijft zitten, wat ga je ermee doen om de mest creatief om te zetten? Mest kan vergist worden tot biogas. Daar kunnen auto's op rijden. Mijn vraag aan de minister is of zij bereid is om meer werk te maken van het ondersteunen van dit soort biogasinstallaties. Er ontbreekt een concrete en afrekenbare doelstelling. Wat wil het kabinet hiermee doen? Is de minister bereid om daar meer werk van te maken?

Minister **Verburg**: Ik heb de indruk dat de eerste vraag gesteld is aan de heer Koopmans, want het was een vraag aan het CDA. Ik ga dus over tot de tweede vraag. Ik ben het zeer met de heer Dibi eens dat het verwerken van mest tot biogas sterk gestimuleerd moet worden. Dat biedt geweldige kansen. Ik denk aan het voorbeeld van Leeuwarden, waar een nieuwe stadswijk wordt verwarmd op basis van biogas. In Leeuwarden rijden inmiddels ook stadsbussen op biogas. Dat is een wenkend perspectief. Op dit vlak is er de SDE-regeling, waarop gelukkig een fors beroep wordt gedaan. Ik stimuleer het ook waar ik het kan. Ik vind het, zoals gezegd, een wenkend perspectief. Ik noem daarnaast ook de verwerking van mest tot kunstmest.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Koopmans, in antwoord op de vraag van de heer Dibi.

De heer **Koopmans** (CDA): In de week dat het Rode Kruis aandacht vraagt voor de Hoorn van Afrika en in de week dat de FAO er aandacht voor vraagt dat in de komende tientallen jaren de wereldvoedselproductie met 70% moet worden verhoogd ter voeding van de vele wereldburgers, zegt de CDA-fractie te blijven staan voor een intensieve Nederlandse innovatieve veehouderij.

Mevrouw **Neppéus** (VVD): Als je dat stuk zo leest, bestaat bij de VVD het gevoel dat de regels streng genoeg zijn. Laten wij die gewoon zo houden. Boeren

Verburg

moeten al aan veel regels voldoen. De minister zei al dat je niet bij elke boerderij, bij elke boom kunt gaan kijken. Je moet risicogericht gaan werken aan het toezicht om de echt zwakke schakels die voortdurend misbruik maken van de situatie aan te pakken. Dat zijn er twintig. Je kunt naar hun klanten kijken, je kunt ook kijken hoe de opstal is. Ik wil graag horen hoe de minister het echt gaat aanpakken. Want 20 van de 650 vind ik nog een behoorlijk groot aantal. Ik moet dat toch kunnen nagaan. Hoe wil de minister er beter zicht op krijgen, ook op de klanten? Want die handelaar doet het niet zomaar. Eerst is die mest opgeslagen. In dat toezicht zal echt verbetering moeten komen. Is de minister bereid tot een hardere aanpak?

Minister Verburg: Ik ben het met mevrouw Neppéus eens dat er al heel veel regels zijn. Wij gaan dus helemaal niets doen aan de regelgeving, we moeten juist wat minder regels hebben. Voor mest en de handel daarin hebben wij strenge regels, die gehandhaafd worden. Juist het feit dat 20 van de 650 handelaren in mest extra in de gaten gehouden worden, betekent dat wij ze in het snotje hebben, zoals wij dat zeggen. Mevrouw Neppéus heeft gelijk over de handelaren. Bij de handelaren is er altijd een aanbieder en een koper, dus die moet je er ook bij betrekken. Dat gebeurt. De eerste sanctie is vrij laag, maar daarna loopt het stevig op. Op enig moment zullen de intermediair, de aanbieder en degene die de mest koopt zich wel achter het oor krabben en niet langer de wet overtreden. Ook bij dit soort berichtgeving geldt dat er een waarschuwendende werking en dus een preventieve werking van uitgaat.

De heer **Polderman** (SP): De kop van het artikel waar ook de heer Koopmans naar verwijst, is: Maffia lijkt onuitroeibaar. De AID zegt dat je eigenlijk bij iedere boer een AID'er moet zetten om de wet te kunnen handhaven. Mijn vraag is simpel. Natuurlijk moeten wij fraude bestrijden, daar zal de hele Kamer het met de minister over eens zijn. Maar is het niet de kwantiteit die hierin een rol speelt? Als wij gewoon te veel mest hebben in dit land, is fraude een manier van uitlokking. Als je zoveel moet verwerken, is het niet gek dat er enkele rotte appels tussen zitten. Licht het probleem niet gewoon bij de hoeveelheid stront die wij in dit land hebben?

Minister Verburg: Misschien mag ik eerst de heer Polderman corrigeren. Volgens hem staat in het artikel dat iemand van de Algemene Inspectiedienst zegt dat je bij iedere boer iemand neer moet zetten. Volgens mij is het een boer of een handelaar in mest die dat zegt. Anders heeft de heer Polderman een ander artikel voor zich dan ik, maar dan ben ik benieuwd of dat inderdaad klopt. Want de AID'ers, de mensen van de Algemene Inspectiedienst, hebben een systeem van handhaven waarbij zij de risico's in kaart brengen en dus ook de grootste overtreders of de veelplegers absoluut pakken. Zo hoort het ook. Ik geloof niet dat dit veel te maken heeft met de hoeveelheid mest. Ik durf hier de stelling aan, mijnheer Polderman, dat het hebben van minder mest geen garantie zou zijn dat de wet niet meer overtreden wordt. Vaak zijn er economische motieven in het spel en heeft het veel minder te maken met de hoeveelheid mest.

Vragen van het lid Tony van Dijck aan de minister van Financiën over **het bericht "Klanten van Brits-Ierse verzekeraar in de kou"**.

De heer **Tony van Dijck** (PVV): Voorzitter. Ik had hier vandaag natuurlijk liever gesproken over DSB om deze minister daarover aan de tand te voelen, maar daar krijgen wij later nog de kans voor. Vandaag bespreken wij het zoveelste debacle in de financiële sector. Een Brits-Ierse verzekeraar, Genworth, is met de noorderzon vertrokken uit Nederland, gedupeerde klanten achterlatend. Hoe is dit mogelijk? Vroeger zette je je geld op de bank en dan was het veilig. Vroeger sloot je een verzekering en dan ging je rustig slapen, maar nu niet meer. Zo langzamerhand durf je geen enkele bank of verzekeraar meer te vertrouwen. Of het nu zijn de woekerpolissen, de bonussen, de kapitaalinjecties, Icesave, ABN en gisteren DSB, de sector laat een spoor van vernielingen achter.

Dit kabinet doet niets om het vertrouwen te herstellen. Het kabinet laat het gewoon gebeuren, eerst met Icesave en nu met Genworth. Deze verzekeraar, met kantoor in Arnhem, heeft de uitkeringen aan Nederlandse klanten stopgezet en is vertrokken. Eerst jaren premies opstrijken en vervolgens vertrekken: dit is pure oplichting. Het ergste is nog dat de toezichthouders niets doen. Zij kunnen niets doen; het toezicht ligt bij de Engelsen. AFM en Kifid staan erbij en moeten toezien hoe onze burgers worden opgelicht. Dit is toch van de gekke? De Partij voor de Vrijheid wil dat alle Nederlandse instellingen onder toezicht vallen van de Nederlandse toezichthouders. We hebben niets te maken met Europa of met bijkantoren. Wij moeten de Nederlandse burgers beschermen en daarvoor zijn onze toezichthouders. Gaat de minister een tweede Icesave voorkomen?

Minister Bos: Voorzitter. Ik dank de heer Van Dijck voor zijn vragen. Om op zijn laatste en ik geloof ook enige vraag antwoord te geven: ik zal uiteraard mijn uiterste best doen om te voorkomen dat klanten van deze verzekeraar op wat voor manier dan ook slachtoffer worden van zijn handelen. Tegelijkertijd moet ik constateren dat de heer Van Dijck wel erg hard door-draaft in zijn kennelijke veronderstellingen over wat de feiten zijn. De feiten zijn, dat er van een 27-tal consumenten klachten waren over deze Brits-Ierse verzekeraar met een bijkantoor in Nederland, in Arnhem. Deze consumenten merkten dat hun klachten niet werden afgehandeld. Vervolgens kreeg ook de financiële ombudsman geen gehoor bij deze verzekeraar. Daarna is gebeurd wat er moest gebeuren: de Nederlandse toezichthouder heeft ingegrepen en geconstateerd dat de Engelse toezichthouder hiervoor verantwoordelijk is; hij heeft contact opgenomen met de Engelse toezichthouder, die meteen aan het werk is gegaan en een onderzoek is gestart; hij heeft bij de verzekeraar erop aangedrongen dat Nederlandse klanten over hun klachtgrond toegang krijgen tot deze verzekeraar. Inmiddels is voor Nederlandse klanten het contact met deze verzekeraar hersteld. De toezichthouders zullen uiteraard samen alles in de gaten en onder de loep blijven houden.

Bos

De heer **Tony van Dijck** (PVV): De minister zegt voor de zoveelste keer dat hij zijn uiterste best zal doen dat het geen gevolgen heeft voor Nederlandse klanten. Hij zei dat ook bij Icesave en wij zien wat daarvan gekomen is. Nu zegt hij dat het contact is hersteld, maar er zijn mensen die een uitkering hebben van deze verzekeraar. Zij hebben een arbeidsongeschiktheidsuitkering waarvan zij afhankelijk zijn. Zij komen in de problemen en kunnen hun hypotheek niet meer betalen. Hun huis wordt misschien verkocht. De minister komt echter niet verder dan: het contact is hersteld. Daar hebben die mensen niks aan. Nogmaals: zolang dat toezicht voor de buitenlandse bijkantoren niet is geregeld – ik heb dit al vaker tegen de minister gezegd in een debat – blijft zich dit herhalen. Ook de heer Eijffinger verwijst daarnaar en zegt dat dit niet de laatste zaak is waarvan wij zullen horen. Met andere woorden: dit moet gewoon goed worden geregeld. De minister moet met zijn vuist op tafel slaan en zeggen dat hij staat voor zijn burgers en hen wil beschermen. Zolang het toezicht niet is geregeld bij andere landen, moet de minister erop staan dat bijkantoren onder het Nederlandse toezicht vallen. Dat is toch niet zo moeilijk?

Minister **Bos**: De heer Van Dijck vergelijkt met Icesave en zegt dat de minister eigenlijk zou moeten gaan staan voor deze consumenten, of niet zou moeten laten gebeuren wat er is gebeurd bij Icesave. Ik wijs er maar op dat 99% van de spaarders bij Icesave door deze minister in bescherming zijn genomen. Deze minister heeft gerealiseerd dat zij links- of rechtsom hun geld terug zouden krijgen. Dat is voor alle spaarders bij Icesave gebeurd, met uitzondering van een groep van ongeveer 150 mensen die een deposito hadden dat hoger was dan € 100.000. Als Icesave het voorbeeld is, is dat dus een voorbeeld waaraan ik mij graag spiegel.

Er is ook een groot verschil met Icesave. Bij Icesave hadden wij een niet-functionerende buitenlandse toezichthouder. De heer Van Dijck heeft helemaal gelijk: de Europeesrechtelijke situatie, dat je als Nederlandse toezichthouder niks te zeggen hebt over wat er gebeurt in een bijkantoor van een buitenlandse partij omdat de buitenlandse toezichthouder zijn werk niet goed doet, is buitengewoon kwetsbaar, dat moeten wij nooit meer hebben. In dit geval hebben wij echter te maken met de Engelse toezichthouder. Engeland is een groot land met een professionele toezichthouder. Die heeft geen minuut getwijfeld en meteen actie ondernomen. Ik blijf het in de gaten houden, maar er is mij op dit moment niets van bekend dat mensen naar hun geld zouden kunnen fluiten. Het enige bekende feit tot nu toe was dat mensen geen gehoor vonden bij de verzekeraar en dat dat contact nu is hersteld. Of er dus mensen de dupe zijn, of er al gesproken kan worden van gedupeerden en of er geld is dat niet wordt uitgekeerd, dat zijn allemaal veronderstellingen van de heer Van Dijck. Het zijn geen feiten.

Mevrouw **Vos** (PvdA): Dit is volgens mij een markt die niet helemaal werkt, omdat de consumenten niet sterk zijn. Toen ik dit eerst las, dacht ik: hebben mensen weer van die overbodige verzekeringen afgesloten? Daarom gaat het dus niet. Ik vertrouw er ook op dat die mensen gewoon hun geld krijgen. Ik heb nog wel even twee vragen. Ik las in een artikel dat de Rabobank en Interpolis hierbij betrokken waren. Hoe zat dat? De minister heeft

gisteren aangekondigd dat er onderzoek komt naar DSB en de rol van de toezichthouder. Worden deze vragen ook meegenomen in dat grote onafhankelijke onderzoek?

Minister **Bos**: Ik ben mij niet bewust van enige verwevenheid met de Rabobank en Interpolis. Dat kan ik nazoeken en ik zal de Kamer daarover zo snel mogelijk schriftelijk informeren. Het onderzoek dat ik gisteren heb aangekondigd, zal zich strikt beperken tot DSB en dus niet het optreden betreffen van de toezichthouder bij andere instellingen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Ik heb een vraag naar aanleiding van de uitlatingen van de minister van Financiën over het toezicht van DNB op Icesave. Hij zegt dat het een buitenlandse toezichthouder was en dat wij helemaal niets konden met het binnenlandse toezicht. Het is hem toch bekend dat de heer Wellink van DNB reeds in juni, juli 2008 een vreemd gevoel had bij wat er gebeurde met Icesave en dat de heer Wellink toen niet heeft ingegrepen, geen signalen heeft afgegeven en gewoon is blijven zitten? Daardoor zijn heel veel mensen de dupe geworden. Dat was de eerste keer en we zien het nu bij DSB voor de tweede keer gebeuren.

Minister **Bos**: Voorzitter. Ik geloof niet dat deze vraag gaat over het onderwerp van deze Brits-Ierse verzekeraar. De vraag gaat over twee andere, ook zeer belangrijke gevallen. Laat ik daar kortheidshalve het volgende over zeggen. De onafhankelijke onderzoekers naar de Icesave-affaire hebben inderdaad geconstateerd dat er wellicht mogelijkheden waren voor de heer Wellink om eerder in te grijpen dan hij gedaan heeft. De heer Wellink heeft zich uitgebreid verdedigd tegen die suggestie in een brief aan de Tweede Kamer, waarna de Tweede Kamer volgens mij besloten heeft om dit onderwerp toe te vertrouwen aan de parlementaire onderzoekscommissie kredietcrisis. Ik denk dat het goed is om die vraag daar nu ook te laten.

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. De minister noemde eerder een provisie van 80% totaal idioot. Nu begrijp ik dat het hier om een provisie van 70% gaat. Is hij het met mij eens dat dit idioot blijft en dat je daar eigenlijk gewoon een einde aan moet maken?

Minister **Bos**: Die 70%, daar begrijp ik ook helemaal niets van, maar ik weet niet of dat hier aan de orde is. Ik ken het feit niet dat de heer Irrgang kennelijk wel kent.

De heer **Weekers** (VVD): Voorzitter. Dat het Europees systeem voor het toezicht op dit moment nog niet deugt, hebben wij al met zijn allen geconstateerd. Nu zegt de minister dat de Britse toezichthouder en de Nederlandse een goed contact hebben en dat we het probleem dus hier als het ware in de kiem hebben kunnen smoren. Er zitten echter nog wel wat zwakke schakels in Europa. Ik hoef maar te verwijzen naar een land als Liechtenstein, dat net als Ierland onderdeel is van de Europese Economische Ruimte en wel onder de Europese regels valt, terwijl wij die landen niet echt kunnen aanpakken. Zo zijn er nog enkele andere landen. Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat ook het contact met die zwakke schakels zodanig wordt dat onmiddellijk in het belang van de consument kan worden opgetreden?

Bos

Minister **Bos**: Nogmaals, op zich werkt het huidige stelsel van het Europese toezicht redelijk, als alle toezichthouders competent zijn en doen wat zij moeten doen en als zij bereid zijn om over nationale belangen heen te springen. Als dat niet gebeurt, dan gaat het mis en dat is bij Icesave gebeurd. Voor de toekomst willen we dat in Europees verband oplossen, door op Europees niveau een toezichthouder te belasten met het toezicht op instellingen die in meerdere landen werkzaam zijn, of door de toezichthouders in zogeheten "colleges of supervisors" samen te zetten. Daar zou dan natuurlijk de bevoegdheid aan gekoppeld moeten worden om, als een toezichthouder dwarsligt terwijl alle andere vinden dat er ingegrepen moet worden, onder bepaalde voorwaarden over dat ene oordeel heen te kunnen stappen om ervoor te zorgen dat gedaan wordt wat er gedaan moet worden. Dat is wat wij in discussies met de Kamer "binding mediation" genoemd hebben. Dat is echt een nieuwe Europese bevoegdheid. Dat is een lijn die dit kabinet van harte ondersteunt en waar wij volgens mij nog wel op terugkomen als wij donderdagmiddag de aanstaande Ecofin-vergadering met elkaar doornemen.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Voorzitter. Ik heb nog een vraag aan de minister. Het debacle van Genworth is natuurlijk niet nieuw. Het speelt eigenlijk al heel lang. Ik heb hier een artikel van 27 augustus, waarin heel duidelijk melding gemaakt wordt van alle klachten die ingediend zijn, van de betrokkenheid van de Bond van Verzekeraars, van Kieviet, van Wabeke, maar ook van DNB. Zij zouden al een onderzoek hebben ingesteld. Waarom heeft het dan toch zo lang moeten duren – dit kost weer maanden – om wat meer duidelijkheid te krijgen voor alle gedupeerden van deze verzekeraar?

Minister **Bos**: Voorzitter. Ik weet niet of dit maanden gaat duren. Het contact is nu hersteld. Consumenten kunnen weer contact krijgen met deze verzekeraar. Dat zijn de feiten die ik heb. Als er inmiddels andere feiten zijn, dan verneem ik die graag van mevrouw Blanksma en dan zal ik daar zo snel ik kan schriftelijk op terugkomen.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik bedoel dat deze kwestie al maanden loopt, dat DNB er al maanden mee bezig is. Waarom staat er dan nog deze week weer een artikel in de krant waarin staat dat gedupeerden nog steeds geen duidelijkheid hebben? Dit loopt al vanaf voor de zomer.

Minister **Bos**: Ook ten aanzien van deze verduidelijking van de vraag van mevrouw Blanksma geldt dat zij feiten presenteert die ik niet ken. Ik zal mij daarover laten informeren bij DNB en haar daar zo snel mogelijk over informeren.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Het valt mij op dat de minister in antwoord op verschillende vragen stelt dat hij een aantal feiten, als het althans feiten zijn, niet kent. Ik begrijp niet dat hij niet nu al de onderste steen boven heeft gehaald en de feiten paraat heeft.

Minister **Bos**: Dat heeft te maken met de manier waarop wij het toezicht in Nederland hebben geregeld. Met instemming van de Kamer is hier ooit een wet aangenomen op grond waarvan niet de minister verantwoordelijk is voor het dagelijkse toezicht op banken en verzekeraars,

maar De Nederlandsche Bank of de Autoriteit Financiële Markten. Zij zijn de toezichthouders en zij hebben de verantwoordelijkheid. Op allerlei momenten kan de Kamer mij daar natuurlijk op aanspreken, maar ik ben vervolgens gehouden om eerst bij hen informatie te halen omdat daar de verantwoordelijkheid rust.

Vragen van het lid Griffith aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de radicalisering van het asielactivisme.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Voorzitter. Het verzet van linkse activisten tegen het huidige asiel- en vreemdelingenbeleid wordt structureler, harder en persoonlijker. Adressen en andere gegevens van betrokkenen bij het asiel- en vreemdelingenbeleid worden openbaar gemaakt. Er is sprake van directe intimidatie, bekladdingen, vernielingen, pogingen tot brandstichting en uiteindelijk brandstichtingen. Net als bij de strijd van dierenrechtenactivisten, is sprake van verwevenheid van legale en illegale activiteiten. Niet alleen medewerkers van de Immigratie- in Naturalisatiedienst en de Dienst Justitiële Inrichtingen, maar ook ondernemers, zoals een directeur van een architectenbureau, aannemers, ondernemers en financiers zijn doelwit van deze linkse activisten, die er ook niet voor schromen om een huisbezoek af te leggen bij direct betrokkenen bij het asielbeleid.

De VVD-fractie maakt zich ernstig zorgen over de toename van de illegale en intimiderende activiteiten van deze activisten. De verharding is al een paar jaar gaande. Wat doet het kabinet hier nu aan? Bewustwording van de mensen die slachtoffer zijn geworden, is wat mijn fractie betreft onvoldoende. Mijn fractie wil weten welke prioriteit deze activisten krijgen van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst en van politie en justitie. Klopt het dat de afgelopen jaren geen enkele dader is aangehouden? Welke stappen gaat het kabinet zetten om een eind te maken aan de toename van de illegale en intimiderende praktijken van deze linkse activisten?

Minister **Ter Horst**: Voorzitter. Met mevrouw Griffith maakt ook het kabinet zich zorgen over de activiteiten die door een aantal mensen in Nederland worden ondernomen tegen het asiel- en vreemdelingenbeleid. Er is uiteraard helemaal niets tegen activiteiten die binnen onze rechtsstaat acceptabel zijn, zoals het houden van demonstraties of ludieke acties. Hier gaat het echter echt om activiteiten als intimidatie, brandstichting, het openbaar maken van privégegevens et cetera. Die zijn niet acceptabel binnen de grenzen van onze rechtsstaat.

Voor het kabinet heeft de bestrijding van dit soort activiteiten zeker prioriteit. Ik denk dat uit het rapport Het vuur van het verzet dat de AIVD het licht heeft doen zien ook blijkt dat de AIVD zich goed realiseert hoe ontwrichtend deze activiteiten kunnen zijn. De AIVD probeert samen met andere partijen, zoals het Korps Landelijke Politiediensten, het Openbaar Ministerie en gemeenten, maatregelen te nemen die het dit soort activisten onmogelijk maken om dit soort intimiderende activiteiten

Ter Horst

nog te ondernemen. Daar is een aantal dingen voor nodig.

In de eerste plaats is dat bewustwording, waarover uw toon een beetje neerbuigend was. De bedoeling van een rapport als dat van de AIVD en het geven publiciteit daaraan, is dat degenen die bezig zijn met het tot stand doen komen van uitzetcentra en detentiecentra zich realiseren en weten dat er mensen zijn in Nederland die zich tegen de bouw daarvan willen verzetten met methoden die wij niet acceptabel vinden. Een dergelijke bewustwording betekent dat je maatregelen kunt nemen. Wanneer je niet weet dat het kan gebeuren, kun je er ook geen maatregelen tegen treffen. Dat betekent bijvoorbeeld dat het ten aanzien van het bekendmaken van plannen tot het opzetten van dergelijke centra niet zo verstandig is om precies op websites te vermelden waar het gebeurt en wie het doet et cetera, laat staan de tekeningen te publiceren. Die bewustwording is één ding.

Een tweede aspect is dat de burgemeester over mogelijkheden beschikt om maatregelen tegen dit soort groepen te treffen. Dat kan in de vorm van het verbieden van het houden van een demonstratie. Het kan ook door het uitvaardigen van gebiedsverboden aan mensen waarvan informatie is ontvangen dat zij zich aan dit soort activiteiten schuldig gaan maken.

Een derde stap dient zich aan wanneer de AIVD over concrete informatie beschikt over acties die worden uitgevoerd door de mensen waarover wij nu spreken. Dan kan een ambtsbericht worden uitgegeven aan het Openbaar Ministerie opdat het Openbaar Ministerie kan ingrijpen.

De hele trits maatregelen van preventie tot repressie wordt dus ingezet om een einde te maken aan dit soort activiteiten. Het is bekend dat er ten aanzien van dierenrechtenextremisme een goede samenwerking tot stand is gebracht tussen de KLPD, de AIVD en het Openbaar Ministerie. In dit geval zien wij dat het om dezelfde soort tactieken en activiteiten gaat als bij het dierenrechtenextremisme. Dat betekent dat degenen die erbij zijn betrokken vrij "makkelijk" – ik gebruik het woord maar even tussen aanhalingstekens – deze activiteiten daarin kunnen meenemen en op een effectieve manier kunnen bestrijden.

De **voorzitter**: Mevrouw Griffith stelt haar vervolgvraag.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Voorzitter. De bewustwording van het kabinet is gericht op de mensen die slachtoffer worden en die doelwit zijn van deze activiteiten. De minister somt een trits maatregelen op, maar ik moet constateren dat deze maatregelen tot nu toe niet tot een enkele aanhouding hebben geleid. Ik had de minister de concrete vraag gesteld hoeveel verdachten zijn aangehouden en aan de rechter zijn voorgeleid. Ik heb geen aantal van haar gehoord. Ik zou graag zien dat de aanpak van linkse activiteiten prioriteit krijgt, en dan niet alleen bij de AIVD. In juni hebben wij hierover gesproken. Het antwoord van de minister luidde destijds dat de vaststelling dat het niet in de jaarplannen van de AIVD stond juist is, maar dat dit niet betekent dat er geen aandacht aan wordt besteed. Ik zou graag willen dat het een prioriteit wordt van de AIVD, maar bovendien van politie en justitie.

Minister **Ter Horst**: Er zijn veel prioriteiten. Er zijn veel verschijnselen die onze aandacht vragen. Er is altijd

beperkte capaciteit, zowel bij de AIVD als de politie en het Openbaar Ministerie. Los daarvan zeg ik dat de organisaties die mevrouw Griffith noemde, absoluut prioriteit geven aan dit type ongewenste en intimiderende acties tegen de totstandkoming van uitzetcentra. Ik zei al dat dit juist de reden is dat de AIVD zich met dit verschijnsel is gaan bezighouden.

Mevrouw Griffith vraagt mij wie er zijn aangehouden. Daarvoor moet ik even te rade gaan bij de minister van Justitie. Hij is verantwoordelijk voor aanhoudingen. Ik zal dat zeker doen en ik zal hem ook vragen om de Kamer hierover te informeren.

Daarbij zeg ik echter dat het kenmerk van preventie is dat je iets voorkomt. Dat betekent dat dit niet altijd kan leiden tot aanhoudingen. Het succes van activiteiten rond het voorkomen van dierenrechtenextremisme en rond extremisten die proberen om uitzetcentra te voorkomen, kan niet alleen worden afgeleid uit het aantal aanhoudingen, maar zou ook kunnen worden afgeleid uit het feit dat er de afgelopen tijd minder acties zijn geweest dan in de periode hiervoor. Dat wil ik mevrouw Griffith graag meegeven. Ik zal echter de minister van Justitie vragen om de Kamer te informeren over het aantal aanhoudingen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): De minister spreekt over minder acties. Dat is flauwekul, want in het rapport van de AIVD wordt gesproken over méér acties. Daarop wil ik graag een reactie van de minister horen.

Verder zeg ik de minister dat dit al jaren aan de gang is. Er wordt helemaal niemand opgepakt. De minister streeft nu naar bewustwording bij de mensen die in de asielketen werken. Die mensen weten dit allang, want die zijn allang een keer het slachtoffer geweest. Ik raad de minister aan om eens met deze mensen te gaan praten. Als zij dat doet, zal zij merken hoe de wereld is. De minister spreekt nog over activisten en actievoerders. Dit zijn criminelen! Criminelen horen te worden opgepakt. Hoe gaat de minister daarvoor zorgen in de komende periode? Zij heeft nog anderhalf jaar. Laat zij maatregelen nemen, want alles rond het linkse activisme wordt in Nederland onder de tafel gehouden. Laat de minister ervoor zorgen dat het op tafel komt en laat zij maatregelen nemen!

Minister **Ter Horst**: Ik hoop dat mevrouw Verdonk kans ziet om het rapport van de AIVD te lezen. Het is beschikbaar en heet Het vuur van het verzet. In dat rapport komt aan de orde dat een aantal jaren geleden – dus zeker een periode waarin mevrouw Verdonk in een andere hoedanigheid actief was op dit terrein – sprake was van heel harde acties. Uit het rapport blijkt dat deze acties een aantal jaren niet zijn voorgekomen en het in die jaren op dit vlak echt veel minder heftig was. De AIVD constateert dat dit nu weer heftiger wordt. Dat is een reden voor deze dienst om daaraan hernieuwd aandacht te besteden. Als mevrouw Verdonk dus zegt dat dit al jaren het geval is, zeg ik dat zeker in de jaren tachtig en het begin van de jaren negentig zeer gewelddadig verzet is voorgekomen. Iedereen herinnert zich in dit verband de RaRa-acties. Dit type acties is echter een aantal jaren minder voorgekomen, maar komt nu weer op. Dat is de reden om iedereen weer alert te maken.

Ik heb gesproken over activisme in de zin, dat er niets is tegen activisme. Iedereen in Nederland mag zich,

Ter Horst

binnen de grenzen van onze rechtsstaat, verzetten tegen dingen waar hij het niet mee eens is. Ik heb echter ook gesteld dat de activiteiten die door mij en mevrouw Griffith zijn genoemd, niet meer vallen onder de noemer activisme, maar dat er hierbij sprake is van extremisme. Dit extremisme is onacceptabel en daarom moeten het kabinet en anderen ertegen optreden. Op dat punt zijn mevrouw Verdonk en ik het daarom volgens mij met elkaar eens.

De heer **Brinkman** (PVV): Dit is geen activisme en eigenlijk ook geen extremisme, maar gewoon terrorisme. Laten wij deze mensen gewoon asielterroristen noemen. Het eeuwige probleem met de geheime diensten is, dat deze diensten informatie verzamelen zonder dat daarop actie naar de politie toe volgt, om daarmee tot aanhouding van een bepaalde groep over te gaan. Waarom gaat de minister niet eens bij haar collega van Justitie na om hoeveel mensen het precies gaat? Zij kan mij niet wijsmaken dat de AIVD geen groep van 50 of 60 man bij naam en toenaam kent. Deze mensen moet de minister wat mij betreft meteen oppakken. Zij moet ze meteen oppakken en als een criminele organisatie vervolgen. Zij moet deze mensen gewoon aanpakken. Zij moet bezien op welke manier ze strafbaar zijn en zij moet ze gewoon een aantal jaren hun zonden laten overdenken in een prachtig mooi sober hotel van de Staat.

Minister **Ter Horst**: We weten allemaal dat de grens van de PVV om zaken als terrorisme te bestempelen, aan de lage kant ligt. Dat is hierbij ook het geval. Er bestaat echt een verschil tussen activisme, extremisme en terrorisme. Van terrorisme is sprake bij activiteiten die als oogmerk hebben om de samenleving te ontwrichten en die direct gericht zijn op mensenlevens. Net als bij dierenrechten-extremisme kan dit uitgroeien tot terrorisme. Dan zijn de collega van Justitie en ik de eersten om de maatregelen die wij beschikbaar hebben voor de bestrijding van terrorisme, in te zetten. Maar je moet wel weten wanneer die grens is bereikt. Dat is hij nu niet. Daarom spreken we over extremisme. Nogmaals, de heer Brinkman hoeft zich geen zorgen te maken. Wanneer activisme omslaat en wanneer er middelen worden gebruikt die onder terrorisme vallen, zullen wij ook de ons ter beschikking staande maatregelen daartegen gebruiken. Waar het nu mogelijk is om op te treden tegen dierenrechten-extremisme, doen wij dat ook. Waar het zo is dat wij weten om wie het gaat en mensen dingen op hun kerfstok hebben die in aanmerking komen voor vervolging, zal dat ook gebeuren. Maar de heer Brinkman weet net als het kabinet dat de manier waarop er door dierenrechtenextremisten wordt geopereerd, het niet makkelijk maakt om mensen daadwerkelijk op te sporen en te vervolgen. Maar als dat kan, gebeurt het ook zeker. Dat kan ik de heer Brinkman absoluut toezeggen.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik moet zeggen dat ik mij een beetje zorgen maak over de begripsvervuiling in de discussie. Activisme is toegestaan in onze open, democratische rechtsstaat. Dit mag op het scherp van de snede gebeuren. Maar zodra er geweld bij gebruikt wordt, of andere onrechtmatige middelen, hebben we het wat mijn fractie betreft over extremisme. Ik hoop dat de minister daarover in persberichten die uitgaan heel duidelijk kan zijn. We hebben het hierbij over extremisme

en niet over activisme, wat in onze rechtsstaat in principe moet kunnen.

Ik heb ook een vraag aan de minister. Bij dierenrechtenextremisme zien we vaak een wereldwijde, maar zeker een Europese vertakking. Ook zien we dat er sprake is van internationale samenwerking. Is er hierbij ook sprake van internationale samenwerking? Zou je kunnen spreken van beïnvloeding van buitenaf?

Minister **Ter Horst**: Ik ben het met mevrouw Azough eens dat je heel zorgvuldig moet zijn als het gaat om de terminologie. Dat zijn wij ook. Ik gebruik het woord "extremisme" alleen maar als er sprake is van bedreiging en van onacceptabele handelingen. De internationale dimensie van het besproken onderwerp is klein, zeker als we dit vergelijken met het dierenrechtenextremisme. Maar van de lieden die zich onledig houden met activiteiten tegen uitzetcentra zijn er ook die internationale contacten hebben. Van internationale beïnvloeding is op dit moment echter nog geen sprake.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Wanneer extremisten zich keren tegen mensen die het democratisch tot stand gekomen beleid willen uitvoeren, is dit buitengewoon ernstig. Ik vind het heel goed dat de AIVD hiernaar onderzoek gedaan heeft. De overeenkomst met het dierenactivisme is dat deze mensen nogal eens de neiging hebben om op websites hoog op te geven van geslaagde acties. Wordt daar ook naar gekeken? Wordt daar zo nodig tegen opgetreden?

Nu stellen wij mondelinge vragen. We moeten uitgebreider over dat rapport spreken. Is de minister bereid om een standpunt over het rapport naar de Kamer te sturen en om daarin aan te geven welke acties zij samen met de minister van Justitie en wellicht anderen gaat nemen?

Minister **Ter Horst**: Een reactie is misschien niet het goede woord, maar ik ben er natuurlijk gaarne toe bereid om aan te geven wat wij met de bevindingen van de AIVD gaan doen. Dat is in feite waar de heer Van Haersma Buma om vraagt.

Ook zei de heer Van Haersma Buma dat er op websites nog wel eens hoog opgegeven wordt van acties en van de effectiviteit daarvan. Het is natuurlijk aan de AIVD om dat te volgen. Als mensen zo onhandig zijn om zich kenbaar te maken, is dat een goede grond om te pogen om mensen op te sporen. De websites mogen zich absoluut in de belangstelling van de AIVD verheugen.

De heer **Heerts** (PvdA): De mensen die de besluiten van de overheid in dit kader moeten uitvoeren, liggen natuurlijk allemaal onder vuur. Je zou maar bij de marechaussee werken, mensen dagelijks moeten uitzetten en dan bedreigd worden. Ik zie overeenkomsten in de handelwijze van deze extremisten. Langzamerhand kun je spreken over beroepsextremisten, want of het nu gaat om asiel of om andere dingen, ze zullen en willen niet luisteren naar democratisch genomen besluiten. Worden de analyses van de persoonsprofielen van dit soort extremisten gematched? Zou dat geen reden zijn om gericht tot vervolging over te kunnen gaan?

Minister **Ter Horst**: U vraagt mij nu dingen die niet helemaal op mijn terrein liggen, maar meer op dat van de minister van Justitie. Ik weet wel dat bij de aanpak

Ter Horst

van dierenrechtenextremisten – ik kan daar in de openbaarheid niet tot in detail in treden – een analyse wordt gemaakt van de handelwijze, de samenhang en de bezetting van de verschillende groepen die zich daarmee bezighouden. Dat moet ook om de werkwijze te kunnen volgen en daadwerkelijk tot vervolging over te kunnen gaan.

De heer **Teeven** (VVD): De dreiging is buitengewoon concreet gericht tegen individuele personen, lijkt uit de informatie van de AIVD. Goed dat de AIVD erbovenop zit. Als het allemaal zo acuut is en er sprake is van intimidatie van personen die bij het Rijk werken, zoals bij de IND, vraag ik mij af hoeveel ambtsberichten er inmiddels zijn uitgegaan van de AIVD aan het Openbaar Ministerie. Kan de minister daar iets over zeggen?

Minister **Ter Horst**: Ik kan daar niets over zeggen. Het oogmerk van de AIVD om met deze notitie te komen, is om de waarneming dat het activisme zich radicaliseert en dus in een andere vorm overgaat, te delen met anderen, zodat ook zij hun maatregelen kunnen nemen. U kunt er staat op maken dat als er reden is om een ambtsbericht te sturen naar het OM, de AIVD dat zeker niet zal laten. Er zijn afspraken voldoende om ervoor te zorgen dat het OM zo'n bericht ook serieus neemt en waar het dat mogelijk acht, tot vervolging zal overgaan.

De **voorzitter**: Ik dank de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Vragen van het lid Poppe aan de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over **het blenden van stookolie**.

De heer **Poppe** (SP): Voorzitter. Radioprogramma Argos en tv-programma Zembla berichtten over het mengen van giftig afval. VROM-inspecteurs hebben hun werk uitstekend gedaan. 73.000 ton bunkerolie van de tanker Adafera is als gevaarlijk afval aangemerkt. De helft gaat naar een verwerker als afval, maar de andere helft gaat gewoon weer naar zee. Een overeenkomst met de Probo Koala ligt dus op de loer. De afnemers dreigen nu met een miljoenenclaim en straks krijgen de VROM-inspecteurs ook nog de schuld.

Wat is er aan de hand? Dikke olieresten blijven over na raffinage. Die kunnen, in een schimmige oliewereld, voor scheepsbrandstof verdund worden met vrijwel alles wat brandbaar is. Vijftien jaar geleden interrumpeerde ik hier minister de Boer, ook van de Partij van de Arbeid, omdat toen al bleek dat zeeschepen als illegaal afvalverbrander werden gebruikt. De minister heeft toen toegezegd om criteria te stellen aan brandstof voor zeeschepen en een onderzoek in te stellen. Dat onderzoek leidde tot het rapport Olievlek uit 1997. Daaruit bleek dat het mengen van giftige troep met stookolie schering en inslag was. Van het vaststellen van normen en criteria, zoals ook is voorgesteld door de onderzoekers, is echter niets terechtgekomen.

In 1999 is mij opnieuw toegezegd dat regels voor het blenden van stookolie zouden worden aangescherpt. November vorig jaar heeft het RIVM onderzoek gedaan. Een citaat uit haar rapport: er is geen wettelijke regeling

voor het blenden van olie, residuen en destillaten. Met andere woorden, de handhavers zitten nog met hun handen in het haar.

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Poppe** (SP): In februari van dit jaar verzocht ik deze minister om het mengen van stookolie opnieuw te onderzoeken, omdat ik signalen kreeg dat de gifmenging nog steeds doorgaat. De minister antwoordde dat de oliebranche nu zelf instrumenten heeft om ongewenst mengen te voorkomen en dat de internationale maritieme organisatie IMO volgend jaar met een protocol komt dat stelt dat er geen stoffen of voor mens en milieu gevaarlijk afval mag worden gemengd met stookolie. Mag dat in Nederland dan nu nog steeds wel, al die vijftien jaar en nog een jaar?

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Poppe** (SP): Waaruit bestond de troep van de Adafera?

De **voorzitter**: Mijnheer Poppe ... mijnheer Poppe.

De heer **Poppe** (SP): Voorzitter, ik heb nog een paar vragen.

De **voorzitter**: Dan had u en kortere inbreng moeten schrijven. U staat nu al zo lang hier.

De heer **Poppe** (SP): Ik zal het heel kort houden.

De **voorzitter**: Nog één vraag en daarna hebt u nog een tweede termijn.

De heer **Poppe** (SP): Wat is er met het afval gebeurd? Hoe sterk staat de Staat met de claims?

Ik noemde minister Cramer vorige week de zwakste milieuminister. Dat is natuurlijk niet leuk. Daarom heb ik nu een vraag en als zij die met "ja, dat ga ik doen" beantwoordt, is alles weer kits. Gaat de minister de handhaving van en criteria voor mengen van stookolie zo aanscherpen dat onze handhavers niet hoeven te gokken en krachtig kunnen optreden om giftige troep uit stookolie voor zeeschepen te houden? Het wordt tijd na vijftien jaar.

Minister **Cramer**: Voorzitter. Over het vraagstuk dat wordt aangekaart door de heer Poppe, maak ook ik mij zorgen. Ten opzichte van vijftien jaar geleden is er al ongelooflijk veel verbeterd. Dat praat de heer Poppe toch een beetje naar beneden. Het volgende is gebeurd sinds het rapport Olievlek van 1997. Allereerst is er een veel duidelijkere, strengere internationale normering voor het zwavelgehalte, met daaraan gekoppeld normering voor zware metalen en fijnstof. Dat is een aanzienlijke verbetering. Verder hebben wij de wetgeving al zelf ingevoerd. Dus: ja, wij hebben onze regelgeving al op orde. Die regelgeving zal ook in internationaal verband de komende tien jaar verder worden aangescherpt. Als de heer Poppe dus vraagt of die handhaving gaat worden aangescherpt, dan is het antwoord: ja, die gaat aangescherpt worden. En mede omdat de normering

Cramer

steeds scherper wordt, kunnen wij ons daar beter op richten.

De handhaving. De heer Poppe zegt dat het allemaal maar zo is. Als hij in de brieven die ik aan de Kamer heb geschreven, ziet wat zowel de VROM-Inspectie als de Inspectie van Verkeer en Waterstaat doen om erbovenop te zitten, dan zal hij begrijpen dat ik mijn inspectie heel hard wil verdedigen en zeggen: zij treedt adequaat op. Neem het voorbeeld van de Adafera. De heer Poppe zei zelf dat de inspectie daarbij is opgetreden en heeft gedaan wat zij moest doen. Bingo! Goed zo. Hij vroeg ook wat er met dat materiaal is gebeurd. Wij hebben het als afvalstof aangemerkt. Er is nu discussie, ook in verband met juridische procedures, over wat er in die afvalstof zit. Daar kan ik nu nog geen uitspraak over doen, evenmin als over de claim die is ingediend door de producent. Daarover hoort de Kamer meer als wij meer weten, want daarop kan ik op dit moment gewoon nog geen antwoord geven. Kortom: de afgelopen vijftien jaar is gelukkig al een heleboel verbeterd om scheepsbrandstoffen te verbeteren in milieuopzicht en om de handhaving die daarbij hoort, goed te regelen.

Het laatste punt, dat ik zelf heel belangrijk vind voor de markt, is het volgende. Er zijn nu ook duidelijke criteria waaraan die scheepsbrandstof moet voldoen. Daardoor kan de afnemer van die brandstof nu veel beter dan ooit tevoren de kwaliteit beoordelen en zeggen: ik krijg oké brandstof. Dat was vroeger niet het geval. Er is nu ook duidelijkheid over alle zaken rondom de kwaliteit. Hiermee heb ik de vragen van de heer Poppe mijns inziens beantwoord.

De heer **Poppe** (SP): Ik dank u voor het antwoord, maar vijftien jaar geleden toen wij hier stonden met uw voorganger, mevrouw De Boer, was het gehalte van zwavel en zware metalen ook al geregeld voor stookolie. Dat is dus niet echt nieuw; dat kunt u in de Handelingen nalezen. De komende tien jaar – wij zijn al vijftien jaar verder, dus dat is vijftiengig na vijftien jaar geleden – gaan wij dat verder aanscherpen. Wat is dit voor een antwoord? Nu moet u optreden! Nu wordt er iets illegaal vermengd. U hebt het kunnen zien en ik hoor het regelmatig uit de haven. De inspecteurs hebben weliswaar uitstekend werk gedaan, maar zij zitten wel met de handen in het haar. Als er een schadeclaim komt, kijken zij de volgende keer wel de andere kant op, want dan durven zij natuurlijk niet meer. Zo zwak zijn uw maatregelen. U moet nu stellen dat er criteria komen die stellen waarmee je mag mengen en blenden. Wat mij betreft – daar wil ik een reactie van u op hebben – moet dat alleen met gasolie gebeuren en niet met allerlei afvalproducten uit de olie-industrie en chemicaliën.

Minister **Cramer**: Er zijn wereldwijd scherpere normen gesteld voor het zwavelgehalte van stookolie. Het zwavelgehalte is de basis van de milieukwaliteit van de brandstof. Aan de hand daarvan kun je ook weten wat er verder nog gebeurt wat betreft zware metalen en fijnstof. Dus wat wij hebben gedaan, mijnheer Poppe, is al een aanzienlijke aanscherping. In 2012 zal het percentage zwavel nog verder naar beneden gaan en in 2020 is het percentage nog maar 0,5. Dus dat is vrijwel nihil.

De **voorzitter**: Mijnheer Poppe had een vraag gesteld over gasolie.

Minister **Cramer**: Ook over de wijze van blenden zijn duidelijke afspraken gemaakt. Nogmaals, de zorg van de heer Poppe deel ik onmiddellijk. In internationaal verband zijn echter vergeleken met vijftien jaar geleden, al ongelooflijk veel verbeteringen doorgevoerd. Dat tempo wordt gewoon voortgezet in de komende tien jaar.

Mevrouw **Neppéus** (VVD): Ik weet dat deze minister er gewoon mee bezig is, ook al zat ik vijftien jaar geleden nog niet in deze Kamer. Het gaat mij om de vraag hoe ik de rol van TNO moet zien. Dan hebben VROM-inspecteurs iets gevonden – goed werk! – en vervolgens blijft het toch weer hangen. Wat gaat de minister daaraan doen? Anders schieten wij niet op.

Minister **Cramer**: In antwoord op mevrouw Neppéus: natuurlijk schakelt de inspectie ook instanties als TNO en RIVM in om specifieke analyses te maken. Dat is hier ook gebeurd.

De heer **Boelhouwer** (PvdA): Als je de uitzending van zondagavond zag, kwam daaruit toch een beetje een onthutsend beeld naar voren van vergunningverlening, handhaving en toezicht op het geheel. Deelt de minister mijn mening dat de uitzending van zondagavond het beste pleidooi is om snel te komen tot de omgevingsdiensten en een invoering van de Wabo en om daarin zo veel mogelijk professionaliteit te bundelen, zodat wij de knulligheid die een beetje uit die uitzending bleek, zo gauw mogelijk achter ons laten?

Minister **Cramer**: Ik ben het geheel met de heer Boelhouwer eens dat het van belang is dat wij kwalitatief goede diensten hebben die beoordelen. De omgevingsdiensten die wij willen instellen, horen daar natuurlijk bij. Ik ben het dus eens met zijn opmerking.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): "Knullig" is inderdaad mild uitgedrukt, als je de uitzending hebt gezien. Volgens mij is de minister nog een antwoord schuldig aan de heer Poppe over de angst voor schadeclaims. Ik ben daar erg benieuwd naar.

Wij zouden voor dit moment kunnen besluiten met het verzoek aan de minister om binnen een maand een goede brief hierover naar de Kamer te sturen. Ik vrees namelijk dat dit dossier hiermee niet gesloten is, mevrouw de minister. Ik wil graag met u hierover doorspreken. Het lijkt mij handig, het is een verzoek aan u, dat wij dat doen op basis van een goede brief van uw kant, want hier valt nog heel wat werk te verrichten. Graag een toezegging!

Minister **Cramer**: In antwoord op de heer Vendrik: ik kreeg net een pluim van de heer Poppe, omdat de inspectie juist is opgetreden en omdat inderdaad die lading in beslag is genomen en als afvalstof is geoormerkt. Er lopen nu procedures. Ik kan niet beoordelen of ik binnen een maand antwoord heb op uw vraag, want als het gaat om juridische zaken heb ik procedures niet alleen in de hand. Ik ben echter absoluut bereid om openheid te geven zodra er uitspraken zijn gedaan. Dan is namelijk het moment gekomen dat ik de Kamer kan informeren, eerder niet.

Mevrouw **Vietsch** (CDA): Een van de problemen met het blenden van olie is dat er stoffen in de lucht komen. Het

Cramer

is natuurlijk erg schadelijk voor de bevolking in het Rijnmondgebied, in Amsterdam en in Zeeland als schepen erdoorheen varen. Onze vraag is dan ook wat de minister daaraan gaat doen. Alleen het blenden bij ons is onvoldoende.

Minister **Cramer**: Er zijn nu heel duidelijke procedures waaraan dat blenden moet voldoen. Dat zei ik ook al tegen de heer Poppe. Natuurlijk moeten wij dan zorgen voor goede normering, ook ten aanzien van de luchtkwaliteit. Die is met deze nieuwe regelgeving gegarandeerd.

De heer **Roemer** (SP): De minister zegt dat er in vijftien jaar al het nodige is gebeurd. Zoals mijn collega Poppe al constateerde, was het vijftien jaar geleden hetzelfde verhaal. Dan kun je je afvragen in hoeverre daadwerkelijk het nodige is gebeurd en of dat voldoende is gebeurd. Als de minister er zo van overtuigd is dat het zoveel beter is, is zij dan ook bereid om bijvoorbeeld een vervolgonderzoek te doen zoals in 1997 is gedaan, toen het rapport Olievlek is gemaakt, en daar een update van te maken? Meten is weten, zegt het kabinet altijd graag. Dan weten wij daadwerkelijk wat er gebeurd is en of het beter is. Is zij daartoe bereid?

Minister **Cramer**: In antwoord op de vraag kan ik nogmaals zeggen dat in het kader van Marpol de regelgeving sinds vijftien jaar geleden echt is aangescherpt en verduidelijkt. Dat is een.

De tweede vraag is in hoeverre de regels verder aangescherpt kunnen worden en of er onderzoek naar gedaan kan worden wat er dan nog precies moet gebeuren. Dat gebeurt wereldwijd om de aanscherping van de regelgeving goed te onderbouwen. Neemt u van mij aan dat, als ik in de Milieuraad zit en over dit soort onderwerpen praat, ik de milieuminister ben die het duidelijkst naar voren brengt wat er moet gebeuren om die scheepsafvalstoffen en scheepsbrandstoffen onder controle te krijgen.

De heer **Roemer** (SP): Dat is mijn vraag niet.

De **voorzitter**: U had nog een vraag naar een vervolgonderzoek.

Minister **Cramer**: Ik gaf antwoord op de vraag door te zeggen dat er onderzoek plaatsvindt om te bezien op welke manier er nog meer ter verbetering kan worden gedaan op milieugebied dan tot nu toe is gedaan en dat de onderbouwing van verdere aanscherping van de regelgeving al loopt. Dat is onderzoek. Om nu weer nieuw onderzoek toe te zeggen terwijl het onderzoek waar u naar vraagt al loopt in internationaal kader? Ik begrijp wat u vraagt, maar het antwoord daarop heb ik u ook gegeven.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor de antwoorden op de vragen. Wij zijn gekomen aan het eind van het vragenuur.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee dat de volgende leden zich hebben afgemeld:

Gill'ard en Kuiken;

Van der Staaij, alleen voor de middagvergadering;

Van Dijken en Leerdam, de gehele week.

Deze mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Op de tafel van de Griffier ligt een lijst van ingekomen stukken. Op die lijst staan voorstellen voor de behandeling van deze stukken. Als voor het einde van de vergadering daartegen geen bezwaar is gemaakt, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, hedenmiddag ook te stemmen over de aangehouden motie-Verdonk (32123, nr. 24).

Ik stel voor, het spoeddebat over de gevolgen van de bezuinigingen in de AWBZ voor de dagopvang van de agenda af te voeren.

Ik stel voor, toestemming te verlenen tot het houden van wetgevings- c.q. notaoverleggen met stenografisch verslag op:

maandag 2 november 2009

- van 10.00 uur tot 14.00 uur van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het onderdeel Cultuur van de begroting OCW;

maandag 2 november 2009

- van 15.00 uur tot 23.00 uur van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken over het onderdeel Ontwikkelingssamenwerking van de begroting Buitenlandse Zaken;

maandag 9 november 2009

- van 10.00 uur tot 17.00 uur van de vaste commissie voor Defensie over het onderdeel Materieel van de begroting Defensie;

maandag 16 november 2009

- van 12.00 uur tot 16.00 uur van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over het onderdeel Natuur van de begroting LNV;

maandag 16 november 2009

- van 18.30 uur tot 23.00 uur van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over het onderdeel Visserij van de begroting LNV.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Neppéus.

Mevrouw **Neppéus** (VVD): Voorzitter. Het kabinet heeft afgelopen vrijdag het besluit genomen om toch tot ontpoldering over te gaan van de Hedwigepolder. Mijn fractie – dat geldt ook voor de fractie van de SGP – heeft daarom dringend behoefte aan een spoeddebat, liefst deze week, om deze zaak te bespreken met de premier en in ieder geval ook met de minister van LNV.

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter. Verbijsterend dat het kabinet dit nu weer heeft besloten! Het is echt tijd voor een spoeddebat, graag met de heer Koppejan erbij en ook graag met de minister van Landbouw.

Voorzitter

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Wij zijn blij met het besluit van het kabinet, maar wij zijn natuurlijk graag bereid, er nog over te discussiëren. Wij zijn ook erg benieuwd naar de positie van het CDA en de heer Koppejan, dus wij steunen dit verzoek.

De heer **Polderman** (SP): Voorzitter. Mijn ervaring is: als je een debat vraagt over dit onderwerp, duurt het een halfjaar. Dus ik steun graag het verzoek om een spoeddebat, als het kan deze week en als het niet kan toch zo snel mogelijk.

De heer **De Mos** (PVV): Voorzitter. Het is natuurlijk een schande dat we, mede door het CDA van de heer Koppejan, gaan doen wat 98% van de Zeeuwen niet wil, namelijk ontpolderen. Dus geef ik graag mijn steun aan het verzoek om een spoeddebat.

De **voorzitter**: Mevrouw Neppérus, u hebt voldoende steun voor een spoeddebat. De minister vertrekt ongeveer op dit moment naar de Verenigde Staten. Dus een spoeddebat zal deze week niet lukken. Ik zal het op het lijstje zetten.

Mevrouw **Neppérus** (VVD): Jammer dat er praktische problemen zijn. Dat is dan maar zo. Ik verzoek dan wel om een spoeddebat heel snel na het reces. Net als mijn collega's sta ik te popelen om een verklaring van het CDA en de betrokken bewindslieden.

De **voorzitter**: Ik ga mijn best doen.
Het woord is aan de heer Ten Hoopen.

De heer **Ten Hoopen** (CDA): Voorzitter. Ik heb twee vragen. Ik vraag u allereerst het volgende te verduidelijken. Stel dat wij hier een verzoek doen om een spoeddebat. Wat is dan de intentie als u dit vervolgens op verzoek verandert in een spoed-AO? Gaat de commissie er dan nog eens over spreken? Kan de commissie dan nog een drempel opwerpen? Hoe zit dat precies?

De **voorzitter**: We hebben daar uitgebreid over gesproken bij de Raming en bij het bespreken van het rapport over de reflectie. Er lagen toen andere voorstellen voor, maar die hebben het allemaal niet gehaald. Dat betekent dat de procedure is gebeven zoals hij was. Dat wil zeggen dat ik een aanbeveling kan doen in de richting van commissies om er een algemeen overleg op korte termijn van te maken. Maar uiteindelijk beslist een commissie daar zelf over. Zo was het en zo is het.

De heer **Ten Hoopen** (CDA): Dan zal het de plenaire agenda niet veel ontlasten, denk ik.
Voorzitter. Ik kom tot mijn tweede verzoek. Voor de tweede keer vraag ik, mede namens de VVD, om een spoeddebat met de minister en de staatssecretaris van Economische Zaken over de oneigenlijke concurrentie en het protectionisme waar het Nederlandse bedrijfsleven fors mee wordt geconfronteerd.

De **voorzitter**: U hebt ruim voldoende steun voor een spoeddebat.

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter. Ik wil onderstrepen dat dit debat gehouden moet worden, ook naar aanleiding van tegenstrijdige uitspraken van de

staatssecretaris van Economische Zaken en de staatssecretaris van Defensie. Dus ook in Nederland wordt daar een beetje warrig over gedacht.

De **voorzitter**: U hoeft niet over de inhoud te spreken. Dat weet u toch wel. Dat staat er ook boven, als u het vergeet.

De heer **Van der Ham** (D66): Dan heb ik het toch nog even gezegd.

De **voorzitter**: Ja, dat dacht ik al.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Voorzitter. We hebben het hier in de commissie ook al gehad. Ik hoop dat de heer Ten Hoopen wel weet dat een meerderheid in de commissie ervoor is om hier een AO van te maken. Het hoeft dus niet met spoed, met korte spreektijden, in deze plenaire zaal. We kunnen er ook een normaal AO van maken.

De **voorzitter**: Dat is weer een ander voorstel. De kern is dat we kijken of er steun is voor het voorstel van de heer Ten Hoopen.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik zeg gewoon wat ik te zeggen heb.

De **voorzitter**: Ja, maar ik geef u aan wat de bedoeling is van een regeling van werkzaamheden. Ook uw fractie heeft ermee ingestemd om het zo te doen.

Mevrouw **Vos** (PvdA): Voorzitter. Wij hebben ook liever geen spoeddebat, maar een normaal AO met normale spreektijden. Dat hebben wij vorige keer ook al gezegd en ik hoop dat de heer Ten Hoopen daarover wil nadenken.

De **voorzitter**: Mijnheer Ten Hoopen, u hebt voldoende steun voor een spoeddebat. Ik zal dit toevoegen aan de lijst. We zullen het zo spoedig mogelijk organiseren.
Het woord is aan de heer Aptroot.

De heer **Aptroot** (VVD): Voorzitter. Ik verzoek u, het verslag van het algemeen overleg over spoorveiligheid op de agenda te plaatsen.

De **voorzitter**: We zullen het VAO toevoegen aan de agenda.
Het woord is aan de heer Van Gerven.

De heer **Van Gerven** (SP): Voorzitter. Ik verzoek u, het verslag van het algemeen overleg over het geneesmiddelenbeleid op de agenda te plaatsen.

De **voorzitter**: We zullen het VAO toevoegen aan de agenda.
Het woord is aan de heer De Krom.

De heer **De Krom** (VVD): Voorzitter. Ik wil u verzoeken het verslag van het algemeen overleg over Romakinderen op de agenda te plaatsen.

De **voorzitter**: We zullen het VAO, als er geen bezwaar tegen is, toevoegen aan de agenda.
Het woord is aan mevrouw Sap.

Voorzitter

Mevrouw **Sap** (GroenLinks): Voorzitter. Gisteren is de DSB Bank omgevallen, wat een enorme onzekerheid tot gevolg heeft voor de spaarders, de klanten en de werknemers. De GroenLinks-fractie wil daar graag zo spoedig mogelijk een debat over voeren en verzoekt u, dit zo mogelijk vandaag of uiterlijk morgen op de agenda te plaatsen.

De heer **Tony van Dijck** (PVV): Voorzitter. Een bank is in grote problemen. Daar moet snel in deze zaal over gesproken worden. Vorige week hebben we ook een spoeddebat aangevraagd. Toen was de urgentie nog niet zo groot, maar nu is die des te groter. Dus veel steun.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Ook héél veel steun.

De **voorzitter**: Wij krijgen straks allerlei soorten spoeddebatten: heel spoedige debatten enzovoorts.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter. Voor aanstaande donderdag is er een algemeen overleg geagendeerd over de DSB Bank. Mijn voorstel zou zijn om daarover niet nu een spoeddebat te hebben. De aanleiding is natuurlijk ernstig genoeg – daarover is geen misverstand – maar het kan heel goed en ruim bemeten in een algemeen overleg. Dan zien wij daarna wel of er nog een VAO nodig is. Mijn pleidooi is vooralsnog om het in een AO af te tikken.

De **voorzitter**: Dat was ook mijn opmerking geweest als u die niet al zo mooi had gemaakt.

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. Een Kamerdebat is een Kamerdebat, of dat nu in een algemeen overleg wordt gevoerd of in deze zaal. Het is allemaal een Kamerdebat; het een is niet minder dan het ander. Er is een debat gepland voor overmorgen en dat noemen wij heel spoedig. Daarvoor gelden ruimere spreektijden. Verder is er nog een brief gevraagd en is een gesprek gepland. Wat ons betreft moeten wij daaraan vasthouden.

De heer **De Nerée tot Babberich** (CDA): Voorzitter. Wij hebben zelfs de spreektijd in dat AO uitgebreid om een goed debat te krijgen. Ik sluit mij aan bij degenen die het debat willen houden tijdens het AO.

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter. Ik steun het verzoek om een spoeddebat. Juist omdat het ongeveer per dag verschilt wat er op tafel ligt, moeten wij zo snel mogelijk dit debat gaan voeren. Allerlei uitgebreide debatten in AO's kunnen wij later ook nog houden.

De heer **Remkes** (VVD): Voorzitter. Ruimere spreektijden, meer zorgvuldigheid, dus een algemeen overleg.

Mevrouw **Vos** (PvdA): Voorzitter. Het is een heel erg belangrijk onderwerp en daarom wil ik graag wat meer voorbereidingstijd. Om die reden spreek ik mijn steun uit voor een AO met ruime spreektijden. Het is heel belangrijk.

De **voorzitter**: Mevrouw Sap, u hebt geen steun voor een spoeddebat, maar er is aanstaande donderdag al een AO.

Mevrouw **Sap** (GroenLinks): Het is inderdaad een belangrijk onderwerp met enorme onzekerheid voor mensen in het land en met dreigend massaontslag voor werknemers. Ik vind het dan ook verbijsterend dat een aantal partijen, de coalitie maar ook de SP, dit niet wil steunen. Dat betekent ...

De **voorzitter**: Mevrouw Sap, nu ga ik u echt onderbreken. Ik doe dat omdat wij in algemene overleggen ook over Uruzgan en over heel andere belangrijke onderwerpen spreken. Ik heb er echt moeite mee als wij hier in de Kamer zo'n groot verschil gaan maken tussen een overleg in commissieverband – waar ook iedereen mee kijkt en waar ook camera's staan – en een overleg in de plenaire zaal. Ik begrijp uw punt, maar een debat is een debat. Er kan altijd besluitvorming, met de mogelijkheid om moties in te dienen, volgen.

Mevrouw **Sap** (GroenLinks): Het gaat niet alleen om de plenaire zaal, het gaat ook om het moment. Wij wachten nu onnodig lang en wij weten dat er morgenmiddag ruimte op de agenda is. Nogmaals, ik vind het onbegrijpelijk dat een groot deel van de Kamer dit niet wil steunen. Wij zullen dus noodgedwongen naar de donderdag uitwijken.

De **voorzitter**: Ik moet het eigenlijk niet zeggen, maar als u steun gehad had, dan was dit debat onderaan op het lijstje spoeddebatten gekomen. Ik ga niet met u in discussie, ik leg het gewoon uit en ik zeg het tegen iedereen in het algemeen. Ik ga niet inhoudelijk oordelen over spoeddebatten, maar als ik niet inhoudelijk mag oordelen, is het enige wat ik kan doen een oordeel vellen op volgorde van binnenkomst. Anders moet u zelf een ander systeem voorstellen.

Mevrouw **Sap** (GroenLinks): Voorzitter. Als ik steun gehad had – daar had ik echt op gerekend bij zo'n grote gebeurtenis als deze – dan had het een gewoon debat kunnen zijn en dan hadden wij dat gewoon deze week op de agenda kunnen hebben.

De **voorzitter**: Dat is een ander voorstel uit de regeling van werkzaamheden. U vroeg om een spoeddebat.

Het woord is aan mevrouw Griffith, ook voor het aanvragen van een spoeddebat.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Voorzitter. Vandaag heeft het gerechtshof in Amsterdam uitspraak gedaan in de zaak van het afluisteren van journalisten van De Telegraaf door de AIVD. Ik doe bij dezen het verzoek voor een spoeddebat met de minister van Binnenlandse Zaken over de inzet van bijzondere bevoegdheden door de AIVD bij journalisten in relatie tot het recht op vrije nieuwsgaring en de bescherming van journalistieke bronnen.

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. Ik feliciteer De Telegraaf bij dezen. Ik zou zeggen een AO, maar in dit geval wil ik graag de VVD steunen in het verzoek om een spoeddebat.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter. Ik ben ook erg geschrokken van de uitspraak van het hof. De minister moet hier snel verantwoording komen afleggen. Juist omdat wij erg veel vragen hebben, kan ik mij voorstellen

Voorzitter

dat wij wat meer voorbereidingstijd nemen en misschien zelfs om een reactie van de minister vragen. Wellicht is het ook beter om een echt, groot en goed debat te voeren, en dan niet deze week, maar ietsje later.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Ik dank de PVV en de SP voor hun steun. Ik heb ook ontzettend veel vragen. Wij zijn ook geschrokken van de uitspraak van de rechter. Ik heb er dus helemaal geen bezwaar tegen om voorafgaand aan dat debat de minister te vragen om een brief. Daarin zou zij onder andere de kaders kunnen aangeven waarbinnen zij de AIVD toestemming geeft om de bijzondere bevoegdheden in te zetten. Dat debat zou dan na het reces gehouden kunnen worden.

De heer **Pechtold** (D66): Mede namens mevrouw Halsema wil ik vragen om geen tijd te verliezen. Mocht er informatie naar de CIVD moeten, dan dient deze niet gegeven te worden nadat de informatie in de openbaarheid is gekomen, maar gelijktijdig.

De **voorzitter**: Wij zullen het stenogram in ieder geval doorgeleiden naar het kabinet. Ik zal dit debat op het lijstje zetten. Daarvoor is voldoende steun. De spreektijd is dan drie minuten per fractie.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Dat mag ook na het reces.

De **voorzitter**: Het is ook absoluut onmogelijk om het debat voor het reces te houden. Dat wordt dus vanzelfsprekend na het reces en misschien nog wel ver na het reces.

Het woord is aan de heer Dibi.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil u graag vragen het verslag van het algemeen overleg over arbeidsmarktbeleid op de agenda te plaatsen.

De **voorzitter**: Wij zullen dit VAO toevoegen aan de agenda.

Het woord is aan mevrouw Aasted-Madsen-van Stiphout.

Mevrouw **Aasted-Madsen-van Stiphout** (CDA): Voorzitter. In verband met een technische aanpassing van het amendement op stuk nr. 16 bij het initiatiefwetsvoorstel-Van Dam, die vanochtend is doorgegeven, verzoek ik u om de stemmingen over dit wetsvoorstel (30520) naar donderdag te verplaatsen.

De **voorzitter**: Wij zullen voldoen aan uw verzoek. Deze stemmingen worden van de stemmingslijst afgevoerd. Ik geef het woord aan de heer Blok.

De heer **Blok** (VVD): Voorzitter. Voor morgen staat de plenaire afronding van de wijziging van de Successiewet (31930) op de agenda. De commissie vindt dat er nog veel technische vragen zijn naar aanleiding van het wetgevingsoverleg. Namens de vaste commissie voor Financiën verzoek ik u, de Successiewet van de agenda van morgen af te voeren en te verplaatsen naar de agenda van de eerste week na het herfstreces. Zij realiseert zich dat het daardoor krappert voor de Eerste Kamer, maar zij neemt aan dat ook de Eerste Kamer haar voordeel kan doen met de extra informatie die nu nog op tafel kan komen.

De **voorzitter**: U doet het verzoek namens de commissie. Ik zal dat daarom honoreren. De behandeling van de Successiewet wordt van de agenda afgevoerd.

Wij gaan nu stemmen.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de Kernenergiewet in verband met vereenvoudiging van het bevoegd gezag, invoering van een verplichting tot financiële zekerheidstelling en enkele andere wijzigingen (30429)**.

(Zie vergadering van 1 oktober 2009.)

In stemming komt het gewijzigde amendement-Jansen (stuk nr. 27) tot het invoegen van onderdeel B1.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt het gewijzigde amendement-Van der Ham (stuk nr. 31, I) tot het invoegen van onderdeel C1.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en D66 voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat het is verworpen.

Ik stel vast dat door de verwerping van dit gewijzigde amendement de overige op stuk nr. 31 voorkomende gewijzigde amendementen als verworpen kunnen worden beschouwd.

In stemming komt het gewijzigde amendement-Jansen (stuk nr. 24, I) tot het invoegen van onderdeel D1.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat het is verworpen.

Ik stel vast dat door de verwerping van dit gewijzigde amendement het andere op stuk nr. 24 voorkomende gewijzigde amendement als verworpen kan worden beschouwd.

In stemming komt het amendement-Vendrik (stuk nr. 29, I).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD en de SGP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat het is verworpen.

Ik stel vast dat door de verwerping van dit amendement het andere op stuk nr. 29 voorkomende amendement als verworpen kan worden beschouwd.

In stemming komt het amendement-Vendrik (stuk nr. 28).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat het is verworpen.

Voorzitter

In stemming komt het nader gewijzigde amendement-Jansen c.s. (stuk nr. 32).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de VVD, de ChristenUnie, de SGP en het CDA voor dit nader gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel, zoals op onderdelen gewijzigd door de aanneming van het nader gewijzigde amendement-Jansen c.s. (stuk nr. 32).

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit wetsvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

Aan de orde zijn de **stemmingen over moties**, ingediend bij het debat over **grensarbeidersproblematiek**, te weten:

- de motie-Weekers over bestuurlijk overleg over de grensarbeidersproblematiek (26834, nr. 26);
- de motie-Bashir over een afbouwregeling compensatie voor de groep dubbel gepensioneerden (26834, nr. 27).

(Zie vergadering van 6 oktober 2009.)

In stemming komt de motie-Weekers (26834, nr. 26).

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Bashir (26834, nr. 27).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD en de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Aan de orde is de **stemming over een motie**, ingediend bij de behandeling van **het verslag van een schriftelijk overleg over het ontwerpbesluit wijziging van het Besluit gebruik meststoffen en het Besluit glastuinbouw (28385, nr. 153)**, te weten:

- de motie-Koopmans/Snijder-Hazelhoff over handhaven van de uitzonderingspositie voor Betacal (28385, nr. 157).

(Zie vergadering van 6 oktober 2009.)

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, GroenLinks, D66, de VVD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde is de **stemming over een motie**, ingediend bij het debat over **evaluatie (super)snelrecht jaarwisseling**, te weten:

- de motie-Teeven/De Roon over dagvaarding voor een snelrechtzitting als grond voor een bevel tot voorlopige hechtenis (32123-VI, nr. 7).

(Zie vergadering van 7 oktober 2009.)

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SGP, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren, de Wet op de rechterlijke organisatie en enige andere wetten in verband met de herziening van de functie- en bezoldigingsstructuur voor rechterlijke ambtenaren (31822)**, en over:

- de motie-Teeven/De Roon over een jaarlijkse beoordeling van het functioneren van rechterlijke ambtenaren (31822, nr. 8).

(Zie vergadering van 7 oktober 2009.)

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit wetsvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Teeven/De Roon (31822, nr. 8).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de VVD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de Wet participatiebudget en de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met een tijdelijke verlenging van de oormerking educatie en de bestedingsverplichting bij roc's (32146)**, en over:

- de motie-Jasper van Dijk over afzien van de invoering van marktwerking in de educatie (32146, nr. 7);
- de motie-Jasper van Dijk over afzien van de geplande structurele bezuiniging op de educatie (32146, nr. 8);
- de motie-Dijsselbloem/Biskop over voorstellen voor flankerend beleid voor de kwaliteit van educatie (32146, nr. 9).

(Zie vergadering van 8 oktober 2009.)

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA en het lid Verdonk voor dit wetsvoorstel hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt de motie-Jasper van Dijk (32146, nr. 7).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en de PvdD voor deze motie

Voorzitter

hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Jasper van Dijk (32146, nr. 8).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Dijsselbloem/Biskop (32146, nr. 9).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde zijn de **stemmingen over moties**, ingediend bij de behandeling van **het verslag van een algemeen overleg met de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over schuld-hulpverlening (24515, nr. 159)**, te weten:

- de motie-Karabulut over opnemen van een breed moratorium in het wettelijk kader minnelijke schuld-hulpverlening (24515, nr. 162);
- de motie-Karabulut over inzichtelijk maken van de wachtlijsten voor schuldhelpverlening bij gemeenten (24515, nr. 163);
- de motie-Karabulut over opnemen van minimale kwaliteitseisen in het wettelijk kader minnelijke schuld-hulpverlening (24515, nr. 164);
- de motie-Ortega-Martijn/Spekman over middelen voor het ondersteunende werk van landelijke vrijwilligers-organisaties (24515, nr. 165).

(Zie vergadering van 8 oktober 2009.)

De **voorzitter**: De motie-Ortega-Martijn/Spekman (24515, nr. 165) is in die zin gewijzigd dat zij thans is ondertekend door de leden Ortega-Martijn, Spekman en Blanksma-van den Heuvel. Naar mij blijkt, wordt de indiening van deze gewijzigde motie voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 166 (24515).

Ik stel vast dat wij hierover nu kunnen stemmen.

In stemming komt de motie-Karabulut (24515, nr. 162).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Karabulut (24515, nr. 163).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Karabulut (24515, nr. 164).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Ortega-Martijn c.s. (24515, nr. 166).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de ChristenUnie, de SGP en het CDA voor deze gewijzigde motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde zijn de **stemmingen over moties**, ingediend bij de behandeling van **het verslag van een algemeen overleg met de minister van Justitie, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister voor Jeugd en Gezin over de notitie "Overlast door 12-minners: een stevige aanpak" (28684, nr. 207)**, te weten:

- de motie-Langkamp over verlagen van de werkdruk van kinderrechtshouders (28684, nr. 242);
- de motie-De Roon over het betrekken van minderjarigen bij een misdrijf aanmerken als strafverzwarende omstandigheid (28684, nr. 243);
- de motie-De Roon over een financiële vergoeding voor de politie voor het thuisbrengen van kinderen die laat over straat zwerven (28684, nr. 244);
- de motie-Dibi/Langkamp over kinderbijslag altijd ten goede laten komen aan het kind (28684, nr. 245);
- de motie-Çörüz over een voorwaardelijke ondertoezichtstelling als extra mogelijkheid (28684, nr. 246).

(Zie vergadering van 8 oktober 2009.)

De **voorzitter**: De motie-Çörüz (28684, nr. 246) is in die zin gewijzigd dat zij thans luidt:

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat thans uitsluitend gekozen kan worden voor wel of geen ondertoezichtstelling (ots);

constaterende dat het ongewenste gedrag voor een groep 12-minners niet ernstig genoeg is voor een volledige ots maar te zwaar voor vrijwillige hulpverlening;

overwegende dat in dit verband een voorwaardelijke ots als extra mogelijkheid een toegevoegde waarde kan hebben;

verzoekt de regering, in een nota van wijziging de voorwaardelijke ots te creëren,

en gaat over tot de orde van de dag.

Naar mij blijkt, wordt de indiening van deze gewijzigde motie voldoende ondersteund.

Voorzitter

Zij krijgt nr. 249 (28684).

Ik stel vast dat wij hierover nu kunnen stemmen.

In stemming komt de motie-Langkamp (28684, nr. 242).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD, de SGP, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-De Roon (28684, nr. 243).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de VVD, de SGP, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-De Roon (28684, nr. 244).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Dibi/Langkamp (28684, nr. 245).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GroenLinks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Çörüz (28684, nr. 249).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SGP, het CDA, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Aan de orde zijn de **stemmingen over moties**, ingediend bij de behandeling van het wetsvoorstel **Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Algemene Zaken, van het Kabinet der Koningin en de Commissie van toezicht betreffende inlichtingen- en veiligheidsdiensten (III) voor het jaar 2010 (32123-III) en het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat behorende bij de begroting van de Koning (I) voor het jaar 2010 (32123-I)**, te weten:

- de motie-Van Raak over een visiestuk over de toekomst van de monarchie (32123-I, nr. 6);
- de motie-Van Raak over het overtuigen van de kroonprins dat hij moet afzien van het vastgoedproject in Mozambique (32123-I, nr. 7);
- de motie-Van Raak over het ongedaan maken van de vergoeding voor privévluchten van leden van het Koninklijk Huis (32123-I, nr. 9);
- de motie-Kant over bevestiging van de toeslagen voor de leden van het Koninklijk Huis (32123, nr. 7);

- de motie-Timmer over afbouwen van de financiering van privévluchten van leden van het Koninklijk Huis (32123-I, nr. 10);
- de motie-Brinkman/Wilders over wijziging van de Grondwet zodat de Koning geen onderdeel van de regering meer is (32123-I, nr. 11);
- de gewijzigde motie-Brinkman/Wilders over 20% bezuinigen op de begroting van de Koning (32123-I, nr. 17);
- de motie-Brinkman over wijziging van de Grondwet zodat leden van het Koninklijk Huis wel belasting betalen over hun toelage (32123-I, nr. 13);
- de motie-Brinkman over een jaarverslag naar model van het Britse koningshuis (32123-I, nr. 14);
- de motie-Anker over een meer gerichte opzet van overheidscampagnes (32123-III, nr. 6);
- de motie-Van Gent over het moment van openbaarmaking van de begrotingsstukken (32123-III, nr. 7);
- de motie-Van Gent over een verzoek aan het Innovatieplatform om de nadruk te leggen op duurzame ontwikkelingen (32123-III, nr. 8);
- de motie-Van der Ham over een commissie die scenario's uitwerkt voor een moderne invulling van het koningschap (32123-I, nr. 16).

(Zie vergadering van 8 oktober 2009.)

De **voorzitter**: De motie-Timmer (32123-I, nr. 10) is in die zin gewijzigd dat zij thans luidt:

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat op de begroting van de Koning ruim € 610.000 voor privévluchten van leden van het Koninklijk Huis wordt gereserveerd;

van mening dat genoemde privévluchten met uitzondering van die van het staatshoofd geen publiek doel dienen;

van mening dat leden van het Koninklijk Huis met uitzondering van het staatshoofd privévluchten niet uit publieke middelen dienen te financieren;

van mening dat niet duidelijk is geworden waarom genoemde privévluchten uit publieke middelen dienen te worden gefinancierd;

verzoekt de regering, de financiering van privévluchten van leden van het Koninklijk Huis, met uitzondering van die van het staatshoofd, vanaf de begroting 2011 af te bouwen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Naar mij blijkt, wordt de indiening van deze gewijzigde motie voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 18 (32123-I).

Ik stel vast dat wij hierover nu kunnen stemmen.

Voorzitter

Op verzoek van de heer Van der Ham stel ik voor, zijn motie (32123-I, nr. 16) van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

Mevrouw **Spies** (CDA): De CDA-fractie zal tegen de motie-Timmer op stuk nr. 10 stemmen. De motie betreft het afbouwen van het aantal privévluchten van leden van het Koninklijk Huis. De minister-president heeft tijdens het debat twee toezeggingen gedaan, die leiden tot een meer dan forse afbouw van die privévluchten. In de eerste plaats heeft de minister-president concreet voorgesteld om de privévluchten van nog maximaal twee leden te vergoeden. Hiermee wordt het aantal personen dat privévluchten kan declareren meer dan fors ingeperkt. In de tweede plaats heeft de minister-president aangegeven, snel de afspraken te willen wijzigen en die nog in 2010 te willen effectueren. In de motie-Timmer wordt gevraagd om het aantal vluchten vanaf 2011 af te bouwen. De CDA-fractie ziet geen enkele aanleiding te wachten tot 2011 als wij een jaar eerder al kunnen beginnen.

In stemming komt de motie-Van Raak (32123-I, nr. 6).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Van Raak (32123-I, nr. 7).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Van Raak (32123-I, nr. 9).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Kant (32123, nr. 7).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Timmer (32123-I, nr. 18).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de PVV en het lid Verdonk voor deze gewijzigde

motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Brinkman/Wilders (32123-I, nr. 11).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Brinkman/Wilders (32123-I, nr. 17).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV en het lid Verdonk voor deze gewijzigde motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Brinkman (32123-I, nr. 13).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Brinkman (32123-I, nr. 14).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, D66, de PvdD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Anker (32123-III, nr. 6).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de VVD, de ChristenUnie, de SGP en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Gent (32123-III, nr. 7).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD en de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Gent (32123-III, nr. 8).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de ChristenUnie, de SGP en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Nu mijn motie met het verzoek om de embargoregeling op te heffen, is aangenomen, zou ik graag per omgaande geïnformeerd worden over de manier waarop het kabinet dit gaat organiseren.

Spies

De **voorzitter**: Wij zullen het stenogram doorgeleiden naar het kabinet.

Aan de orde is de **stemming over een aangehouden motie**, ingediend bij **de algemene politieke beschouwingen naar aanleiding van de Miljoenennota voor het jaar 2010 (32123)**, te weten:

- de motie-Verdonk over het vakantiehuis van de kroonprins in Mozambique (32123, nr. 24).

(Zie vergadering van 17 september 2009.)

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, D66, de PvdD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **de subsidiariteitstoets van het voorstel voor een richtlijn tot uitvoering van de door BUSINESSEUROPE, UEAPME, het CEEP en het EVV gesloten herziene raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof en tot intrekking van Richtlijn 96/34/EG (COM(2009)410) (32024).**

De **voorzitter**: Voor mij is het de eerste keer dat ik een dergelijk debat voorziet. Een dergelijk debat is voor u blijkbaar niet nieuw. Ik heet de voorzitter van de commissie en de griffier van harte welkom.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Meeuwis** (VVD): Voorzitter. In ons land hebben werknemers goede en ruime mogelijkheden om bij hun werk invulling te geven aan zorgtaken en hun verantwoordelijkheden als ouders. Ouderschapsverlof en regelingen rondom kinderopvang zijn goed geregeld en aanpassingen van deze set van instrumenten worden door werkgevers en werknemers, indien nodig, in de Nederlandse setting goed geregeld en georganiseerd. In dat verband is het relevant om te zeggen dat wij, bezien in de Europese context, in Nederland onze arbeidsvoorwaarden goed voor elkaar hebben. Toch is deze Kamer van mening dat deze regelgeving, waartoe de Europese Commissie oproept, geen verzet behoeft. De Kamer vindt het dus oké dat Europa dit soort zaken regelt. De VVD is het daarmee hartgrondig oneens en vindt dat Brussel hier gewoon van af moet blijven. Ik geef de Kamer hierbij drie overwegingen.

De bestaande situatie is in Nederland prima geregeld, ook in samenhang met andere nationale afspraken over de combinatie van werk en zorg. Verder is het maar de vraag of Brussel het juiste niveau is om dit probleem, if any, op te lossen. De vraag of dit alles klopt met het zogenaamde subsidiariteitsbeginsel moet wat ons betreft met een volmondig "nee" worden beantwoord. Er wordt hier niets opgelost en dit is ook niet het juiste niveau waarop dit opgelost zou moeten worden. De vraag is of de gekozen oplossingen, dus het nu voorliggende

document, in verhouding staan tot het geschetste probleem. De vraag of de oplossingen voldoen aan het beginsel van proportionaliteit, dienen volgens de VVD-fractie eveneens met "nee" te worden beantwoord. Indien dit al wenselijk zou zijn, zijn er betere of andere oplossingen denkbaar, die mogelijksterwijs ook beter passen in ons Nederlandse systeem.

Onder de hamer van deze Kamer – dat is de hamer van de Voorzitter – fietst de zeggenschap over onze arbeidsvoorwaarden zo de polder uit, naar Brussel. Ook in dit geval is sprake van een sterk staaltje Brusselse bemoeizucht dat niets oplost, anders dan dat het de Europese Unie een slechte en regelzuchtige naam bezorgt. De VVD vindt dat het tijd wordt om ons hiertegen te verzetten. De Kamer heeft ook die mogelijkheid. Ik stel de Kamer voor om nu maar eens door te pakken en het voorliggende voorstel op grond van subsidiariteits- en proportionaliteitsoverwegingen af te wijzen. Om deze oproep te onderstrepen, wil ik namens de VVD-fractie een motie indienen. Ik heb de tekst bij mij en zal die voorlezen: "De Kamer, gehoord de beraadslagingen, constaterende dat de Europese Commissie een nieuwe richtlijn voorstelt ..."

De **voorzitter**: Ik moet u even onderbreken. Volgens mij is dit een debat in twee termijnen. Als u een motie wilt indienen, dan moet u dat in de tweede termijn doen, tenzij de hele Kamer toestemming geeft om dat in de eerste termijn te doen. In dit geval betekent dat dat de aanwezigen toestemming moeten geven.

De heer **Meeuwis** (VVD): Nee, dan doe ik het graag in de tweede termijn.

De **voorzitter**: U komt nog een keertje terug, dat dacht ik al.

De heer **Meeuwis** (VVD): Super, dank u wel.

Mevrouw **Smilde** (CDA): Voorzitter. In het kader van het Verdrag van Maastricht is het mogelijk geworden dat de sociale partners op Europees niveau afspraken maken. De afspraken die de Europese sociale partners hebben gemaakt over ouderschapsverlof zijn door de Europese Commissie in een richtlijn verwerkt. Ze waren al eerder in een richtlijn verwerkt. Dit is een hernieuwing van die afspraken. Het CDA is er altijd een warm voorstander van om zaken als verlof primair via afspraken met de sociale partners te regelen. Ook onze Nederlandse sociale partners waren daarbij betrokken.

Vanuit het oogpunt van subsidiariteit en proportionaliteit zijn er wat ons betreft geen bezwaren. De Nederlandse ouderschapsverlofregeling voldoet op hoofdlijnen aan de voorwaarden van de richtlijn. Daarnaast heeft de richtlijn geen financiële consequenties. Wel hebben wij gelezen dat er nog maatregelen zijn waarmee de Nederlandse overheid aan de slag moet. Dat zijn maatregelen die in onze Kamer al eens aan de orde zijn geweest toen wij een voorlopig debat hadden met de minister van Sociale Zaken over zijn verkenningen en de stroomlijning van de verlofregelingen. Daarom willen wij die maatregelen bespreken op het moment dat wij met de minister in debat gaan over de stroomlijning en de flexibilisering van de verlofregelingen.

Smilde

Voorzitter. Wij kunnen dus akkoord gaan met het advies dat onze commissie heeft uitgebracht.

De **voorzitter**: Ik geloof dat u een interruptie hebt van de heer Meeuwis.

De heer **Meeuwis** (VVD): Dat klopt, ja.

De **voorzitter**: Het is niet echt gebruikelijk om dat al te doen als iemand één zin gesproken heeft.

De heer **Meeuwis** (VVD): Volgens mij was mevrouw Smilde al een paar minuten bezig.

De **voorzitter**: Ze heeft in totaal nog geen twee minuten gesproken, dus het kan niet lang geweest zijn.

Mevrouw **Smilde** (CDA): Ik had heel lange zinnen.

De heer **Meeuwis** (VVD): Volgens mij stond mevrouw Smilde ook voor twee minuten spreektijd geboekt.

De vraag die ik heb is: welk vraagstuk vindt u nu dat deze regeling oplost, mevrouw Smilde? Welk Nederlands probleem lost de voorliggende regeling op in uw beleving?

Mevrouw **Smilde** (CDA): Het vraagstuk dat opgelost wordt, is dat de Europese sociale partners afspraken hebben gemaakt over een raamwerk om in de gehele Europese Unie te komen tot afspraken over verlofregelingen. Dat juichen wij alleen maar toe. Wij vinden het goed dat daar binnen de EU – waar Nederland deel van uitmaakt – afspraken over gemaakt worden. Er zijn immers ook landen in de EU waar dat allemaal nog niet zo goed geregeld is. Wij hebben in Nederland geen enkele last van de afspraken die nu gemaakt zijn. Wij voldoen er in hoofdlijnen aan. Ik zie dan ook niet in waarom wij het zouden blokkeren dat de sociale partners in andere landen met een steuntje in de rug vanuit Europa voor mensen kunnen regelen dat er goede verlofregelingen komen.

De heer **Meeuwis** (VVD): De conclusie is dat u vindt dat er geen probleem hier ligt dat opgelost wordt, maar dat u toch de vrijheid bij Europa legt om zich te bemoeien met wat hier gebeurt?

Mevrouw **Smilde** (CDA): Europa bemoeit zich absoluut niet met wat hier gebeurt. Ik geef juist aan dat wij al voldoen aan de richtlijn die er nu ligt. Wij hebben daar helemaal geen last van. Als een goed lid van de Europese Unie staan wij er echter ook voor dat mensen in de gehele unie gebruik kunnen maken van verlofregelingen. Als de Europese sociale partners kans zien om daar afspraken over te maken – ik vind het overigens een knap staaltje dat ze dat voor elkaar krijgen – dan zien wij helemaal niet in waarom wij dat zouden gaan blokkeren. Wij voldoen er zelf al aan, Nederland voldoet er al aan en we kunnen er ook nog andere dingen bij doen. Ik zie niet in waarom dat voor ons een subsidiariteitsprobleem zou zijn.

De heer **Meeuwis** (VVD): Het is natuurlijk wel zo dat de termijn wordt opgerekt. Ik heb niet begrepen – u misschien wel – dat dit vraagstuk in Nederland voorligt. Er wordt dus wel degelijk ingegrepen in wat wij hier

doen. Dus vroeg ik mij af of u mij kunt aangeven – want waarschijnlijk heb ik dat gemist – welk vraagstuk daarmee opgelost wordt, maar ik krijg het niet echt duidelijk.

Mevrouw **Smilde** (CDA): De termijn wordt wel opgerekt. Wij hebben de termijn hier al per 1 januari 2009 van 13 naar 26 weken opgerekt. Wij hebben dat dus al opgelost, vooruitlopend op deze afspraken en die afspraken niet eens kennende. Voor ons is er dus geen probleem. Wat de CDA-fractie betreft is er helemaal geen sprake van strijd met welk subsidiariteitsbeginsel, laat staan proportionaliteitsbeginsel, dan ook.

De heer **Ulenbelt** (SP): Voorzitter. De SP-fractie is tegen EU-richtlijnen die inbreuken maken op de nationale soevereiniteit en op overdadige regelzucht uit Brussel. Wat wij nationaal kunnen regelen, hoeft niet via Europa te worden geregeld. Er is nu een toets op de subsidiariteit van deze richtlijn. Deze richtlijn heeft niet het karakter van heel veel andere Europese richtlijnen. Ik wijs de VVD-fractie erop dat dit een oorspronkelijk initiatief betreft, volgens mij uit 1996, van Europese werkegevers en werknemers, dat het minimumnormen stelt en dat het niet ingrijpt op regelingen die inmiddels in Nederland tot stand zijn gekomen. Dit soort richtlijnen is wat de SP-fractie betreft niet nodig, maar wij staan nu voor het oordeel over de subsidiariteit. Mijn fractie heeft geen overwegende bezwaren.

De heer **Bosma** (PVV): Voorzitter. Ik maak het ook niet overdreven lang vandaag. De PVV-fractie is niet zo enthousiast over, sterker nog is tegen deze regeling. Actualisering van bestaande Europese afspraken of over overeenkomsten, zoals in dit geval, zou een impliciete erkenning betekenen van het reeds ingezette Europese traject. Dat gaat voor ons totaal de verkeerde kant op. Elke afspraak of overeenkomst die niet te maken heeft met economische of monetaire zaken wijzen wij af. Dat soort zaken moet gewoon allemaal hier worden geregeld. Die zeggenschap moet worden gerepatrieerd. Laat de EU zich lekker bezighouden met de rechtheid van bananen. Verlofregelingen moeten gewoon hier worden besproken. Mijn fractie pleit daarom voor ouderschap in Nederlandse handen. Laat het gewoon geregeld worden door de sociale partners, door Agnes Jongerius, die sowieso de deur van mijn fractie platloopt dezer dagen, de heer Wientjes en al die andere hoofdrolspelers uit de polder.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter. Op zich kan de SGP-fractie achter de doelstellingen van het ouderschapsverlof staan. Dat is vanmiddag het punt niet. Voor ons is wel de vraag of er op Europees niveau minimumnormen moeten worden vastgelegd voor alle lidstaten. In het voorstel ter vervanging van de huidige richtlijn over ouderschapsverlof, wordt als motivering voor de verruiming aangedragen dat daarmee een gelijk speelveld ontstaat op het gebied van ouderschapsverlof. Wat is nu de harde noodzaak voor dat gelijke speelveld?

Van der Vlies

Dat is toch meer een argumentatie die past bij bijvoorbeeld internationale handel en toch minder bij verloffregelingen? Wij kunnen toch best aan individuele landen overlaten wat voor dat land, in de omstandigheden daar en in de traditie van arbeidsvoorwaarden de best mogelijke regeling is?

Wat is de noodzaak van het vastleggen van een minimumnorm op Europees niveau? Waarom worden de onderhandelingen hierover niet overgelaten aan de nationale sociale partners? Dat zou onze lijn zijn. Daarom hebben wij geen behoefte aan deze richtlijn.

Wij willen ook – daarin val ik de heer Meeuwis bij – wijzen op de mogelijke precedentwerking. Als wij de subsidiariteitstoets aanleggen en de proportionaliteit wegen van de voorstellen die ons uit Brussel bereiken, hebben wij een beetje de neiging, al dan niet van harte, om mee te gaan in dat proces. Je moet op een gegeven moment echter toch een keer zeggen: nu is het wel genoeg geweest. Dit lijkt mij een onderwerp dat zich daarvoor leent.

De heer **Jan Jacob van Dijk** (voorzitter TGCS): Voorzitter. Ik denk dat het goed is om eerst kort in te gaan op de procedure zoals die normaliter gevolgd wordt door de Tijdelijke gemengde commissie subsidiariteitstoets (TGCS). Daarmee geef ik aan op welke manier de commissie uiteindelijk tot haar oordeel is gekomen. Als tweede wil ik ingaan op de argumenten die naar voren zijn gebracht, met name door de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid in deze Kamer. Ik zal uitleggen waarom de commissie van SZW voorstander is van de voorgestelde richtlijn of in elk geval geen reden zag om bezwaar aan te tekenen op basis van subsidiariteit en proportionaliteit. Voordat ik met dit alles begin, lijkt het mij handig om te markeren dat het enige waarover wij vandaag spreken, het vraagstuk van subsidiariteit en proportionaliteit is. In deze discussie, op dit moment, wordt nog niet gesproken over de vraag welke elementen precies zouden moeten worden neergeslagen in de uiteindelijke versie van de richtlijn. Het enige waarover wij vandaag spreken, is het vraagstuk van subsidiariteit en proportionaliteit. A: vinden wij dat Europa iets zou moeten doen? En B: achten wij het instrument dat uiteindelijk door de Europese Commissie is voorgelegd ook het instrument waarvan het inzetten verstandig is om het knelpunt aan te pakken?

Om dit vraagstuk te kunnen behandelen, is binnen de tijdelijke gemengde commissie subsidiariteitstoets een procedure afgesproken. Ik wilde de naam van de commissie nog eenmaal voluit citeren. Het is waarschijnlijk de laatste keer dat ik het kan doen. Deze procedure houdt in dat op het moment dat de Europese Commissie een voorstel indient bij het nationaal parlement, door deze commissie wordt bekeken of in het Verdrag voldoende rechtsgrondslag bestaat om überhaupt met een dergelijk voorstel te komen.

Wanneer de commissie tot de conclusie komt dat er op dit vlak geen problemen bestaan, wordt het voorstel direct doorgezonden aan de desbetreffende vakcommissies. Voor de Eerste Kamer is dat de vaste commissie voor Sociale Zaken en voor de Tweede Kamer de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Beide commissies hebben hierover positief

geoordeeld en de mening naar voren gebracht dat geen bezwaren bestaan op basis van subsidiariteit en proportionaliteit. Ik refereer in dit verband aan de notitie die door de Tweede Kamer is besproken in de vaste Kamercommissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Bij die gelegenheid zijn drie argumenten naar voren gebracht.

Het eerste argument luidt dat met deze richtlijn uiteindelijk een level playing field wordt georganiseerd. Dat geeft een antwoord op hetgeen door de woordvoerder van de VVD naar voren werd gebracht, te weten de vraag welke vraag wij hiermee oplossen. Misschien dat wij niet een rechtstreeks Nederlands probleem oplossen in de zin dat op dit terrein knelpunten bestaan die wij met deze richtlijn kunnen wegnemen. Het heeft wel te maken met het tot stand brengen van een level playing field. Wij moeten ervoor zorgen dat gelijke voorwaarden bestaan en een gelijk speelveld blijft bestaan op het terrein van de arbeidsvoorwaarden. Ik voeg daaraan namens de commissie nog het element van de grensarbeid toe. Als er ook over de grenzen arbeid wordt verricht, is het verstandig dat er in ieder geval minimumvoorwaarden zijn. Dit is het eerste argument dat namens de vaste commissie voor Sociale Zaken naar voren is gebracht.

Het tweede element is dat deze richtlijn de nationale lidstaten nog voldoende ruimte biedt om uiteindelijk de definitieve regeling naar eigen inzicht in te richten. Uiteraard gelden daarbij enkele elementen die minimaal moeten worden vastgelegd. Met name de periode van drie naar vier maanden is daarbij een belangrijk element. Er is echter ruimte gelaten om daar eventueel bovenuit te gaan. Dat betekent dat wij in Nederland nog steeds de periode van zes maanden, die wij net hebben vastgesteld, overeind kunnen houden.

Het derde element dat in de vaste commissie voor Sociale Zaken naar voren is gebracht, is het feit dat het hierbij gaat om een overeenkomst die is gesloten door de Europese sociale partners. De heer Ulenbelt verwees daar al naar. Dit is gebeurd op basis van het Verdrag van Maastricht, later nog eens aangepast in het Verdrag van Amsterdam. Dit biedt representatieve Europese sociale partners de mogelijkheid om een akkoord te sluiten. Zij kunnen daarover onderhandelen op uitnodiging van de Europese Commissie. Als er een akkoord is gesloten, kunnen zij aan de Europese Commissie vragen om een besluit hierover voor te leggen aan de Raad van Ministers. Dit is voor het eerst gebeurd in 1995. Daarbij speelde exact hetzelfde onderwerp. Dit is in 1996 in Nederlandse wetgeving omgezet. Die verklaring of dat akkoord is nu nog eens tegen het licht gehouden. De sociale partners hebben hierover gezegd: het lijkt ons verstandig dat wij dit iets aanpassen. Men wil met name de periode aanpassen, namelijk van drie naar vier maanden. Dit akkoord heeft de Europese Commissie nu ongewijzigd voorgelegd aan de lidstaten met de opmerking dat men hierover een richtlijn wil vaststellen en dat men de lidstaten wil vragen om daarmee in te stemmen. Dat waren de argumenten die in de vaste commissie voor Sociale Zaken van de Tweede Kamer uitgebreid zijn gewisseld. Deze argumenten zijn ook naar voren gebracht naar de tijdelijke gemengde commissie Subsidiariteitstoets. In die commissie heeft men gezien wat de mening was van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer. De eerste Kamer kwam unaniem en de Tweede Kamer kwam in meerderheid tot de conclusie dat

Jan Jacob van Dijk

het verstandig was om hiertegen geen bezwaar te maken op basis van subsidiariteit en proportionaliteit. Daarom hebben wij in de tijdelijke gemengde commissie Subsidiariteitstoets uiteindelijk besloten om geen bezwaar te markeren ten aanzien van subsidiariteit en proportionaliteit. Daarom ligt dit advies hier nu voor. Ik ben blij dat ik dit advies hier heb mogen verdedigen. Ik hoop dat de leden de uitleg kunnen aanvaarden en begrijpen waarom er in de commissie uiteindelijk is ingestemd met het geheel. Ik wacht verdere besluitvorming af.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk of er bij de leden behoefte is aan een tweede termijn en ik zie dat dit het geval is. De heer Meeuwis komt met zijn langverwachte motie.

□

De heer **Meeuwis** (VVD): Voorzitter. Ik hecht er waarde aan om te melden dat de VVD in zowel de tijdelijke gemengde commissie Subsidiariteitstoets als in de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid haar bezwaren tegen deze regel meermaals en standvastig naar voren heeft gebracht. Wij vinden dat dit tot het Nederlands domein behoort. Dit type regels en afspraken over arbeidsvoorwaarden maak je in Nederland. Waar stopt het immers? Een paar maanden geleden hebben wij de zwangerschapsregelingen naar Europa doorgeschoven. In die regelingen zit ook een stukje ouderschaps- of moederschapsverlof. Nu spreken wij over het ouderschapsverlof. Wij maken ons wat zorgen. Eindigt dit bij een situatie waarin de hele arbeidsvoorwaardensetting straks in Europa plaatsvindt? De vraag is dan wat wij in Nederland nog met al die werkgevers en werknemers moeten bespreken en wat zij vooral samen moeten bespreken. De manier waarop de CDA-fractie naar het vraagstuk kijkt, vind ik zorgwekkend. De Europese Commissie is commissie 21, waarnaar vraagstukken die in Nederland liggen, worden doorgeschoven. De vraag is of wij daarmee, in overeenstemming met de andere commissies, beter af zijn.

De heer Ulenbelt – als ik hem er direct erop mag aanspreken – valt mij een beetje tegen. Ik heb hem veel horen spreken over dit soort bemoeizucht vanuit Europa en had gehoopt dat hij met ons deze piketpaal zou willen slaan, door nu even door te pakken. Het doet mij overigens deugd dat andere partijen in de Kamer, die niet de hele discussie in de commissies hebben meegemaakt, in dit debat aangeven dat ze met ons tot hier wensen te gaan, en niet verder.

Ik dien de langverwachte motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Europese Commissie een nieuwe richtlijn voorstelt, waardoor ouderschapsverlof in de Europese Unie zal worden verlengd van drie naar vier maanden;

overwegende dat deze algemene bepaling geen recht

doet aan de vrijheid van werknemers en werkgevers in verschillende lidstaten om zelf afspraken te maken over arbeidsvoorwaarden;

spreekt als haar mening uit dat het onderhavige voorstel niet verenigbaar is met de eisen van subsidiariteit;

en verzoekt de Voorzitter, dit standpunt in een brief aan de Europese Commissie te doen toekomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Meeuwis. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 5 (32024).

De heer **Ulenbelt** (SP): Voor zover ik weet, is dit het tweede debat over het oordeel van deze commissie. Wat is nu de beweegreden van de heer Meeuwis? Hij zegt dat nationale werkgevers en werknemers het moeten doen. Maar we verkeren nu in heel bijzondere omstandigheden. Het gebeurt namelijk zelden dat Europese werkgevers en werknemers een voorstel doen. Is het bezwaar van de heer Meeuwis niet dat er nu eindelijk iets uit Europa komt dat het ietsepietsje socialer maakt? Is de doelstelling van de heer Meeuwis niet eigenlijk om dat te bestrijden? Dit voorstel komt niet uit Europa. Het komt van werkgevers en werknemers. Dat kan de heer Meeuwis toch niet gelijkstellen?

De heer **Meeuwis** (VVD): Het voorstel komt wel uit Europa. Er wordt een richtlijn voorgesteld waardoor Nederland zich moet houden aan een sociale, arbeidsvoorwaardelijke regel, die voor alle landen geldt. De heer Ulenbelt weet ook dat de mix waarin landen in Europa zorg en arbeid combineren, in verschillende landen er verschillend uitziet. De VVD is van mening dat Nederland het beste in Nederland zelf kan bepalen hoe, met al het beschikbare instrumentarium, de combinatie van zorg en werk optimaal geregeld wordt in deeltijd, zwangerschapsverlof, ouderschapsverlof, en kinderopvangsystemen. De heer Ulenbelt zal weten dat in Nederland de kinderopvang heel anders georganiseerd is dan in Portugal. Waarom doet de heer Ulenbelt aan cherry picking? Waar gaat het naartoe als je het ene er wel uitneemt en het andere niet? Dat blokkeert alleen maar een maatwerkoplossing voor de combinatie van zorg en werk in Nederland. Dat baart ons zorgen. Daarom zeggen wij: hier moet het stoppen; laten we dit nou gewoon zelf regelen. Als we het beter willen regelen, kan dat ook door het in Nederland met elkaar af te spreken. Daar hebben wij Europa niet voor nodig.

De heer **Ulenbelt** (SP): Het gaat mij erom dat, nu er iets sociaals uit Europa komt, de heer Meeuwis in de touwen klimt. Tegen iets anders dat uit Europa komt, de liberalisering van de postmarkt, waardoor postbodes nu voor stukloon moeten werken, is de heer Meeuwis echter helemaal niet in het geweer gekomen. Ik vermoed dus dat de heer Meeuwis een heel andere agenda heeft dan hier op te treden tegen Europese regelzucht.

De heer **Meeuwis** (VVD): Ik kan de heer Ulenbelt geruststellen. Ik keer mij puur tegen de bemoeizucht en de regels uit Europa. Ik koester de wens, de hoop en de

Meeuwis

verwachting dat we het in Nederland beter voor de Nederlandse werknemers kunnen regelen.

□

De heer **Jan Jacob van Dijk** (voorzitter TGCS): Voorzitter. Ik dank de heer Meeuwis voor zijn opmerkingen. Het klopt dat de VVD-fractie steeds, als over dit onderwerp werd gesproken, bezwaar heeft aangetekend op grond van subsidiariteit en proportionaliteit. Dat neemt niet weg dat een overduidelijke meerderheid van de Tijdelijke gemengde commissie subsidiariteitstoets geen bezwaar had. Om die reden meen ik dat ik het advies zoals dat hier naar voren is gebracht, kan verdedigen.

De heer Meeuwis stelt dat ouderschapsverlof onderdeel uitmaakt van het arbeidsvoorwaardenbeleid en dat het daarom onverstandig zou zijn als men op Europees niveau daar het een en ander over zegt. Het is goed om op te merken dat ouderschapsverlof geen onderdeel uitmaakt van het arbeidsvoorwaardenbeleid, maar behoort tot het zogeheten arbeidsrecht. Op het terrein van het Europees arbeidsrecht heeft de Europese Commissie reeds een langere traditie waarin zij regels heeft bepaald. Ik herinner de heer Meeuwis aan de arbeidsomstandighedenwetgeving, de arbeidstijdenregelgeving en andere vormen van arbeidsrecht.

Deze situatie is echter anders. Dit betreft een akkoord dat door sociale partners is afgesloten. Dat zijn de drie Europese representatieve sociale partners, waaronder de EVV, het Europees Verbond van Vakverenigingen. Hierbij zijn voor Nederland in ieder geval FNV, CNV en de MHP aangesloten. Als de heer Meeuwis het globaal tegen het licht zou houden, kan hij tot de conclusie komen dat alle representatieve werknemersorganisaties binnen de Europese Unie aangesloten zijn. Als hij hier stelt dat de algemene bepaling geen recht doet aan de vrijheid van werknemers en werkgevers in verschillende lidstaten, is dat niet in overeenstemming met de werkelijkheid. Deze representatieve organisaties hebben allemaal moeten instemmen met het akkoord zoals dat nu op tafel ligt.

Hetzelfde geldt voor de werkgevers. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn bijvoorbeeld aangesloten bij BUSINESSEUROPE, net zoals bijna alle andere Europese representatieve werkgeversorganisaties. Volgens mij komt de stelling in de tweede paragraaf van de motie van de heer Meeuwis dus niet overeen met de werkelijkheid. Dat brengt mij er dan ook toe om hem namens de commissie aan te bevelen om de motie niet in stemming te brengen. Als hij dat toch wil doen, ontraden wij de motie. Ik wacht dus rustig de stemming af zoals die aankomende donderdag wellicht zal gaan plaatsvinden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Wij stemmen aanstaande donderdag over de ingediende motie.

De vergadering wordt van 16.05 uur tot 16.15 uur geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van het Burgerlijk Wetboek (opneming verhuiskostenvergoeding bij renovatie) (31528).**

(Zie vergadering van 2 september 2009.)

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**: Dit debat betreft een heropening op verzoek van mevrouw Van Gent. Ik heet de minister voor WWI van harte welkom en geef het woord aan mevrouw Van Gent. Ik begreep dat zich geen andere sprekers hebben aangemeld. Dat wordt geen eenzaam avontuur, want ik ben bij u.

□

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik zei inderdaad dat het een eenzaam avontuur dreigde te worden, toen ik naar het spreekgestoelte liep, maar ik ga het avontuur graag aan.

Voorzitter. Ik zit al enige jaren in de Kamer en het is mij ooit gelukt om een vast bedrag voor een verhuiskostenvergoeding te organiseren voor mensen die wegens renovatie uit hun huis moeten. Aanvankelijk was dat geregeld voor mensen in een huurhuis. Het is nu ook voor personen geregeld die van een particulier huren. Dat is op zich heel goed nieuws, maar zoals ik in het vorige debat al aangaf, zag ik toch nog een knelpunt. Dat betreft personen die een onzelfstandige woonruimte – zeg maar: een kamer – huren en die ook noodgedwongen eruit moeten wegens renovatie. Zij zouden ook moeten kunnen rekenen op een minimumbedrag. Daarvoor is in de wet niets vastgelegd.

Daarover had ik een amendement ingediend. Dat werd helaas ontraden. De minister heeft destijds toegezegd dat hij dit nader in een brief zou toelichten. Die brief hebben wij begin september ook ontvangen. Het heeft enige tijd geduurd voordat wij hier stonden, maar dat had met de Kameragenda te maken. Dat kwam niet doordat ik zo langzaam zou hebben gewerkt, zo wil ik toch even kwijt. In die brief staat: "Een vast minimumbedrag voor (tijdelijke) verhuizing wegens renovatie bij onzelfstandige woningen biedt huurders van deze woningen houvast en duidelijkheid." Vervolgens staat er: "Aan de andere kant kan dat bedrag ook beperkend werken in gevallen waarin de huurders aanmerkelijk meer kosten moeten maken." Dat begrijp ik, maar bij de verhuiskostenvergoeding gaat het in alle gevallen om het vaststellen van een minimumbedrag. Dat betekent helemaal niet dat je daar ook niet overheen kunt gaan.

Het is voor huurders, corporaties en eigenaren jarenlang een groot probleem geweest om uit de kwestie te komen van het vaststellen van het minimum. Die zekerheid hebben wij nu gelukkig geregeld. Ik zou het echter beter vinden om die zekerheid ook voor mensen wonend in onzelfstandige woonruimten te organiseren. De minister heeft vervolgens in zijn brief aangegeven dat mijn amendement zo moest worden verstaan dat er twee minimumbedragen als tegemoetkoming in de verhuis- en herinrichtingskosten worden vastgesteld. Dat klopt, want ik heb zelf het bedrag van € 1000 genoemd. Je hoeft immers niet een heel huishouden te verplaatsen en opnieuw in te richten. Hierbij gaat het om een bepaald minimumbedrag voor zelfstandige woningen, woonwagens en standplaatsen en een ander, lager minimumbedrag voor die onzelfstandige woningen.

De minister heeft mij ook een advies gegeven om mijn amendement wat beter te formuleren. Daar heb ik graag aan voldaan. Dat betrof ook een aantal technische

Mevrouw Van der Burg (VVD)

© M. Sablerolle ± Gouda

wijzigingen. Vervolgens meldt de minister – dat zou ik graag willen overnemen en dat heb ik ook in de toelichting van mijn gewijzigde amendement aangegeven – dat als mijn amendement wordt aangenomen, het bedrag voor onzelfstandige woningen ook mag worden vastgesteld na onderzoek naar verhuiskosten voor onzelfstandige woningen, hetgeen ook bij onzelfstandige woningen is gebeurd. Daar ben ik het helemaal mee eens. Het lijkt mij best goed als daar nog advies over kan worden ingewonnen.

Ik heb een heropening van dit debat aangevraagd omdat ik het betreurenswaardig vind dat, nu wij het bijna helemaal goed hebben geregeld, mensen die wonen in onzelfstandige woonruimten en die hetzelfde probleem hebben als zij buiten hun zin noodgedwongen die onzelfstandige woonruimte moeten verlaten, afhankelijk zijn van de goedheid of de slechtheid – dat komt immers ook voor – van de eigenaar van de betreffende woonruimte voor het krijgen van een bepaald bedrag voor verhuiskosten.

Tot slot wijs ik er nogmaals op dat in de top tien van klachten van huurders jarenlang heeft gestaan dat mensen er helemaal hopeloos van werden om te onderhandelen over een minimumverhuiskostenvergoeding in dit soort gevallen. Dat is nu gelukkig opgelost. Die grote klacht kon dus eindelijk uit de top tien. Het zal toch niet zo zijn dat nu weer in die top tien sluipt de groep mensen met onzelfstandige woonruimte, omdat voor hen te weinig is geregeld en geen minimumbedrag is vastgesteld. Ik houd niet per se vast aan die € 1000, want ik ga helemaal mee in de redenering van de minister dat wij na een onderzoek de hoogte van het bedrag voor de minimumvergoeding gaan vaststellen. Dus nogmaals een hartstochtelijk pleidooi voor mijn amendement, want het lijkt mij zeer zinvol. Ik krijg ook diverse berichten dat mensen heel graag willen dat ook dit laatste puntje op de i in de wet wordt geregeld.

De heer **Van Bochove** (CDA): Heb ik de opmerking van mevrouw Van Gent goed begrepen dat zij de brief van de minister ziet als een ondersteuning van haar amendement?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Niet als een ondersteuning. Die conclusie zou een tikkeltje te wild zijn, dat wil ik de heer Van Bochove wel nageven. Ik heb wel de welgemeende adviezen van de minister overgenomen door mijn amendement technisch aan te passen. Laat ik het zo formuleren: waar ik de minister in steun, is daarin dat ik mij heel goed kan voorstellen dat er een onderzoek komt naar het vaststellen van het minimumbedrag.

Mevrouw **Van der Burg** (VVD): Mevrouw Van Gent praat hier heel vaak over de woningnood onder studenten en andere groepen. Hoe ziet zij het feit dat hiermee alles nog weer beter wordt geregeld ten opzichte van de mensen die nog een plek moeten vinden? Kan zij zich ook voorstellen dat bepaalde mensen zich van de huurmarkt terugtrekken, omdat het niet meer interessant is? Wat is haar antwoord daarop?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Mevrouw Van der Burg, het is misschien voor u een verrassing, maar studenten zijn gewoon mensen die moeten wonen en op wie de regels die wij in Nederland kennen rond huur en huurbescherming, ook van toepassing zijn. Het lijkt mij dus volstrekt logisch. Als mensen kamers verhuren, weten zij ook dat zij daarmee rekening moeten houden. Ik zie daar dus geen enkel probleem. Als de eigenaar – en dat is op zich goed nieuws – noodgedwongen een huis gaat renoveren of aanpassen, is het niet een pot verf die wordt verplaatst. Het gaat om levende mensen, om studenten, die er wonen, een huurcontract hebben en huurbescherming genieten. Zij hebben niet de dikste portemonnee. Het lijkt mij logisch dat ook zij aanspraak kunnen maken op het minimumbedrag in de verhuiskostenvergoeding. Dus van het probleem dat u aankaat, kan ik niet enorm overstuur raken.

Mevrouw **Van der Burg** (VVD): Volgens mij antwoordt mevrouw Van Gent niet op mijn vraag. Dat mensen huurbescherming hebben, weten wij allemaal. Zij plust echter de regels elke keer op, met nog meer kosten. Hoe interessant is het op een gegeven moment nog voor mensen om dit soort kamers aan te bieden? Het gevolg is misschien dat de woningnood straks groter wordt, iets waar zij altijd over staat te praten hier. Hoe maakt zij nu de afweging tussen mensen? Hoeveel kwaliteit moet er worden geboden ten opzichte van de plekken die gecreëerd worden?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik vind het goede nieuws van vanmiddag dat mevrouw Van der Burg zich ook zorgen maakt over de woningnood onder veel groepen in Nederland. Dat is ook een ernstig probleem. Dat zou ik ook graag oplossen, met haar steun. Dat is alleen maar meegenomen. Als een eigenaar zijn pand voor tienduizenden euro's gaat opknappen, kan zij mij niet wijsmaken dat er niet een paar duizend euro van af kan om degenen aan wie hij het pand verhuurt, van wie hij ook huurinkomsten heeft, een fatsoenlijke bedrag te betalen op het moment dat zij tegen hun zin, noodgedwongen, tijdelijk of permanent die kamer moeten verlaten. Het is dus een afweging van kosten en baten. Ik zou dan zeggen: als je tienduizenden euro's kunt besteden aan verbouw van een pand, hoeft je niet je huurders voor een appel en een ei op straat te zetten.

□

Minister **Van der Laan**: Mevrouw de voorzitter. Mevrouw Van Gent heeft het amendement al eerder ingediend en het nu in een iets gewijzigde vorm gehandhaafd. Laat er geen enkel misverstand over bestaan: het is technisch helemaal in orde. Volgens mij zijn wij nu beland in de afweging wie vindt dat wat het zwaarste weegt, ook het zwaarste moet wegen. Daarbij zijn visies, zoals net al bleek in een korte interruptie, uiteindelijk doorslaggevend. Ik ga het amendement met spijt aan het adres van mevrouw Van Gent ontraden. Ik gebruik het woord "spijt", omdat mevrouw Van Gent heel ver is gekomen met dit wetsvoorstel. Immers, het wetsvoorstel maakt de verhuiskostenvergoeding van alleen corporaties nu verplicht bij alle zelfstandige woningen van alle verhuurders. Dan moet je je winst nemen. Dat bedoel ik alleen maar constructief. Mevrouw Van Gent doet zichzelf tekort door bij dit resterende knelpunt – misschien mag ik zelfs zeggen "knelpuntje" – te spreken van "betreurenswaardig", want er is een heel grote stap voorwaarts gezet, juist vanuit haar perspectief en inzet bij dit onderwerp.

Wat zijn de argumenten om nu toch dit amendement te ontraden? Kijken wij eerst naar de geschiedenis. De verhuiskostenregeling was ooit bedoeld om de groot-schalige renovatie- en herstructureringsprojecten te vergemakkelijken. Er is natuurlijk geen verband met de kwestie van de onzelfstandige woningen. Bij onzelfstandige woningen gaat ook een verhuiskostenvergoeding gelden. Alleen – dat is het enige verschil tussen ons – geldt daarvoor geen minimumbedrag.

Wij zeggen eigenlijk twee dingen. Bij onzelfstandige woningen liggen de kosten van een verhuizing over het algemeen substantieel lager dan bij zelfstandige woningen – dat zegt mevrouw Van Gent ook – en de kosten kunnen onderling veel meer verschillen door heel bijzondere situaties. Dat samen maakt dat wij zeggen dat het niet verstandig is om hier een minimum voor vast te leggen. Wel is het alweer goed dat mevrouw Van Gent niet zegt dat wij dat minimum nu moeten fixeren op € 1000, maar dat wij dat nader zouden moeten onderzoeken. In dit geval zien wij geen voordeel van het fenomeen van een minimum, maar meer nadelen dan voordelen.

Zij zegt wel iets wat voor mij relevant en nieuw is, maar wat wij op een andere manier kunnen oplossen, namelijk dat het zo lastig is voor individuele huurders om met individuele verhuurders te onderhandelen over die vergoeding. Naar het schijnt – dat neem ik zonder meer aan – staat dit in de top tien van klachten die bij haar binnenkomen. Daarom wil ik op dat punt graag een toezegging doen. Het lijkt mij verstandig om daar dan ook gericht op te informeren, wat wij sowieso bij dit wetsvoorstel moeten doen: hoe zit het bij onzelfstandige woonruimte, wat wil "onderhandelen" zeggen, wat zijn je rechten, wat zijn standaarden die uit de jurisprudentie naar voren komen enzovoorts. Ik wil die toezegging graag doen aan mevrouw Van Gent, want dat vind ik alleen maar redelijk. Ik wil niet een minimumbedrag in wetgeving vastleggen, maar dat steeds laten relateren aan de werkelijk gemaakte kosten.

Ik hoop hiermee in ieder geval naar genoegen te hebben geantwoord, maar ik ontraad het amendement.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor zijn antwoorden.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt van 16.29 uur tot 17.00 uur geschorst.

Aan de orde is de **interpellatie-Leijten**, gericht tot de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over de **hypothecaire lening voor een zorgbestuurder**.

Tot het houden van deze interpellatie is verlof verleend in de vergadering van 29 september 2009.

(De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De **voorzitter**: Aan de orde is de langverwachte interpellatie-Leijten over de hypothecaire lening voor een zorgbestuurder.

De gang van zaken bij een interpellatie is als volgt. De woordvoerder geeft een toelichting op de vragen die schriftelijk zijn verspreid. Er mag niet geïnterrumpeerd worden. Ook bij de beantwoording van de bewindspersoon mag er niet geïnterrumpeerd worden. Vervolgens komt de woordvoerder voor de tweede keer achter het spreekgestoelte. Dan mag de Kamer interrumperen, evenals bij de bewindspersoon, als de voorzitter dat goed vindt. Ik hoop dat dit voor iedereen duidelijk is.

Ik geef het woord aan mevrouw Leijten van de SP voor haar interpellatievragen.

□

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. Iedereen die hoorde dat een zorgbestuurder een renteloze, aflossingsvrije hypotheek van 5,5 ton kreeg, had last van plaatsvervangende schaamte, of was woest. Toen ik pagina 11 van de jaarrekening van de stichting Aveleijn zag, was ik eerlijk gezegd eerder perplex. Hoe is het mogelijk? Wie vraagt zoiets? En waarom accepteert een raad van toezicht dat? Welke accountant keurt dit goed? Ik vroeg me werkelijk af of we nu alles wel gehad hadden, na de debatten over bonussen, auto's met chauffeurs en de topsalarissen in de zorg. Is die kelk van de zelfverrijking in de top van de zorg nog niet leeg?

Het is tegenwoordig gewoon om bij goed presteren een bonus te vangen en om bij wanprestaties een oprotpremie te krijgen. Wat is er mis met een normaal salaris voor het goed doen van je werk? Ik hoor graag van de staatssecretaris wat zij hier nu eigenlijk van vindt. Maar ook vraag ik haar wat zij heeft gedaan. Wat heeft zij gedaan?

De meeste mensen waren boos toen zij dit hoorden, het personeel ook. Zij zien bezuinigingen op de vloer terwijl hun bestuurder woont in een duur huis. Zij zien dat er mensen worden ontslagen als ze zich niet aan de rookcode houden, terwijl hun bestuurder zonder gêne 5,5 ton vraagt en krijgt. Zij worden geïntimideerd zodat zij niet met de pers of de politiek praten, terwijl de raad van toezicht in het eerste weekend met een schaamteloosheid zegt dat deze bestuurder het gewoon verdient. Wij snappen het allemaal niet. Wij snappen niet dat een bestuurder dit gewoon verdient. Is de staatssecretaris het met de SP eens dat deze stuitende, wereldvreemde houding niet past bij zorgbestuurders of toezichthouders

Leijten

en überhaupt niet in de zorg? Is de staatssecretaris het met de SP eens dat het wettelijk verboden moet worden dat zorginstellingen leningen verstrekken? Voor een lening ga je naar de bank. Bij een gehandicapteninstelling kun je aankloppen voor goede zorg. Of is dat niet meer zo?

De staatssecretaris zegt altijd tegen ons dat zij het toezicht in de zorg wil versterken. Daarom krijgt de raad van toezicht meer taken en bevoegdheden en mogen de toezichthouders niet meer grossieren in bijbaantjes. Hartstikke goed, want we hebben bij Philadelphia, Meavita en vele andere casussen gezien waar die bijbaantjes toe leiden. Maar wat doen we met een raad van toezicht die niet functioneert? Was het hier niet juist de raad van toezicht die deze lening aanmoedigde en zelfs verdedigde op de regionale zender? Nadat de raad een weekend lang deze lening had verdedigd, werd zij teruggetrokken en omgezet in een verbindingsbonus. Weer een term die we nog niet kennen. De ondernemingsraad van de gehandicapteninstelling wist wel wat hij moest doen met deze raad van toezicht. De ondernemingsraad besloot met een moeilijke, dappere, maar ook onvermijdelijke stap het vertrouwen op te zeggen in de top, bestuurder en raad van toezicht. De or heeft genoeg van de bonuscultuur en vindt dat de top eruit moet. Maar dan? Dan blijkt dat de mensen die een organisatie maken door hard en toegewijd met gehandicapte mensen te werken, er niet over gaan. Zij hebben de macht niet om ze eruit te zetten. De bestuurder zegt: ik blijf. Hoe denkt de staatssecretaris hier eigenlijk over? Is dit niet een groot probleem? Wat doen wij met een raad van toezicht die niet presteert? Kan die wel weggestuurd worden en door wie? Of hebben wij hier te maken met die carrousel van bestuurders die elkaar baantjes toewijzen en eigenlijk niet weggestuurd kunnen worden?

Mijn laatste oproep is de volgende: nadat jarenlang de publieke sector, en de zorg in het bijzonder, op afstand is gezet en er geen politieke invloed meer op dit soort misstanden is, moet wat de SP betreft het roer om. Wij vragen de staatssecretaris in te grijpen: geen bonussen, geen leningen en geen zelfverrijking meer. Geef het personeel weer zeggenschap over zijn instelling. Nu is de kans. Kijk alstublieft niet langer weg.

□

Staatssecretaris **Bussemaker**: Voorzitter. Mevrouw Leijten zei dat bij het bericht over het verstrekken van een hypothecaire lening aan de voorzitter van de raad van bestuur bij stichting Aveleijn iedereen boos was. Ik zal niet verhelen dat toen ik het hoorde, ik ook zeer ontstemd was. Mijn eerste reactie was, geloof ik, dat ik het onbestaanbaar achtte om zo'n ruime lening voor individueel genot, namelijk een woning, vanuit het zorgbudget te financieren. Daar komt bij – mevrouw Leijten refereerde daaraan – dat wij hier niet voor de eerste keer een debat met elkaar voeren over salarissen in de zorg. Salarissen staan niet op zich, want daarnaast spelen bonussen en leningen een rol. Ik ben het met iedereen eens die vindt dat bovenop een goed salaris niet bonussen en leningen gestapeld moeten worden. Gelukkig is het dan ook goed gebruik dat die bij elkaar opgeteld worden en dat dit gezien wordt als het bedrag dat een bestuurder krijgt.

Ik vind dat bestuurders in de zorg die een zware verantwoordelijkheid dragen daar ook een adequate

vergoeding voor moeten krijgen. Daar hebben wij en de sector normen voor ontwikkeld. Dat lijkt mij eigenlijk meer dan voldoende voor de uitoefening van een functie. Mij stuit tegen de borst – mevrouw Leijten gaf dat ook aan – dat er altijd bonussen worden uitgekeerd voor goed gedrag, maar dat er zelden iets gebeurt als het niet goed gaat bij een instelling. Ik heb dan ook onlangs publiekelijk aan een andere zorginstelling, Cordaan in Amsterdam, laten weten dat ik het heel raar vind dat er altijd bonussen worden uitgedeeld als het goed gaat, maar dat er nooit iets terug wordt gevraagd als het even iets minder goed gaat. Ik heb dat overigens ook vorig jaar aan de orde gesteld en heb toen gesprekken gevoerd met de voorzitters van de raden van toezicht van die instellingen waar de bestuurders het meest ver boven de door de sector zelf afgesproken normen zaten. Toen had ik geen juridische middelen en die heb ik nog niet, maar die gaan er wel komen.

Ook zolang ik die niet heb, zal ik niet stilzitten om de organisaties aan te spreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het gaat hier over zorginstellingen die gefinancierd worden met semipublieke middelen, waar wij allemaal aan bijdragen. Bestuurders, wat er verder ook in de wet mag staan, mogen ook aangesproken worden op de maatschappelijke verantwoordelijkheid die zij hebben om zorgvuldig met dat geld om te gaan. Zij maken de keuze welk deel van dat budget wordt besteed aan salarissen voor de top, aan andere werknemers, aan scholing, aan opleiding en aan extra activiteiten zoals extra uitstapjes of begeleiding voor gehandicapten. Als je als instelling een goede bonus wilt geven, doe dan iets voor iedereen en zorg voor een extra activiteit waar iedereen van kan profiteren. Ik zou het aardig vinden als instellingen op die manier zouden werken. Het aanspreken van instellingen werkt overigens wel degelijk. Ik heb na mijn gesprekken van vorig jaar met één instelling nadere schriftelijke communicatie gevoerd over de salarissen, overigens ook na vragen van mevrouw Leijten. Toen is gezegd dat mijn gesprek met deze instelling er mede toe heeft geleid dat, ondanks fusie en andere ontwikkelingen, er geen sprake is geweest van verdere toename van salarissen. Dat neemt niet weg dat er meer moet gebeuren.

Wat wil ik wettelijk verbieden? Er is al een governancecode en een concept voor een inkomenscode. De Kamer weet ook dat het kabinet bezig is met het voorbereiden van een wettelijke regeling waarin ook de topinkomens in de publieke en semipublieke sector een rol spelen.

Mevrouw Leijten vraagt wat ik precies heb gedaan. Nadat ik het bericht hoorde, heb ik de pers te woord gestaan en mijn ontstemming laten blijken. Op hetzelfde moment heb ik een brief aan de raad van toezicht gestuurd waarin ik om opheldering heb gevraagd over hun standpunt. Ik heb gevraagd hoe men dit kan uitleggen tegen de achtergrond van de maatschappelijke discussie over inkomens en omdat het over semipublieke middelen gaat. Ik weet dat er sindsdien een enorme discussie bij deze zorginstelling is losgebarsten. De ondernemingsraad bemoeit zich ermee. De raad van toezicht is in gesprek met de voorzitter van de raad van bestuur.

Eerst was er de toezegging dat de hypothecaire lening zou worden omgezet in een bonus. Later bleek dat dit nog niet helemaal zwart op wit stond. Ik moet overigens ook gewoon wachten tot ik de informatie van andere partijen krijg. Dat is een van de redenen waarom de

Bussemaker

Kamer de informatie vandaag later heeft gekregen dan ik aanvankelijk verwachtte. Vandaag bleken wij op verschillende momenten weer afhankelijk van informatie van anderen. Ik heb dus om duidelijkheid gevraagd. De raad van toezicht heeft mij op de hoogte gehouden. Sindsdien is er frequent contact met de raad over de stand van zaken bij deze zorginstelling. Het lijkt mij niet goed om daar nu heel gedetailleerd op in te gaan. Dat zou de grenzen van de discussie over wat te doen met dit soort leningen ver te buiten gaan.

Het personeel is zich ermee gaan bemoeien. Mevrouw Leijten zei het al. De ondernemingsraad bemoeit zich ermee. Het is goed dat wij kunnen vaststellen dat het geven van tegemoetkomingen in de vorm van individuele leningen niet alleen maatschappelijk onverantwoord is, maar ook niet aansluit bij de afspraken die de sector heeft gemaakt. Dat was ook de reactie van de sector en de koepel van bestuurders. Die zeggen dat een hypothecaire lening niet valt onder de afspraken zoals men die wenselijk acht.

Intussen is er een nieuwe proeve van een zorgbrede governancecode, waarvan het de bedoeling is dat die op 1 januari ingaat. Daarin staat als een van de artikelen dat de zorgorganisatie aan haar bestuurders geen persoonlijke leningen, garanties en dergelijke verleent, tenzij de normale uitoefening van het bedrijf dat toestaat. Dat gebeurt dan tegen de daarvoor voor het gehele personeel geldende voorwaarden en na goedkeuring van de raad van toezicht. Kortom, als regel worden geen leningen verstrekt. In mijn antwoorden op de vragen heb ik ook laten weten dat deze code onderdeel zal worden van de regeling jaarverslaglegging in de WTZi, zodat die ook een wettelijke verankering krijgt.

Ik maak hierbij een onderscheid tussen leningen aan individuen en leningen van een instelling aan publieke doelen. Ik kan mij voorstellen dat een gehandicapteninstelling een lening toekent aan een plaatselijk zwembad of een plaatselijke speeltuin als die voorziening wellicht ook gebruikt kan worden als dagbesteding of uitstapjes voor gehandicapten. Wat mij betreft zit er dus een verschil tussen een individuele persoonlijke lening en een lening aan een publieke instelling.

Over de overige vragen van mevrouw Leijten hebben wij volgens mij recentelijk uitgebreid gesproken. Het is inderdaad wenselijk dat bestuurders en raden van toezicht niet meer dan een maatschappelijk verantwoord aantal bijbanen hebben. Wij hebben de sector gevraagd daar zelf normen voor vast te stellen. In onze brief over governance die de Kamer deze zomer heeft gekregen, zitten tal van voornemens om de verantwoordelijkheden tussen de raden van bestuur en de raden van toezicht te versterken: het old boys network tegengaan, een zakelijke controle vormgeven en bijtijds inzicht krijgen in instellingen waar het niet goed gaat, onder andere via het early warningsysteem.

Kortom, wat hier is gebeurd, past wat mij betreft niet bij de normen voor goed bestuur en ook niet bij een adequate besteding van semipublieke middelen. Ik denk dat dit nu voor iedereen voor eens en altijd duidelijk is.

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. Laat ik het maar heel eerlijk zeggen: ik word er een beetje moe van. Als ik niet de jaarrekening onder de aandacht had gebracht, was er geen discussie ontstaan en was de situatie bij Aveleijn

stilzwijgend voortgegaan. Dan was er niets gebeurd, helemaal niets gebeurd. Dat kan gewoon niet. De schaamteloosheid waarmee verschillende personen uit de raad van toezicht op de regionale zender zeggen dat deze man het verdient, laat zien wat er voor cultuur geslopen is in het bestuur van de zorg. Nu denken ze er opeens anders over. De staatssecretaris zegt dat zij het niet de norm vindt, maar zij laat het weer aan dezelfde bestuurders over om het op te lossen.

De staatssecretaris zegt het net: leningen mogen in eerste instantie niet, uitzonderingen daargelaten. Wanneer is dat dan? De staatssecretaris maakt wetten, wij maken hier wetten. Wij kunnen dit beperken en dat moeten we ook doen. Daarom dien ik een motie in. Hoe ontstemd we allemaal ook zijn, we laten het gewoon voortbestaan. Ik vind dat wij dat niet moeten doen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er allerhande financiële constructies mogelijk zijn in de beloningssfeer van zorgbestuurders;

van mening dat schandalen zoals met het verstrekken van hypothecaire leningen, bonussen, vertrekpremies enzovoort, schadelijk zijn voor het imago van de zorg;

van oordeel dat opgebrachte zorgpremies ten goede moeten komen aan de zorg;

verzoekt de regering, een einde te maken aan de wettelijke grondslag van financiële constructies,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Leijten. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 1 (32171).

Mevrouw **Leijten** (SP): Het is stuitend hoe het personeel hier in de kou wordt gezet. Ik heb gevraagd wie deze raad van toezicht kan wegsturen. Dat kan niemand. Ik vind het prima als de staatssecretaris dan voor zichzelf bevoegdheden ziet. Het personeel dat het werk doet, zegt geen bonuscultuur meer te kunnen accepteren in de instellingen, maar het wordt geconfronteerd met een raad van toezicht en een bestuurder die blijven. Hoe kunnen we dat nog verkopen? De staatssecretaris zegt: wij kunnen als politiek niet ingrijpen, ik vind het onwenselijk, ik praat met iedereen en daarom doen ze het niet meer. Kunnen ze dit zomaar blijven doen? Ik vind dat dit niet kan. Ik heb daarom ook een andere motie. Wij krijgen straks de Wet cliëntenrechten zorg, waarin de staatssecretaris dingen wil regelen voor de raden van toezicht en de raden van bestuur en wie daarin zitten. Ik vind dat wij de rol van de ondernemingsraad veel meer moeten gaan versterken. Daarom dien ik de volgende motie in.

Mevrouw Agema (PVV)

© M. Sablerolle ± Gouda

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat een ondernemingsraad van een zorginstelling die het vertrouwen opzegt in de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur, geen mogelijkheden heeft om het vertrek af te dwingen;

van mening dat personeel zeggenschap dient te hebben over de inhoud van het werk en de keuzes van bestuurders;

verzoekt de regering, te onderzoeken hoe meer zeggenschap door de ondernemingsraad van zorginstellingen gerealiseerd kan worden en de Kamer hierover bij de Wet cliëntenrechten zorg te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door het lid Leijten. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 2 (32171).

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik vind het goed hoor, dat de staatssecretaris afgaat op bestuurders die zulke hoge bonussen vangen, en dat zij met hen praat. Maar ik moet wel constateren dat dit gebeurt naar aanleiding van Kamervragen en naar aanleiding van het doorspitten van jaarrekeningen door Kamerleden en journalisten. Blijkbaar is er geen enkele check; niet op het ministerie, niet bij de Nederlandse Zorgautoriteit, niet bij de inspectie, niet bij de lokale geldverstrekkers en zorgkantoren. Dit kan dus voortbestaan bij de gratie van het niet ingrijpen van de politiek. Maar dat is nu juist wat wij moeten doen en het is wat mij betreft de nieuwe koers. Ik hoor graag van de staatssecretaris waarom zij dat niet wil doen.

Mevrouw **Agema** (PVV): Voorzitter. Graag wil ik een compliment maken aan mevrouw Leijten: door haar is deze misstand aan het licht gekomen.

Weer, weer, wéér zijn we in dit huis bijeen vanwege het wangedrag van de top van de zorginstellingen. Geld bestemd voor de zorg, wordt wederom voor andere doeleinden ingezet. Ditmaal niet voor megalomane vastgoedprojecten of totaal overbodige fusies; welnee, deze keer voor de bonuscultuur bij gehandicapteninstelling Aveleijn. Een bonuscultuur dus. De directeur kreeg uit de instellingspot een hypothecaire lening van vijfenhalve ton. Zet dat af tegen 5% rente en je hebt het over € 27.500 per jaar. Hij wilde eerst zijn eigen huis aan de stichting verkopen en dat vervolgens gaan huren. Hij kreeg dat niet voor elkaar, op grond van verboden belangenverstrengeling tussen stichting en directeur, maar brandde toch door en kwam met een hypothecaire lening op de proppen. Mag ik de staatssecretaris vragen of dit niet net zo fout is?

Kennelijk kan deze directeur privé en zakelijk niet scheiden. Een algemeen directeur van een zorginstelling die alleen onder dit soort voorwaarden bij deze instelling wil blijven werken, diskwalificeert zichzelf voor deze functie. De verontwaardigde reactie van de directeur in kwestie laat zien hoe verrot de bestuurlijke elite denkt. Van enige zelfreflectie blijkt geen sprake. In plaats van het boetekleed aantrekken, laat hij zijn personeel doodleuk weten dat hij het slachtoffer is van een politiek spel en een hetze. Het personeel is terecht furieus op de man, die binnen zijn eigen organisatie het motto heeft geïntroduceerd van "ik ben voorbeeldig", waarbij het personeel het goede voorbeeld moet geven en hijzelf dus niet. Als directeur van een zorginstelling zou hij moeten weten dat de zorgbudgetten ver onder de kostprijs liggen en dat er dus helemaal geen geld is voor een topsalaris, een dikke auto en een rare bonuscultuur, en dat er daardoor – en door niets anders – onvoldoende geld is voor goede zorg voor de gehandicapten.

Ook de raad van toezicht diskwalificeert zichzelf: slechts één lid voelde nattigheid en stapte op, de rest voelde zich daartoe niet geroepen. Maar het feit dat men voornemens is om de hypothecaire lening te schrappen, toont wel aan dat men ergens wel aanvoelt dat het allemaal niet deugt.

De grootste diskwalificatie is echter voor de staatssecretaris, die niet verder komt dan het woord "onbegrijpelijk". Ik kom niet verder dan "onbegrijpelijk" bij de gedachte aan het beleid van deze regering, die nog meer macht wil leggen bij de raden van toezicht en groot voorstander is van zelfregulering door de sector. Keer op keer blijkt dat de voorstellen van de regering omtrent goed bestuur geen betrekking hebben op wat echt niet goed gaat, namelijk het verantwoordelijkheidsgevoel. Steeds weer als het misgaat, is er niemand verantwoordelijk en voelt niemand zich verantwoordelijk. En ook de staatssecretaris niet; die kan alleen maar stamelen dat ze het niet begrijpt. Ik zal het nog één keer uitleggen: maak die mensen persoonlijk aansprakelijk. In plaats daarvan krijgt deze raad gewoon de gelegenheid om het eigen hachje te redden. Dát is pas onbegrijpelijk.

De voorzitter: Dank u wel.

Dan heb ik nu de gelegenheid om mevrouw Neelie Kroes welkom te heten die als Europees Commissaris

Agema

vandaag een gesprek heeft met onze commissie. Ik vind het heel bijzonder, mevrouw Kroes, dat u hier in de loge een stukje van dit debat wilt meemaken over de hypothecaire lening die aan een zorgbestuurder is verleend. Welkom.

Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van Miltenburg van de VVD-fractie. U ziet dat de vrouwen hier ook opletten, mevrouw Kroes.

□

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD): Mevrouw Van Miltenburg heeft toch een beetje het idee dat ze examen moet doen als mevrouw Kroes toekijkt.

Voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar de antwoorden die de staatssecretaris heeft gegeven. Ik heb nog een aantal aanvullende opmerkingen. Zo'n 2000 instellingen in ons land gaan gebukt onder een enorme bureaucratistische last. Zij moeten, onder meer op last van de staatssecretaris, maar ook van de minister, jaarlijks een enorme hoeveelheid informatie verzamelen en opsturen naar Den Haag. De regering is van mening dat zij op die manier het beste kan toezien of publiek verstrekte middelen wel op de juiste wijze worden besteed. Toch was het de SP die bij het ouderwets doorspitten van jaarrekeningen stuitte op een hypothecaire lening verstrekt aan de directeur van Aveleijn. De staatssecretaris moet het toch met mij eens zijn dat de SP voor dit werk een compliment verdient. Tegelijkertijd vraagt mijn fractie zich af wat de regering nu eigenlijk doet met die enorme berg gegevens en jaardocumenten die zij verzamelt. Wordt daar überhaupt door iemand wel eens in gekeken? En zo ja, waarom hebben haar mensen die lening, die zij – dat heb ik goed gehoord – ten zeerste afkeurt, niet boven tafel gekregen? Waarom wordt er dan – dat las ik in de media – gelijk gedreigd met het wijzigen van de wet? Graag hoor ik het als dat niet goed in de media heeft gestaan, maar ik meen toch echt dat zij op enig moment gezegd heeft: ik ga de wet wijzigen. Rechtvaardigt één fout, gemaakt door een raad van toezicht van Aveleijn, die nota bene onder druk van de OR en de media binnen enkele dagen bereid was om die fout te herstellen, dat de wet gewijzigd wordt? Of – en dat zou nog erger zijn – heeft de staatssecretaris aanwijzingen dat er nog meer ongeoorloofde leningen of andere constructies worden verstrekt aan bestuurders in de zorg? Zo ja, waarom heeft de Kamer dan niet van haar gehoord dat dit speelt? Waarom moeten we dat van mevrouw Leijten horen van de SP-fractie?

De VVD-fractie heeft ook wel een beetje het gevoel dat zich nu wreekt wat de laatste jaren speelt: de raad van toezicht heeft de vrijheid om onder bepaalde omstandigheden een zeer goed presterende bestuurder te belonen voor een uitzonderlijke prestatie. Steeds meer normen en regels zijn over de sector uitgestort en je ziet dat er gezocht wordt naar manieren om toch een beloning te geven. Dan wordt er blijkbaar naar dit soort middelen gegrepen. Zijn wij nu niet toe aan een daadwerkelijke beslissing? Willen wij het systeem van de raden van toezicht – de VVD is daar echt een voorstander van – of willen wij toe naar een systeem waarbij alle raden van toezicht worden afgeschaft, wij bij wet vaststellen wat de salarissen zijn en de staatssecretaris of de minister gewoon de baas is? Wil de staatssecretaris nu eens een keuze maken? Ik moet zeggen dat zij warme woorden heeft gesproken over allerlei dingen die zij onwenselijk

vindt, maar waar blijft nu de keuze? Of we laten het over aan de raad van toezicht, die samen met de media en oplettende volksvertegenwoordigers in de gaten houdt of het wel goed gaat, of we gaan toe naar een systeem waarin de staatssecretaris de baas is.

□

Mevrouw **Smilde** (CDA): Voorzitter. Wij hebben op donderdag 10 september gesproken over governance in de zorg, met de hoop dat het voortaan overbodig zou zijn om hier in debat te gaan over incidentele misstanden. Dat is helaas nog niet aan de orde. Wij hebben besproken hoe wij kunnen voorkomen dat wij hier telkens weer een debat hebben en ontkomen vandaag toch niet aan een moreel oordeel over Aveleijn.

Bij wanbeleid en slecht bestuur moeten wij allereerst bestuurders en toezichthouders aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Wij rekenen op zelfcorrectie en zelfregulering. Herstel van vertrouwen begint met leren en bekeren. Voor het herstel van vertrouwen bij zorgvragers en medewerkers in hun zorginstellingen en dus in ons zorgstelsel is meer nodig dan nieuwe procedures en regels. Dat vraagt om bestuurders en toezichthouders die niet meer omzet, meer marktmacht en een eigen bonus nastreven, maar die ten dienste staan van hun zorgvragers en zorgverleners.

In het debat over governance van enkele weken geleden hebben wij een moreel appel gedaan op bestuurders en toezichthouders om hun maatschappelijke publieke verantwoordelijkheid te nemen. Als dat gebeurt, kunnen wij met recht ruimte en vertrouwen geven. Helaas is deze oproep, die door de bewindslieden werd ondersteund, niet doorgedrongen bij de bestuurders en toezichthouders van Aveleijn. Een bonus in de vorm van een renteloze hypothecaire lening van € 550.000, hoe verzin je het? Dat is volstrekt onverantwoord. Wat een gebrek aan moreel besef. Uit de reactie van de raad van toezicht op deze commotie blijkt dat men het nog niet heeft begrepen. Het vertrouwen van zorgvragers en medewerkers in de eigen bestuurders en toezichthouders is daardoor ernstig geschaad. Dat begrijpen wij, zeker wanneer diezelfde bestuurders hun personeel eerder aanspraken op waarden en normen. Zij hebben zelf niet het goede voorbeeld gegeven en zijn daarmee ongeloofwaardig geworden.

Gehoord en gezien alle berichten, betwijfelen wij zeer of herstel van vertrouwen nog mogelijk is. Dat moet ook de inspectie in het kader van early warning alert houden. Die moeten samen met het zorgkantoor vinger aan de pols houden. Deze affaire mag de kwaliteit en continuïteit van zorg aan de gehandicapten binnen Aveleijn niet in gevaar brengen. Bestaan er ook elders regelingen voor vergoedingen van woningen dan wel dienstwoningen en, zo ja, hoe gaan wij daarmee om?

De bestuurders en toezichthouders van Aveleijn hebben de gehele zorg geen dienst bewezen. Het wordt daarom tijd dat ook collega-instellingen, via onder meer ActiZ, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland en GGZ Nederland, zich een moreel oordeel aanmeten over het gedrag van een van hun leden. Helaas lazen wij dat de nieuwe VGN-voorzitter, mevrouw Dupuis, in Markant stelt dat het niet de taak is van een brancheorganisatie om de leden te kapittelen. Het kan toch niet zo zijn dat deze enge taakopvatting of dit gebrek aan moed ertoe leidt dat alleen de ondernemingsraad, de cliëntenraad, het

Smilde

zorgkantoor, de staatssecretaris, de CDA-fractie en andere fracties zich over misstanden in de sector uitspreken, maar de collega's stil blijven? Daarmee wekken zij onbedoeld de indruk dat zij het gedrag goedkeuren of op zijn minst gedogen. Dat is onverantwoord.

Herstel van vertrouwen in de zorg begint bij de sector. Die sector wordt vooral gerepresenteerd door bestuurders en toezichthouders, verzameld in hun brancheorganisaties. Zij kunnen en mogen hierin hun verantwoordelijkheid niet ontlopen. Onze verantwoordelijkheid ligt in het afronden van het debat over governance dat wij begin september zijn gestart en waarin wij slagen zullen maken om bepaalde zaken wettelijk vast te leggen als dat noodzakelijk is.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik weet dat wij maar twee interrupties hebben. Maar als mevrouw Smilde zegt dat de CDA-fractie de enige die zich hierover druk maakt, wil ik dat toch wel even rechtzetten. Het lijkt mij eerder dat u zich diep moet schamen, mevrouw Smilde. Ik weet niet of u weet wie de voorzitter van de raad van toezicht is. Ik zou zeggen: pak de telefoon en los het op.

Mevrouw **Smilde** (CDA): De eerste vraag kan in simpel beantwoorden, mevrouw Leijten. Ik zei namelijk: de CDA-fractie en andere fracties in de Kamer. Dat heb ik erbij gezegd. Ik ben mij er zeer van bewust wie de voorzitter is van de raad van toezicht van Avelijn. Ik heb in mijn inbreng klip-en-klaar aangegeven hoe wij daarover denken.

Mevrouw **Leijten** (SP): Wij zullen dit debat nog vaker voeren. U zegt: wij gaan het door sector zelf laten oplossen. Ik stel vast dat dit voorbeeld de sector geen goed imago bezorgt en dat weer, wederom, bij dit voorbeeld CDA-politici zijn betrokken. Wellicht is het een goede oproep aan uw sector, uw CDA-bestuurderssector, om dit niet meer te doen. Op het moment dat het personeel uitsprekt dat zij weg moeten zijn als zij het wel doen, moeten zij ook weg gaan.

Mevrouw **Smilde** (CDA): Ik zou mijzelf kunnen herhalen. In mijn inbreng heb ik gesteld dat wij afstand nemen van de manier waarop de raad van toezicht heeft geopereerd. Wij zeggen niet dat de sector alles moet oplossen. Ik heb niet zonder reden gerefereerd aan het governance-debat. Daarmee zijn wij druk bezig. Wij hebben de eerste ronde afgesloten. Kamer en kabinet zullen nu afspraken gaan maken hoe wij bepaalde zaken wettelijk kunnen vastleggen en hoe wij taken en bevoegdheden van raden van bestuur kunnen aanscherpen. Ik meen dat wij daarmee een heel eind zullen kunnen komen. Als sprake is van een falende raad van toezicht, melden wij dat. Ongeacht de kleur.

Mevrouw **Agema** (PVV): De woordvoerder van de CDA-fractie verwijst naar de uitkomsten die zij verwacht van het debat over good governance.

Mevrouw **Smilde** (CDA): Ja.

Mevrouw **Agema** (PVV): Welke uitkomsten verlangt de CDA-fractie daarvan precies?

Mevrouw **Smilde** (CDA): Dit lijkt mij niet het moment dat

ik dat allemaal uit de doeken kan doen. Wij hebben gesteld dat wij onder andere de bevoegdheden en verplichtingen van de raden van toezicht willen aanscherpen. Het kabinet heeft daarvoor een aantal voorstellen gedaan. De discussie daarover verkeert in de afrondende fase. Een aantal zaken moet wellicht wettelijk worden vastgelegd.

Ik probeer de vraag van mevrouw Agema te beantwoorden, maar zij kijkt alle kanten op. Ik weet niet of zij mij hoort.

Mevrouw **Agema** (PVV): Ik heb oren.

Mevrouw **Smilde** (CDA): Prachtig. Dit was mijn antwoord.

Mevrouw **Agema** (PVV): Ik stond even na te denken. En ik dacht aan het moment in de eerste termijn van het debat over good governance toen wij het hadden over de persoonlijke aansprakelijkheid. Toen deze vraag opkwam, bleek dat minister Klink van het CDA er niet aan wilde. Datzelfde geldt voor de CDA-voorzitter van de Raad van Toezicht van Philadelphia, Elco Brinkman. Minister Klink verwees naar zijn collega, Hirsch Ballin, ook van het CDA. Die zou iets aan de persoonlijke aansprakelijkheid moeten doen. Vervolgens bleek dat de heer Hirsch Ballin als commissaris aan Philadelphia is verbonden. Ik zou wel eens concreet willen horen wat het CDA wel wil. Mijn fractie heeft het vermoeden dat het CDA nu wel hoog van de toren blaast en dat straks opnieuw zal doen, maar dat het CDA op het moment dat het aankomt op de hoofdelijke aansprakelijkheid opnieuw de keutel zal intrekken.

Mevrouw **Smilde** (CDA): Wij hebben het inderdaad gehad over de persoonlijke aansprakelijkheid. In het kader van het governance-debat zal het nog nader aan de orde komen. Op dit moment kan ik niets zeggen over de stand van zaken.

Mevrouw **Timmer** (PvdA): Voorzitter. Net als vele anderen heeft de fractie van de PvdA zich verbaasd over en gestoord aan het feit dat een zorgbestuurder van een Twentse zorginstelling een opmerkelijke constructie wist te bedenken om zichzelf een renteloze lening toe te kennen. Er is sprake van een opmerkelijke constructie, maar ook van een heel opmerkelijke manier van handelen in een tijd waarin steeds meer aandacht uitgaat naar het handelen van bestuurders en naar de maatschappelijke verantwoordelijkheid die zij daarbij hebben. De fractie van de PvdA begrijpt dat de situatie bij de zorginstelling Avelijn veel argwaan wekt bij de medewerkers van deze instelling en dat daarbij het vertrouwen in het bestuur en de toezichthouders volledig wegvalt. Het gaat vooral om het moreel kompas. Helaas blijkt deze bestuurder zo'n kompas niet te hebben. De fractie van de PvdA vindt het wederom jammer om dit te moeten vaststellen.

Mijn fractie begrijpt dat de minister en de staatssecretaris geen rol kunnen spelen in de besluitvorming van de raden van toezicht van zorginstellingen. Die instellingen zijn immers privaatrechtelijke organisaties. Daarbij is de raad van toezicht het eindverantwoordelijke orgaan. Maar een raad van toezicht legt aan niemand formeel

Timmer

verantwoording af. Dit voorbeeld bewijst temeer dat het flink mis kan gaan. De fractie van de PvdA vraagt zich af hoe het mogelijk is dat hierbij opnieuw toezichhouders hebben geprobeerd een zaak te verstoppen en niet open en bloot te communiceren. Mijn fractie wil graag horen op welk moment de ondernemingsraad op de hoogte is gebracht van het verstrekken van deze lening. De or heeft nu voortvarend een onderzoek aangevraagd en een extern deskundige ingeschakeld. Ook vraagt mijn fractie aan de staatssecretaris in hoeverre cliënten, hun familie en de cliëntenraad op de hoogte zijn gebracht van deze lening. Hoe zit het verder met de financiële positie van deze specifieke organisatie?

De fractie van de PvdA is blij met het feit dat de staatssecretaris doorpakt in haar governancebrief en ook in de antwoorden die wij zojuist hebben gekregen tijdens het interpellatiedebat. Zij heeft aangekondigd om dit type handelen aan banden te gaan leggen. De staatssecretaris heeft direct gezegd dat zij het verstrekken van dit type leningen onbegrijpelijk en onaanvaardbaar vindt. Zij heeft volgens mij zojuist zelfs het woord "onbestaanbaar" gebruikt. Wel blijft de vraag over, waarom de IGZ dit niet zag. De jaarverslagen zijn openbaar, en de IGZ controleert en toetst. Dat roept ook de vraag op of er nog meer zorginstellingen zijn die gebruikmaken van dit type constructies en die wellicht niet zijn opgemerkt door mevrouw Leijten van de SP.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Voorzitter. Ik begin met de twee moties van mevrouw Leijten. In de eerste motie wordt de regering verzocht om een einde te maken aan de wettelijke grondslag van financiële constructies. Deze motie kan ik niet uitvoeren. Aardiger gezegd: zij is overbodig. Er is namelijk geen wettelijke grondslag voor dit soort constructies. Het is niet zo dat wij een regeling in de wet hebben waarin expliciet wordt gezegd dat dit mag en die hiervoor een wettelijke grondslag biedt. Daar staat tegenover dat de wet deze constructies ook niet expliciet verbiedt. Als ik het daarover heb, acht ik de motie overbodig, want zoals ik al duidelijk heb aangegeven, wordt er niet alleen door de sector zelf een code ontwikkeld, maar is het kabinet ook bezig om de excessieve beloningen in de publieke en de semipublieke sector aan banden te leggen. Als het om beloningen gaat, spreek ik over alle vormen van beloning. Een maximuminkomen is wat mij betreft een inkomen plus een eventuele bonus dan wel andere financiële tegemoetkoming. Daarbij zeg ik direct – en de sector is dat volgens mij met mij eens – dat de salarissen die ook volgens de normen die de sector zelf stelt als redelijk worden gezien, over het algemeen goede salarissen zijn, waarvoor je mag verwachten dat een bestuurder alle mogelijke inzet, en excellente inzet, pleegt, en dat bonussen daaraan eigenlijk niet toegevoegd zouden moeten worden. Daarom heb ik in antwoord op de vraag van mevrouw Leijten gesteld dat ik het als regel niet wenselijk vind dat met bonussen wordt gewerkt. Het wetsvoorstel inzake de maximering van topinkomens zal de Kamer komend voorjaar krijgen via de minister van BZK.

In de tweede motie van mevrouw Leijten wordt de regering verzocht om te onderzoeken hoe meer

zeggenschap door de ondernemingsraad van zorginstellingen gerealiseerd kan worden. Deze motie ontraad ik. Zoals ik al in mijn schriftelijke beantwoording heb aangegeven, is een aantal bevoegdheden voor de ondernemingsraad vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek. Het lijkt mij eerlijk gezegd niet wenselijk om voor één specifieke sector, bijvoorbeeld de zorgsector, andere regelingen te maken dan voor andere sectoren. Een andere mogelijkheid heb ik in mijn schriftelijke beantwoording al genoemd. Het Burgerlijk Wetboek voorziet in een wettelijke bevoegdheid voor verenigingen van werknemers om bij een vermoeden van wanbeleid een enquêteprocedure te starten bij de Ondernemingskamer. Dat kan bijvoorbeeld een vakbond doen. Eerder heeft de wetgever de keuze gemaakt om niet direct aan werknemers zelf een enquêtebevoegdheid toe te kennen, maar wel aan hun vertegenwoordigers. Ook daarin zou ik geen uitzondering voor de zorgsector willen maken. Overigens heb ik het er aan de hand van andere incidenten al vaker met mevrouw Leijten over gehad dat cliëntenorganisaties enquêterecht zouden moeten hebben in de zorgsector. Dat wordt opgenomen in de Wet cliëntenrechten zorg. Naar mijn idee is er kortom voldoende geregeld in de wetten. Iets anders is of dit altijd voldoende wordt gebruikt, maar laten wij er met zijn allen voor zorgen dat die organisaties de wet zo kunnen gebruiken als die is bedoeld.

Mevrouw Leijten stelde dat ik weliswaar praat met raden van toezicht, maar dat ik dat pas doe na Kamervragen of anderszins. Dat is niet het geval. Ik heb nadrukkelijk aangegeven dat ik gesprekken heb gevoerd met de tien raden van toezicht van de instellingen waar bestuurders salarissen hadden die het verst boven de norm van de sector zelf lagen. Dat doen wij op basis van de gegevens uit de jaarrekeningen. Wij controleren ook, maar doen dit aan het einde van het jaar. Op landelijk niveau doen wij dat op grond van de jaarverslagen. Daarbij kijken wij met name ook naar de relatie met topinkomens. Dat neemt niet weg dat ik mevrouw Leijten er graag mee complimenteer dat zij dit gegeven eerder heeft gevonden dan wij. Wij zouden het anders wellicht aan het eind van het jaar hebben gevonden, als wij alle jaarverslagen op topinkomens doorgenomen zouden hebben. Als daar aanleiding voor is, ben ik graag bereid om dit jaar, volgend jaar en elk volgend jaar met bestuurders het gesprek te voeren, zelfs als we een wettelijke regeling hebben. We kunnen veel wettelijk regelen, maar niet alles. We zouden ook niet alles met elkaar moeten willen regelen. Mevrouw Van Miltenburg stelde terecht de administratieve lasten en de bureaucratie aan de orde. Je kunt niet alles vastleggen. Wat je ook vastlegt, het zal ook om de uiting van maatschappelijke verantwoordelijkheid van de bestuurders moeten gaan. Ik heb gemerkt dat het zinvol is als de Kamer en ik, zeker waar wij dat samen kunnen doen, intern of publiekelijk aangeven waarom wij iets onwenselijk achten. Dat heeft wel degelijk effect, ook bij de organisatie zelf.

Ik kom bij de vragen van mevrouw Agema. Zij had eigenlijk niet zoveel vragen, maar zei vooral dat ze het allemaal onbegrijpelijk vond. Ik heb geprobeerd aan te geven wat ik gedaan heb, wat de zorginstelling zelf moet doen en wat we nog gaan doen. De woordvoerders weten allemaal dat een aantal van de maatregelen niet van de ene op de andere dag in werking kan treden, omdat hiervoor voor een deel ook een wetswijziging

Bussemaker

nodig is. In die tijd zullen wij er alles aan doen om zorginstellingen ook op een andere wijze aan te spreken.

Mevrouw **Agema** (PVV): De Kamer heeft nog nooit een uitputtende lijst van de staatssecretaris gekregen met de misstanden die naar voren komen uit de jaarrekeningen. Ik zou zo'n lijst graag zo spoedig mogelijk ontvangen, ook de lijst over de vorige jaren. Ook zou ik graag een verantwoording krijgen van wat eraan is gedaan om de misstanden te voorkomen, terug te draaien of anderszins aan te pakken. Tegelijkertijd begrijp ik niet dat de staatssecretaris denkt dat de zorgbrede governancecode, die de verantwoordelijkheid en de beoordeling bij de sector zelf neerlegt, een houdbare situatie biedt voor 2000 instellingen, 100 ziekenhuizen daar nog eens bij opgeteld. Als de staatssecretaris met die uitputtende lijst weet te komen, moet zij dat elk jaar doen. Uiteindelijk zullen we toch een keertje tot de conclusie moeten komen dat we hier niet iedere keer kunnen staan vanwege alle misstanden die spelen.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Volgens mij krijgt de Kamer via mijn collega van BZK elk jaar een overzicht van de analyse van inkomens die in de jaarverslagen zijn gevonden. Ik heb zelf ook al eerder bericht, niet met naam en toenaam, over wat wij gedaan hebben, wat we zelf hebben uitgespit, welke acties we naar aanleiding daarvan hebben ondernomen en welke actie ik ondernomen heb door de instellingen te benaderen. Ook deze stichting heb ik onmiddellijk een brief gestuurd, waarin ik vraag om tekst en uitleg, met argumentatie van hoe een en ander zich verhoudt tot de publieke middelen. Kortom, volgens mij informeren wij de Kamer zo goed als maar kan.

Mevrouw Agema zegt verder dat zij geen vertrouwen heeft in een governancecode. Ik denk dat zij een enorm vertrouwen heeft in wetgeving. Ik heb ook vertrouwen in wetgeving, maar ook in de sector zelf. Ik heb er het meeste vertrouwen in als de sector zelf vindt dat er iets moet gebeuren en bereid is daarover afspraken te maken. Vervolgens is het de vraag wat je doet als men de normen overschrijdt. Het debat over die vraag moet de sector zelf voeren. Ik heb al gezegd dat het hierbij gaat om een concept. Ook wij moeten deze discussie voeren. Na een gesprek met een van de bestuurders over te hoge salarissen stelde hij zelf voor om een "meer handen aan het bed"-fonds op te richten. Dat vond ik een interessante suggestie. Instellingen die de norm van de sector overschrijden zouden een boete moeten betalen. Daarvan zou je een aantal interessante initiatieven kunnen financieren om meer handen aan het bed te krijgen. Dat zijn ideeën die uitwerking verdienen, maar het is niet zo dat als wij het maar in een wet opschrijven, het in een klap geregeld is. Ook dan zul je bestuurders moeten hebben die zich maatschappelijk verantwoordelijk voelen en die liefst, zoals wij in onze brief hebben voorgesteld, op een jaarlijkse verantwoordingsdag met alle betrokkenen, zoals de cliënten en de ondernemingsraad, in discussie gaan over de wijze waarop zij hun tent bestieren en welke normen ze daarbij hanteren.

Mevrouw **Agema** (PVV): Wij zijn natuurlijk hartstikke voor het "meer handen aan het bed"-fonds, maar ik snap dan niet waarom de staatssecretaris al die jaren alle moties die de PVV-fractie op dit punt ingediend heeft, heeft afgewezen, ondanks dat ze altijd voorzien waren

van een keurige dekking. En als VWS daadwerkelijk onderzoek doet naar de jaarrekeningen en misstanden aantreft, heeft deze Kamer daar nog nooit een verslag van gekregen. Dat weet ik 100% zeker. Ik wil daar een verslag van hebben. Ik wil dat graag snel van de staatssecretaris, ook over dit jaar. Het is inderdaad een hartstikke goed idee om het te betrekken bij de Verantwoordingsdag in mei. Ik stel dus voor om, vanaf nu, elk jaar in mei de circa 2000 jaarverslagen van alle instellingen en alle misstanden die aan het licht gekomen zijn, door te spitten.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Ik heb al gezegd dat de Kamer deze gegevens krijgt. Zij krijgt die geïntegreerd, niet alleen over de zorg, maar ook over andere sectoren via de minister van BZK. Overigens heeft dit kabinet meer dan 300 mln. uitgetrokken voor extra handen aan het bed, met name voor de verpleeg- en verzorgingshuizen.

Mevrouw **Timmer** (PvdA): De staatssecretaris geeft aan dat zij onlangs nog heeft gesproken met bestuurders van instellingen die qua salaris boven de afspraken in de sector zitten. Ik vraag mij het volgende af. Als zij allemaal met elkaar die afspraken maken en het in de branche erover eens zijn, en ze proberen toch om zichzelf op slinkse weg extra geld toe te bedelen, of dat nu via een hypothecaire lening is of op andere wijze, dan is het een beetje het paard achter de wagen spannen. Als dit het effect is van de druk die gezet wordt op de beloning, moet nog beter gekeken worden of in de rest van de jaarverslagen vreemde dingen staan die we ook onwenselijk vinden.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Mevrouw Smilde zei zo-even dat je veel meer zou moeten uitgaan van vertrouwen in de sector. Dat zou ik graag willen. Ik ben er in de afgelopen twee jaar echter achtergekomen dat dit vertrouwen op een aantal punten geschaad dreigt te worden door zorginstellingen die dat vertrouwen misbruikt hebben. Ik zal die voorbeelden hier niet allemaal noemen. We hebben daar al veel spoeddebatten over gevoerd. Ik wil uitgaan van vertrouwen. Ik wil ook uitgaan van interne controle. Ik denk dat controle zo dicht mogelijk op de werkvloer, de beste controle is. Dat betekent dat er een sfeer moet zijn waarin professionals met elkaar durven te spreken als ze denken dat dingen niet goed zijn en waarin een raad van toezicht open met de ondernemingsraad praat over beloningen en salarissen. Dat zou het meest wenselijk zijn.

Ik denk wel dat wetten nodig zijn, ook wijs geworden door die incidenten waarbij het vertrouwen geschaad is, maar het moet zo veel mogelijk bij de instelling en de sector zelf gebeuren. De sector zelf heeft niet stil gezeten. Daarbij zal de druk van de maatschappelijke en de politieke discussie zeker een rol gespeeld hebben. De sector heeft als uitgangspunt dat de zorgorganisatie aan haar bestuurders geen persoonlijke leningen, garanties en dergelijke verstrekt. Wij nemen dat over in de WTZi (Wet Toelating Zorginstellingen) als het gaat om de governancecode en in de wet over topinkomens als het gaat om de topinkomens. Dan zullen we wellicht nog steeds met elkaar door moeten spitten of men niet op slinkse wijze andere trajecten gebruikt, maar ik denk tegelijkertijd dat we de instellingen moeten aanspreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en op een

Bussemaker

sfeer waarin dit soort zaken zo dicht mogelijk direct bij de instelling zelf besproken kan worden. Nogmaals, je kunt alles zo dichttimmeren dat de zorgsector helemaal gek wordt van alle wet- en regelgeving, maar dat willen we ook niet. Het is dus steeds zoeken naar het midden.

De **voorzitter**: Mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik meen dat mevrouw Timmer nog het woord wil.

De **voorzitter**: Ik ben niet erg scherp vandaag; ik dacht dat u klaar was, mevrouw Timmer. Hoe kan ik het goedmaken?

Mevrouw **Timmer** (PvdA): Ik weet het niet meer, maar daar hebben wij het straks over.

De **voorzitter**: Volgens mij heb ik het al goed gemaakt. Gaat uw gang.

Mevrouw **Timmer** (PvdA): Ja oké, daar houden wij het op.

Ik begrijp wat de staatssecretaris zegt en ik deel ook heel erg haar opvatting over die verantwoordelijkheid. Het zou eigenlijk bij die mensen niet op moeten komen om dit soort dingen te doen. Daar zijn wij het over eens. Al snap ik dat de staatssecretaris er geen pasklaar antwoord op heeft, het baart mij wel zorgen dat dit soort constructies ontstaan als wij de druk opvoeren ten aanzien van salarissen en beloningen, en dat er, als zoiets in de publiciteit komt, ook voor wordt gezorgd dat men een en ander omzet in de zin van: dan doen wij niet meer die lening, maar dan krijg je € 16.500 jaarlijks erbij. Ik snap dat de staatssecretaris niet bij machte is om dit mechaniek te doorbreken. Maar als branche wel afspraken maakt, maar de eigen branchegenoten, de zorginstellingen, zich er niet aan houden, welke middelen hebben wij dan nog behalve publiciteit en dit soort debatten?

Staatssecretaris **Bussemaker**: Dat moet de sector zelf bespreken. Ik weet bijvoorbeeld dat in andere sectoren mensen geen lid meer mogen worden van een beroepsorganisatie, waardoor zij allerlei voordelen die daaraan verbonden zijn, niet meer hebben.

Het duurt zo lang met het wetsvoorstel over topinkomens omdat wij de hele tijd zeggen dat wij als kabinet juridische middelen moeten hebben om te kunnen optreden tegen degenen die de wettelijk vastgelegde norm overschrijden. Dat is ingewikkeld, zeker in de zorg, als je bijvoorbeeld als straf niet onmiddellijk zou willen dat een zorginstelling moet sluiten. Dat zou je in dit geval ook niet willen. Je zoekt dus naar andere manieren, zoals boetes, om daar paal en perk aan te stellen. En nogmaals: dat wetsvoorstel komt er binnenkort aan.

Mevrouw **Leijten** (SP): Het is wel duidelijk naar aanleiding van dit lange antwoord dat de staatssecretaris gewoon een probleem heeft. Zij controleert die topsalarissen namelijk niet zelf. De SP maakt jaarlijks een topsalarissenrapport. Daar staan meer cijfers in dan haar collega op BZK boven water krijgt. Die cijfers publiek maken en doorgeven aan het ministerie doet de helft van die instellingen ook niet. Daar hebben wij ook meerdere

Kamervragen over gesteld. Wij hebben nu de kwestie van zorginstelling Aveleijn, maar die kan willekeurig worden ingewisseld voor iedere andere zorginstelling, want overal schieten ze door het dak. Nu zegt de staatssecretaris: ik kan het niet allemaal wettelijk aanpakken, maar ik kom wel met een code die ik wettelijk vastleg. Staatssecretaris, realiseert u zich wel dat de volgende stap is dat u het toch wettelijk moet regelen?

De **voorzitter**: Via de voorzitter.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Wat mevrouw Leijten zegt, doen wij dus. Alleen doe je dat samen met de sector omdat de kans dat het dan wat oplevert groter is dan wanneer je het alleen doet. Het wordt echter een wettelijke regeling. Ja, u wordt op uw wenken bediend. Inderdaad: ja, wij kijken wel zelf de jaarverslagen door en wij trekken daar ook conclusies uit. Als u het wilt, ben ik graag bereid u schriftelijk te informeren over de conclusies die ik op het ministerie van VWS trek over de jaarverslagen. Dat heb ik vorige keer niet gedaan. Ik vind het echter niet nodig om u over alles wat ik onderneem, schriftelijk te informeren. Als ik het nodig vind om die salarissen aan de orde te stellen, dan doe ik dat door de raden van toezicht bij mij uit te nodigen. Dat heb ik gedaan. Daar heb ik u niet voor nodig gehad, hoe goed ik het ook vind dat u nu dit gegeven eerder hebt gevonden en dat ook politieke partijen zo kritisch naar dit soort verslagen kijken.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik kan u vertellen dat er een politieke meerderheid ontstond voor een maximum-salaris in de thuiszorg naar aanleiding van een topsalarissenrapport van ons, want toen ging het CDA eindelijk door de bocht. U neemt geen beslissing. U laat het aan de sector. U legt het iedere keer weer terug.

De **voorzitter**: Via de voorzitter.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik geloof niet dat de staatssecretaris zich realiseert dat de maatschappij aan het veranderen is en andere eisen stelt. Wij betalen onze zorgpremies niet voor deze zakkenvullers. Als deze zakkenvullers vervolgens weer een fonds gaan oprichten waar zij boetes in gaan storten, dan kunnen wij net zo goed regelen dat zij hun zakken niet mogen vullen, maar dat het geld direct naar de handen aan het bed gaat. Daarom zeg ik dat de staatssecretaris een probleem heeft. Zolang zij namelijk niet erkent dat in deze sector iedere keer opnieuw de schandalen boven water komen, doordat de sector de marges ongemoeid laat. En die schandalen zullen boven water blijven komen juist omdat ik ze blijf achtervolgen. Nu staat de staatssecretaris hier weer. Zij kan beter gewoon zeggen: wij regelen het. Dan hoeven wij elkaar hierover niet meer te treffen.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Volgens mij heeft mevrouw Leijten ook een probleem, maar dan misschien met haar oren. Ik heb nu drie keer gezegd dat ik het wettelijk ga regelen en ze luistert niet. Ik heb nu drie keer gezegd dat wij het wettelijk gaan vastleggen, maar dat ik dat wel samen met de sector wil doen. Ik vind het een goede volgorde dat men zelf daarover afspraken maakt en dat wij dit vervolgens in de wet vastleggen. Als men dat niet doet, zullen wij het ook in de wet vastleggen

Mevrouw Bussemaker, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

© M. Sablerolle ± Gouda

omdat er inderdaad, zoals mevrouw Leijten zegt, een brede maatschappelijke discussie is ontstaan over topinkomens in de zorg. Volgens mij zijn wij het er allen over eens dat daaraan paal en perk gesteld moet worden, maar de kans op succes is wel het grootst als de sector ook zelf doordrongen is van het feit dat men zal moeten laten zien dat men de maatschappelijke verantwoordelijkheid die men draagt, waard is.

Mevrouw **Leijten** (SP): Het is wel erg gemakkelijk om te zeggen dat ik niet luister. Ik luister namelijk heel secuur. En ik wacht ook al ontzettend lang op een wet, want het was de motie-Kant uit 2006 die daarover is aangenomen. Die wet hebben wij dan in 2010. Is het zo moeilijk geweest om met de sector afspraken te maken en is het zo moeilijk geweest om eens met uw vuist op tafel te slaan? U hebt een probleem en dat zult u in de toekomst houden, want dit is niet de laatste keer dat wij hier staan.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Als er een probleem is, hebben wij met zijn allen een probleem, als er bestuurders zijn die een moreel kompas missen voor de verantwoordelijkheid die zij dragen als aanbieder van een zorginstelling, en het besef ontberen dat zij middelen gebruiken die alle Nederlanders met elkaar daaraan bijdragen. Dat zou een besef moeten zijn dat veel verder gaat dan uw partij of welke partij dan ook. Dat zou ook een besef moeten zijn dat veel verder gaat dan deze Kamer. Ik zou graag willen dat wij met zijn allen gezamenlijk optrekken om die discussie met het veld te voeren. Daarvoor heb je kaders nodig, daarvoor heb je soms een wet nodig. Nogmaals, die wet komt er en gelukkig niet alleen voor de zorg, maar ook voor tal van andere sectoren. Zolang die er niet is, hoop ik dat u en ik, wij allen, niet stil blijven zitten en ook op andere wijze laten horen wat wij hiervan vinden in het belang van de cliënten die het verdienen.

Mevrouw **Smilde** (CDA): Ik heb een heel andere vraag die teruggrijpt naar de reactie op de tweede motie van mevrouw Leijten. De staatssecretaris schrijft in haar antwoorden aan ons dat de ondernemingsraad naar de Ondernemingskamer kan stappen wanneer sprake is van wanbeleid. De vraag is dan wat wanbeleid is. Dan gaat

het om de definiëring. Ik wil van de staatssecretaris weten, want dan hebben wij dat hier ook in de Handelingen vastgelegd, of zij deze casus ook zou classificeren als het type wanbeleid waarmee de ondernemingsraad van Aveleijn naar de Ondernemingskamer had kunnen gaan.

Staatssecretaris **Bussemaker**: De vraag of het wanbeleid is, is ingewikkeld omdat er geen wettelijke norm is en er ook geen maatschappelijke discussie over is geweest of dit wenselijk of mogelijk zou moeten zijn. Tegelijkertijd verbiedt de wet het ook niet. Het is een nieuwe casus, waarvan het misschien de vraag zou moeten zijn of de Ondernemingskamer het in behandeling zou nemen. Ik constateer in dit geval overigens dat door de maatschappelijke onvrede die erover is ontstaan, dat effect al bijna zelf ontstaat. Als er zoveel commotie is en als de regionale kranten, de landelijke kranten, het nieuws, iedereen, het erover heeft, dan heeft dat gelukkig in zichzelf ook een reinigende werking.

Mevrouw **Smilde** (CDA): De reden dat ik vraag om dat in deze Kamer uit te spreken, is om mogelijke andere ondernemingsraden een steuntje in de rug te geven als wellicht zo iets aan de orde zal zijn. Dat is namelijk de enige mogelijkheid: om via de Ondernemingskamer tot de orde te roepen. Ik deel dus uw mening hierin. Dank u wel voor het antwoord.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Voorzitter. Op de vraag van mevrouw Van Miltenburg ben ik eigenlijk al ingegaan. Het gaat om het vinden van een evenwicht tussen aan de ene kant het niet onnodig willen vermeerderen van de bureaucratistische last van organisaties en aan de andere kant het houden van de vinger aan de pols waar het moet. Die discussie hebben minister Klink en ik ook gevoerd bij het opstellen van de governancebrief. Hoe kunnen wij kaders scheppen? Hoe kunnen wij in het publieke belang, bijvoorbeeld van continuïteit van zorg, gegevens krijgen die wij nodig hebben om problemen vroegtijdig te kunnen signaleren zonder op elke stoel van elke bestuurder te willen gaan zitten? Ik ben het ermee eens dat je zo veel mogelijk moet overlaten aan de raad van toezicht in een goede verdeling van verantwoordelijkheid tussen de raad van bestuur en de raad van toezicht en een goede rol voor de ondernemingsraad en de cliëntenraad. Die discussie wil ik niet overdoen; het staat zeer uitgebreid in onze governancebrief. Het kabinet maakt daar dan wel, deels wettelijk, de kaders voor waarbinnen men zich moet bewegen. Dat lijkt mij een juiste taakverdeling.

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD): Transparantie komt altijd met enige mate van bureaucratie. Dat hebben wij de afgelopen jaren toch moeten vaststellen. De hoeveelheid informatie moet ongeveer met een vorkheftruck het ministerie in gereden worden of waar dan ook en het is de SP die deze situatie gewoon door noeste arbeid uit de jaarrekening haalt. U stelde eerder in dit debat dat u dat ongetwijfeld zelf ook boven tafel had kunnen krijgen. De kern van mijn inbreng is dat ik dat betwijfel. U vraagt heel veel, maar het is de SP die die cijfers boven tafel krijgt. Vraagt u wel de goede dingen?

Staatssecretaris **Bussemaker**: Wellicht kunnen er altijd zaken verbeterd worden. Ik zal nog eens expliciet nagaan of bijvoorbeeld het aangaan van persoonlijke leningen

Bussemaker

voldoende expliciet in de jaarverslagen moet worden gemeld. Volgens mij moet dat gemeld worden. Ik heb al aangegeven dat wij die jaarverslagen aan het eind van het jaar bekijken en niet incidenteel als ze binnenkomen. Dat is een verschil in procedure. Nogmaals, het is heel goed dat de SP het heeft bekeken.

Wat de informatie betreft die wij moeten hebben: het verslag maatschappelijke verantwoording is informatie die voor iedereen van belang is en er wordt niet veel te veel gevraagd. Maar wij moeten dan ook met elkaar de discussie aangaan of de bureaucratie en de verslaggeving altijd door ons wordt gevraagd of door anderen. Er wordt ook heel snel naar Den Haag gekeken, als bijvoorbeeld zorgkantoren, verzekeraars en andere organisaties informatie willen hebben die wij niet eens hoeven te hebben.

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD): Ik snap wel dat het ongebruikelijk is geworden in dit huis om af en toe boven een casus te hangen, maar mijn vraag was meer in zijn algemeenheid bedoeld. Ik zal die toch opnieuw verduidelijken. De bedoeling van het uitvragen van al die informatie en die enorme bureaucratische last is dat u het idee heeft dat u daarmee de controle heeft over de publieke gelden. Mijn vraag is in zijn algemeenheid: heeft u dat of heeft u een soort schijnveiligheid en schijnzekerheid gecreëerd die nota bene ook nog heel veel bureaucratie meebrengt?

Staatssecretaris **Bussemaker**: Wij hebben in het debat over de brief over governance geconstateerd dat wij die zekerheid op onderdelen onvoldoende hebben en dat wij daardoor helaas met casussen zoals Meavita, de IJsselmeerziekenhuizen en Philadelphia zijn geconfronteerd in de afgelopen jaren. Daar moet dan ook iets aan gebeuren. Hoe probeer je dat dan te doen? Dat probeer je op zo'n manier te doen dat je wel de sturing kunt geven en de informatie kunt krijgen zonder meer dan noodzakelijk extra papierwinkels op te richten. Dat doen wij bijvoorbeeld met de Wet cliëntenrechten zorg, die overigens veel andere wetten vervangt en dus niet leidt tot meer bureaucratie, maar wel tot helderdere verantwoordelijkheden. Ook dat kan helpen: wie is nu precies waarvoor verantwoordelijk? Dat duidelijk maken over de rollen van verschillende geledingen in de sector kan helpen om misstanden te voorkomen.

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD): Dan probeer ik het nog een keer. Praat u eens met voorgangers, staatssecretarissen die in het verleden over de AWBZ gingen en zelfs wel eens ministers. Ik weet zeker dat u dan erachter zult komen dat misstanden van alle tijden zijn. Dat was een van de redenen waarom wij ooit zijn begonnen met de bureaucratie. Wij hebben nog steeds misstanden en wij gaan maar door. Nu gaat u nader kijken naar leningen. Denkt u nu echt dat u de misstanden kunt uitsluiten op deze manier? Zijn wij niet op de verkeerde manier bezig?

Staatssecretaris **Bussemaker**: Als ik een betere manier zou weten ... Als u een betere manier weet, houd ik mij zeer aanbevolen. Nogmaals, ik denk dat het onze plicht is om die misverstanden zo veel mogelijk te voorkomen. Ik vraag mij af wij ze met de afstand waarop wij zitten en met alleen wettelijke middelen altijd, in elk geval, kunnen voorkomen. Want er zijn altijd mensen die zo creatief zijn

dat ze misschien nieuwe wegen bedenken die wij nog helemaal niet bedacht hadden. Het is de vraag of we elk risico daarop moeten uitsluiten of dat we moeten zeggen dat organisaties, zorgaanbieders en zorginstellingen een heel grote eigen verantwoordelijkheid hebben. Ik vind dat die twee samen moeten gaan. We moeten wettelijke en beleidsmatige kaders scheppen. Maar daarnaast moet er in een zorginstelling toch ook een sfeer zijn waarin een cliëntenraad of ondernemingsraad zich kan uitspreken, of waarin er misschien er een jaarlijkse verantwoordingsdag met de gemeente is, waar iedereen binnen kan lopen en waar alle vragen beantwoord kunnen worden. Mensen zullen het vooral ook moeten voelen als ze iets doen wat onverantwoord is. We kunnen nooit, nooit alles afdichten, met welke wet of regel dan ook. Er zijn altijd risico's. We leven in een risicosamenleving. Dat betekent ook hier dat we nooit alle risico's tot op de kleinste millimeter kunnen afdichten.

Mevrouw Smilde vroeg naar de rol van het zorgkantoor en de IGZ. Als het genormeerd is, kan het zorgkantoor de controle ophouden. Dat zit in de proeve van de governancecode, maar die geldt nog niet. Als deze code wordt goedgekeurd, is dat probleem in ieder geval opgelost. Er is dan een uitgangspunt waaraan mensen zich aan zouden moeten houden.

Mevrouw Smilde vroeg tevens of er nog meer collega-instellingen zijn waar we dit soort gegevens van hebben. Ik ken geen andere voorbeelden van individuele private leningen. Maar nogmaals, mochten we die bij het doorspitten van jaarverslagen tegenkomen, dan zullen we daar niet alleen melding van maken, maar ook actie op ondernemen.

Vervolgens kom ik bij de vraag van mevrouw Timmer. Ik heb het gehad over de rol van een raad van toezicht en de verduidelijking van verantwoordelijkheden. Wie controleert de raad van toezicht? Met de middelen die we hebben, proberen we dat met de voorstellen in de governancebrief te verbeteren. Dit is ook een verantwoordelijkheid van de instelling zelf.

Mevrouw Timmer vroeg op welke wijze de cliëntenraad en de ondernemingsraad op de hoogte zijn gesteld. Ik weet niet wanneer deze precies zijn geïnformeerd. Ik weet wel dat een lid van de ondernemingsraad op 30 september het vertrouwen heeft opgezegd in de bestuurder en toezichthouder en hen heeft opgeroepen met onmiddellijke ingang op te stappen. Mevrouw Timmer vroeg tevens of de IGZ het jaarverslag controleert. De IGZ controleert op kwaliteit. De IGZ controleert niet de salarisgegevens; dat doet VWS.

Mevrouw **Timmer** (PvdA): Volgens mij zag ik toch in de beantwoording van de interpellatievragen dat de NZa dat niet doet. Misschien moet u toch even kijken hoe dat in uw eigen antwoord verwoord stond.

Ik snap dat u nu niet antwoord kunt geven op mijn vraag, maar ik kom nog even terug op die cliënten, cliëntenraad en familie. Het gaat in dit geval om een instelling voor verstandelijk gehandicapten. Zij zijn een buitengewoon kwetsbare groep. U gaf aan dat er een heel traject komt rondom cliëntenparticipatie. Ik hoop wel dat u deze casus gebruikt om te kijken naar die positie. Het wringt voor mij des te meer dat juist deze mensen, die moeilijk voor zichzelf kunnen opkomen, en hun familie dit soort dingen in de krant moeten lezen. Dat kan gewoon niet waar zijn.

Bussemaker

Staatssecretaris **Bussemaker**: Ik ben het met u eens dat het wenselijk zou zijn als juist deze gegevens, die in het jaarverslag komen, niet alleen aan VWS worden gestuurd, maar ook op een andere manier worden gewisseld met cliënten en personeel.

Mevrouw **Timmer** (PvdA): Nog iets preciezer dan. Ik weet niet wat ik zou doen als mijn kind in die zorginstelling woonde en ik op een ochtend las in de Tubantia wat daar aan de hand was, maar ik zou daar niet erg blij mee zijn. Dat is mijn punt. U weet dat ik in die omgeving woon. Het is eerst via de SP maar uiteindelijk via veel publiciteit helder geworden wat er aan de hand was. Verplaatst u zich er eens in wat dit moet betekenen voor een ouder wiens kind daar zit, die soms misschien wel eens vraagtekens zet bij het soort zorg dat zijn kind krijgt. Natuurlijk moeten zij dat formeel wel geven, maar als er iets aan de hand is, moeten er afspraken zijn dat niet alleen de or maar ook de familie/cliëntenraad dit per kerende post te horen krijgt.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Dan moet er een besef zijn bij de raad van bestuur of de raad van toezicht dat men iets doet wat je misschien eerst voor zou moeten leggen aan de cliëntenraad en ondernemingsraad. Ik dacht – maar ik weet dat niet zeker, dus ik kijk even naar mijn ambtenaren – dat wij eerder gehoord hadden dat er bij deze instelling goedkeuring is gegeven aan de bonusstructuur en dat ook anderen dan alleen het lid van de raad van bestuur een bonus hebben gekregen. Ik krijg nu geen duidelijk signaal; dan moet ik het antwoord schuldig blijven. Ik dacht dat de ondernemingsraad daarmee had ingestemd. De vraag is of dat duidelijk genoeg is geweest, hoe dat precies is geformuleerd en of men toen wist waar men exact mee instemde. Aan die transparantie valt absoluut nog veel te verbeteren. Dat ben ik helemaal met u eens.

Mevrouw **Timmer** (PvdA): Uit uw antwoord blijkt wel dat u de ernst en de urgentie die ik bedoelde en wilde aangeven, ziet. Het moet transparanter, zodat ook familie en cliëntenraden hiervan op de hoogte zijn. Het ging mij niet specifiek om een antwoord op de vraag op welke datum en op welk uur een en ander aan de orde was. Ik begrijp dat u dat niet zo op kunt lepelen.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik wil rechtzetten wat de staatssecretaris zegt. Die hypothecaire lening behoeft geen goedkeuring en heeft die ook niet gekregen. Over de bonuscultuur is wel instemming bereikt, maar dat zegt niets over die lening.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Ik zeg in dit geval alles met zeer grote voorzichtigheid omdat ik informatie van derden krijg en zelf niet in die zorgonderneming zit. Ik geef aan wat ik gehoord heb en het staat mij bij dat er binnen de instelling eerder is gesproken over bonussen die ook aan anderen dan alleen het lid van de raad van bestuur toegekend zijn. Ik zeg alles wat ik heb gehoord hier met grote omzichtigheid omdat ik – ik heb daar in het begin al op gewezen – heb gemerkt dat informatie nog wel eens in zeer korte tijd wisselt en verandert.

Mevrouw **Leijten** (SP): In mijn eerste en in mijn tweede termijn heb ik gevraagd: wie zegt nou een keer de raad van toezicht de wacht aan als dat nodig is? Of is dat echt

alleen de raad van toezicht die daar zelf over gaat? Daar is nog steeds geen antwoord op gekomen.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Ik heb al vier keer gezegd dat wij die discussie al zeer uitgebreid met elkaar hebben gevoerd naar aanleiding van de governancebrief. De raad van toezicht moet de raad van bestuur controleren. Er moeten duidelijke afspraken en verantwoordelijkheden komen over de rol van de raad van toezicht. De IGZ moet de instellingen controleren als het gaat over kwaliteitsnormen en de zorgkantoren als het gaat om de controle op onderdelen van de WTZi, waarover ik u overigens schriftelijk al heb geantwoord. Tevens willen wij toe naar een systeem van early warning om te kijken of de raad van toezicht zijn taak goed verricht.

De **voorzitter**: Naar mij is gemeld, gaat u hier nog in een tweede termijn in datzelfde overleg over door. Dus dat moet u dan op dat moment daar doen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt van 18.25 uur tot 19.45 uur geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 8 oktober 2009 over **Voorhang Ontwerp Aanwijzing Luchtvaartterrein Lelystad**.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Voorzitter. Excuus dat ik te laat ben. Een ander debat met de minister voor Ontwikkelingssamenwerking liep uit. Dat had overigens een goede reden. Daar zal ik u niet mee lastigvallen.

De **voorzitter**: Ik hoop dat u lucht genoeg heeft na deze sprint. Dit komt allemaal in het verslag.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Dit VAO gaat over vliegvelden, hè? Ik had gehoopt de dag een beetje prettig af te sluiten, maar dat gaat niet lukken!

De **voorzitter**: Het wordt geen zachte landing!

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Het algemeen overleg met de minister van Verkeer en Waterstaat en de minister van VROM geeft mij aanleiding om mede namens de heer Roemer de volgende motie in te dienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat heer Alders een globale marktprognose voor de luchtvaartsector heeft gemaakt, gebaseerd op gesprekken met en gegevens van de luchtvaartsector;

constaterende dat SEO Economisch Onderzoek vooralsnog alleen een actualisatie naar aanleiding van de economische crisis heeft gemaakt van het hoogste

Vendrik

groeiscenario van de vier scenario's uit de Welvaart en Leefomgevingstudie die de planbureaus hanteren;

constaterende dat de minister van VROM bij het bepalen van de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen altijd van de WLO-middenscenario's uitgaat;

overwegende dat voor een volledig en meer realistisch beeld ook verwachtingen op basis van lagere groei-scenario's relevant zijn;

overwegende dat met de huidige stagnatie op de luchtvaartmarkt en de uitgestelde behandeling van de Luchtvaartnota ruimte is ontstaan voor een extra scenariostudie;

verzoekt de regering, opdracht te geven aan SEO Economisch Onderzoek om ook voor de drie nog niet geactualiseerde WLO-groeiscenario's te berekenen hoe het aantal vliegbewegingen op Schiphol zich (gelet op de economische crisis) tot 2020 ontwikkelt;

verzoekt de regering eveneens, opdracht te geven aan SEO Economisch Onderzoek om haar luchtverkeersmodel aan moderne ontwikkelingen aan te passen zodat in de toekomst scenario's kunnen worden doorgerekend, expliciet rekening houdend met hogere olieprijsen, het HST-verbindingennetwerk in Europa, de effecten van het CO₂-handelssysteem ETS en actuele marktontwikkelingen tussen vliegvelden en luchtvaartmaatschappijen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Vendrik en Roemer. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 10 (31936).

De heer **De Rouwe** (CDA): Ik heb een vraag aan de heer Vendrik. U wilt extra onderzoek. Wij hebben natuurlijk veel onderzoek gedaan, maar u pleit vandaag voor een extra onderzoek. Dat kan ik begrijpen omdat de markt aardig dynamisch is. Stel nou dat de uitkomst van het onderzoek zou zijn dat de markt vraag toch op enig moment gaat toenemen. Bent u dan van mening dat Lelystad daarvoor de ruimte zou moeten gaan of kunnen bieden?

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Dat lijkt mij vragen naar de bekende weg. Het antwoord is "nee". Ik denk met deze motie mee met dit kabinet. Ik zei al dat de minister van VROM middenscenario's gebruikt uit die bureau-studie. Wat is nou het gekke? Als het gaat om vliegtuigen en luchtvaart, kiest het kabinet op voorspraak van de minister voor de allerhoogste groeiscenario's. Dat is heel gek. Dat gebeurt nergens, niet eens bij het begrotings-beleid. Daar wordt gekozen voor middenscenario's en wordt met bandbreedtes gewerkt. Als het gaat om de toekomst van de luchtvaart is er geen middenscenario of bandbreedte, maar alleen het allerhoogste scenario. Ik snap de politieke winst van het gebruik van een dergelijk scenario. Ik snap dat heel goed. Ik zou zeggen dat wat wij elders doen bij het begrotingsbeleid en bij de minister van VROM, wij ook moeten doen bij de luchtvaart. Dat lijkt mij heel erg logisch en ook een kwestie van behoorlijk bestuur.

De heer **De Rouwe** (CDA): Die bekende weg herken ik ook in uw eigen verhaal. Mocht er groei komen, dan zegt u nu al dat wij nooit en te nimmer zullen ontwikkelen op de luchthaven Lelystad. Dat stelt u hier vandaag. U wilt meer en meer onderzoeken doen en meer ambtenaren aan het werk houden, maar voor u staat de conclusie al vast. Kortom, het voorstel dat u doet is niet meer dan een lege huls. Het is vooringenomen. Waarom dient u dit soort moties überhaupt in, als u toch al weet wat voor u de politieke uitkomst is?

De heer **Vendrik** (GroenLinks): De vraag wat de reële marktontwikkelingen zijn, is een heel andere dan de vraag welke politieke conclusie je daaruit trekt. Als u vindt dat het kabinet in Kopenhagen een serieuze boodschap over de klimaatverandering moet hebben, dan moet u beter uw huiswerk doen. Ik daag u daartoe uit. Dan moet u niet suggereren dat je de luchtvaart altijd de ruimte moet geven, ongeacht de ontwikkeling van de markt. Dat is uw verhaal. De luchtvaart is kennelijk zo heilig dat alles moet kunnen in dit land. Zo zit de realiteit niet in elkaar en zeker de afspraken straks in Kopenhagen niet. Dit debat kunnen wij met elkaar voeren, maar mij gaat het hier om iets anders. Ik vraag de minister van Verkeer en Waterstaat om bij taxaties, scenario's die je gebruikt voor het maken van beleid, te handelen zoals normale bestuurders doen. Doe hetzelfde als de minister van VROM, doe hetzelfde als de minister van Financiën. Niets meer en niets minder.

De heer **Boelhouwer** (PvdA): De heer Vendrik stelt wel een heel legitieme vraag, maar in het antwoord is hij totaal niet geïnteresseerd. Wat het antwoord ook zal zijn, hij weet al wat hij gaat doen. Dat is een beetje verspilling van alle energie die gemoeid is met het beantwoorden van zijn vraag. Vindt hij het nu echt reëel dat dit in die motie gevraagd wordt?

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Ik heb het antwoord al gegeven. Ik zou denken dat de heer Boelhouwer geïnteresseerd is in een normale, redelijke taxatie van wat de luchtvaart te wachten staat en ik neem aan dat de Partij van de Arbeid hier ook mee kan instemmen. Laten wij niet doorgaan met die heel gekke praktijk dat wij, in afwijking van alle andere beleidsdossiers bij de Nederlandse overheid, voor de luchtvaart ineens kiezen voor de hoogste groeiscenario's. Dat is tamelijk bizar. Ik neem aan dat de Partij van de Arbeid met mij vindt dat een ongelimiteerde groei van de luchtvaart onmogelijk is, zowel in Nederland als wereldwijd. Denk aan Kopenhagen. Dat ontslaat ons niet van de verplichting om goed te analyseren wat de marktontwikkelingen zijn. Welk politiek oordeel wij daaraan verbinden en wat wij daarmee doen, is weer iets anders.

De heer **Boelhouwer** (PvdA): Ik constateer dat de heer Vendrik mij eigenlijk geen antwoord geeft. Hij haalt er dingen bij die niet reëel zijn. In het algemeen overleg is uitdrukkelijk de duurzaamheid van de luchtvaart in Nederland, waar men zich toe verplicht heeft, aan de orde geweest. Het zou goed zijn, daarmee rekening te houden en het niet iedere keer uit de kast te halen als iets wat niet zou deugen. Integendeel, onze minister van VROM heeft met de luchtvaartsector afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat in Nederland iedere groei in de luchtvaart duurzaam gerealiseerd wordt, CO₂-neutraal.

Vendrik

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Sweet dreams, mijnheer Boelhouwer, sweet dreams. U zou eens moeten leren van wat er met de elektriciteitssector en de industrie gebeurt, hoe het ETS nu werkt en hoe de lobby van de luchtvaartsector eruitziet. Sweet dreams.

De heer **Roemer** (SP): Voorzitter. Wij mogen niet dromen, maar wij moeten wakker blijven. Laat mijn motie daar nou aan bijdragen. De coalitiepartijen vinden dat de vorige motie, die ik van harte heb gesteund, een legitieme vraag bevat. Zij vinden het heel goed om die vraag in deze tijd te stellen. Ik neem dan ook aan dat zij voor de motie zullen stemmen, want wij hebben een heel goede motie ingediend. Ik ben benieuwd wat daar uitkomt.

Ten eerste hebben wij op dit moment te maken met een krimpende luchtvaart; dat is ook uit de eerste motie op te maken. Wij hebben ten tweede te maken met de visie op de omgang met de luchtvaart in Nederland. Ten derde hebben wij mensen op pad gestuurd om met bewoners en belanghebbenden te spreken: de commissie-Alders. Daar zullen wij nog over spreken. Terwijl wij die drie belangrijke dingen nog te bespreken hebben, meent de regering toch dat wij nu al besluiten moeten nemen over Lelystad. Je kunt alleen op je klompen aanvoelen dat wij daar de eerste jaren helemaal niet aan toekomen en dat het ongewenst is om daaraan toe te komen. Dat legitimeert mij om de volgende motie in te dienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende de terugloop van het aantal vliegbewegingen;

constaterende dat op vliegveld Lelystad forse uitgaven te voorzien zijn voor met name de zakenvluchten terwijl juist deze vluchten voorlopig nog met gemak op Schiphol afgehandeld kunnen worden;

verzoekt de regering, niet over te gaan tot het nemen van een nieuw aanwijzingsbesluit voor vliegveld Lelystad en af te zien van de baanverlenging en het luchtverkeersleidingcentrum,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Roemer en Vendrik. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 11 (31936).

De heer **De Rouwe** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie is altijd voorstandster geweest van een zelfstandige ontwikkeling van de luchthaven Lelystad. Deze ontwikkeling is op termijn des te belangrijker, wanneer als gevolg van het OAZ-advies de capaciteit van Schiphol wordt

beperkt. Voor de CDA-fractie is duidelijk dat de vluchten dan niet op Schiphol terecht kunnen, maar wel elders geaccommodeerd zouden moeten worden. De luchthaven Lelystad is een voor de hand liggende kandidaat hiervoor. In het algemeen overleg hebben wij gesproken over locaties rond Lelystad. Mijn fractie heeft daarbij duidelijk gemaakt dat, wat haar betreft, de eventuele ontwikkeling ervan zal plaatsvinden bij Lelystad, en niet op andere locaties zoals Dronten en Zeewolde. Die locaties hangen nog wel in de lucht en daarom zou ik daarover graag een Kameruitspraak willen vragen. Ik dien dan ook samen met de heer Cramer de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er nog steeds gesproken wordt over een mogelijke nieuwe locatie voor luchthaven Lelystad nabij Dronten of Zeewolde;

overwegende dat deze discussie voor onduidelijkheid zorgt bij omwonenden en onnodig onzekerheid veroorzaakt over de toekomstige (economische) ontwikkelingen;

spreekt uit dat het mogelijk zou moeten zijn om de aan- en uitvliegroutes rond de huidige locatie van de luchthaven Lelystad zodanig vorm te geven dat deze een goede afwikkeling van het verkeer rond Schiphol niet belemmert;

verzoekt de regering, onder deze voorwaarde duidelijkheid te verschaffen over het feit dat de uitbreiding van de luchthaven Lelystad op de huidige locatie plaats zal vinden indien de interferentie met Schiphol dat toestaat,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden De Rouwe en Cramer. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 12 (31936).

De heer **Roemer** (SP): U had het over het wegnemen van de ongerustheid bij de bewoners van Zeewolde en Dronten. Waarom zou daar ongerustheid ontstaan?

De heer **De Rouwe** (CDA): Bij Zeewolde bestaat op verschillende manieren onrust. Een daarvan heeft te maken met de vraag of de luchthaven in de toekomst eventueel daarheen verplaatst kan worden. Mijn fractie oordeelt dat dat niet aan de orde is, ten eerste vanwege de genoemde onrust onder de bewoners en ten tweede vanwege de onrust die het kan geven bij bedrijven die graag willen investeren rond een luchthaven. Zij hebben er alle belang bij om duidelijk te hebben waar die locatie zich zal bevinden. Daarom wil het CDA een streep zetten door eventuele alternatieven zoals Zeewolde en duidelijkheid scheppen over de locatie rond Lelystad. Ook dat geeft duidelijkheid voor de bewoners aldaar.

De Rouwe

De heer **Roemer** (SP): Ik heb een aanvullende vraag. Wat is voor u het verschil tussen de inwoners van Lelystad en de inwoners van Dronten?

De heer **De Rouwe** (CDA): Qua bewoners is dat verschil er voor ons niet. Wel merken wij dat er nu onnodig locaties in de lucht blijven hangen. Volgens ons is hierover geen politieke onduidelijkheid, dus laten wij alle onduidelijkheid die wij weg kunnen nemen, ook werkelijk wegnemen. Daarom vraag ik om een Kameruitspraak, waarvan ik hoop dat u hem zult ondersteunen.

De heer **Roemer** (SP): Omdat u dus ook weet dat het veel te veel overlast gaat veroorzaken.

De heer **De Rouwe** (CDA): In het debat rond luchtvaart hoeven wij het niet altijd alleen over de lusten te hebben. Wij hoeven het ook niet alleen te hebben over de lasten, waarover ik met name u altijd hoor spreken. Het CDA erkent beide. Beide keren moeten wij ervoor zorgen dat de lusten worden vergroot en de lasten beperkt. Daarom scheidt mijn fractie, samen met die van de ChristenUnie, op dit punt graag helderheid. Ik hoop dat de SP aan onze zijde staat.

Voorzitter. Dan kom ik op mijn tweede motie. Het is een motie over de luchtverkeersleiding. We hebben gezien dat de regering stappen wil ondernemen samen met de betrokkenen, maar vragen ons nog wel af hoe concreet dat nu is en wanneer wij precies die plannen kunnen verwachten. Daarom dien ik samen met de heer Boelhouwer de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat met een luchtverkeersleiding de aan- en uitvliegroutes rond vliegveld Lelystad afgedwongen kunnen worden;

overwegende dat luchtverkeersleiding bovendien een belangrijke bijdrage kan leveren aan de veiligheid van het luchtverkeer bij de voorgenomen groei van het zakelijk verkeer;

verzoekt de regering, in samenspraak met betrokken partijen te komen tot een plan van aanpak, inclusief de wijze van financiering, waarin duidelijk wordt hoe en op welke termijn volledige luchtverkeersleiding gerealiseerd wordt,

verzoekt de regering tevens, dit plan in 2010 de Tweede Kamer aan te bieden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden De Rouwe en Boelhouwer. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 13 (31936).

De heer **De Rouwe** (CDA): Voorzitter. Tot zo ver.

De **voorzitter**: Dan wachten wij even tot de minister beschikt over de tekst van de moties. Ik geef alleen gelegenheid tot interrupties aan het eind van het betoog van de minister.

□

Minister **Eurlings**: Voorzitter. Ik dank de woordvoerders voor hun bijdrage, aansluitend aan het goede AO dat wij over Lelystad hebben gehad.

Ik heb tijdens dat overleg al proberen aan te geven dat er twee verschillende discussies lopen. De eerste discussie loopt sinds begin van de jaren negentig en betreft de vraag hoe wij Lelystad gefaseerd gaan maken tot een heuse luchthaven. Dat betekent het juridisch mogelijk maken van het zakenverkeer, luchtverkeersleiding en op een gegeven moment baanverlenging. Van die stappen is eigenlijk al sinds begin jaren negentig sprake. Dat is één traject dat al zo lang loopt. Een ander traject is het nieuwe traject: hoe kan zo'n luchthaven straks ook een rol spelen in het opvangen van vluchten die uit Schiphol zullen worden uitgeplaatst? Dat is het Alderstraject. Die twee trajecten hebben met elkaar te maken. Zou je nu het traject waar wij al vijftien jaar mee bezig zijn ineens willen stoppen en na vijftien jaar zeggen: Lelystad, laat maar, dan heeft Alders een probleem. Het is echter ook los van Alders heel logisch dat wij afmaken waar wij al vijftien jaar mee bezig zijn in Lelystad. Vervolgens komt Alders daar nog bij. Als alles tot uitvoer komt, zal Alders op een gegeven moment extra mogelijkheden bieden voor Lelystad en daarmee voor de economie in Flevoland en voor de ontwikkelingskansen van bijvoorbeeld Almere. Ik wil die cesuur wel even helder aanbrengen, want de discussies over de twee trajecten lopen soms enigszins door elkaar heen.

Voorzitter. Ik zal mij in mijn repliek voor het overige richten op het zo staccato mogelijk beantwoorden van de ingediende moties. De eerste motie is ingediend door de heer Vendrik en mede ondertekend door de heer Roemer. Die motie zegt eigenlijk: jullie gaan alleen uit van een prachtweerscenario en jullie kijken niet naar mindere scenario's. Ik kan dat inhoudelijk tegenspreken. Er wordt namelijk heel nadrukkelijk rekening gehouden met mindere scenario's. Ik citeer uit de conclusies en aanbevelingen van de marktstudie: "Een aantal factoren, dat varieert van Europees tot Schipholspecifiek niveau, maakt dat de verkeersgroei op Schiphol in de komende jaren beduidend lager uitkomt dan de mondiale verkeersgroei zoals de grote vliegtuigfabrikanten voorspellen." Er staat op dezelfde pagina ook bijvoorbeeld dat het aantal van 485.000 vliegbewegingen bij een krachtig economisch herstel rond 2017, 2018 wordt gerealiseerd, maar bij een gematigd economisch herstel en zonder incidentele gebeurtenissen pas rond 2022. Ik heb hier een grafiek – ik zal die even laten zien aan de hier aanwezige Kamerleden – waarin je verschillende scenario's nadrukkelijk kunt zien. De kern van de zaak is tweeledig. Ten eerste creëren wij geen vliegverkeer, als bv Nederland of als overheid. Het enige waar wij voor zijn ingehuurd, is het beantwoorden van de vraag hoe wij ermee omgaan als zich op een gegeven moment zo veel vliegverkeer aandient. Op dat moment moet je klaar zijn. Je moet er van tevoren over hebben nagedacht over hoe dat op een zodanige manier kan worden opgevangen dat de economische winst maximaal is en

Eurlings

de overlast minimaal. Daarom dus het advies van de Alderstafel.

Ik kom nu bij het tweede punt, namelijk de kern van het advies van de Alderstafel. Waar gaan wij nu naartoe, gelet op de huidige economische crisis? Wij houden de eenheid en ondeelbaarheid vast. Wij blijven Schiphol beschermen en er is een cap voor alle bewoners die er last van hebben. Wij gaan op een gegeven moment uitplaatsen, maar wij laten het van de reële marktontwikkeling zelf afhangen wanneer dat moment er is. Iedere studie heeft een heel beperkte waarde. Wie had een jaar geleden kunnen voorspellen wat er nu gebeurt? Wie kan voorspellen waar wij over een jaar staan? De kern van het advies van Alders is dat wij naar de praktijk kijken en dat wij pas handelen als het echt nodig is. Dat neemt niet weg dat wij nu wel moeten nadenken over hoe wij dan gaan handelen. Ik ben van mening dat wij naar verschillende mogelijke toekomstontwikkelingen moeten kijken. De Alderstafel doet dat ook heel nadrukkelijk, met verschillende scenario's. Het zal niet van een model afhangen wanneer wij wat gaan doen, maar van de echte ontwikkelingen in de markt. Daarom vind ik de voorspellingen van mindere waarde. De voorspelling van vandaag kan morgen weer heel anders liggen. Laten wij naar de praktijk kijken. Daarom ontraad ik het aanvaarden van de motie-Vendrik/Roemer op nr. 10.

In de motie-Roemer/Vendrik op nr. 11 wordt de regering verzocht niet over te gaan tot het nemen van het nieuwe aanwijzingsbesluit en af te zien van baanverlenging. Ik ben zojuist begonnen – ik heb dat ook in het algemeen overleg geprobeerd – om de cesuur te leggen tussen het traject dat Flevoland sinds begin jaren 90 volgt en de discussie die wij nog gaan voeren over de wijze waarop de adviezen van de Alderstafel definitief tot beleid moeten worden gemaakt. Bij de PKB Lelystad uit 2004, is afgesproken met de regio dat de luchthaven zich mag ontwikkelen als zakenluchthaven. Deze aanvraag sluit daar volledig bij aan. Ik zou het heel gek vinden als wij na zo veel jaar discussie nu zouden besluiten dit onmogelijk te maken. De Kamer kent de kritische termijn. Als wij daar niet leveren, maken wij heel veel dingen in Lelystad onmogelijk waar vijftien jaar aan is gewerkt. Ik vind dus, los van de discussie over de Alderstafel die wij nog gaan voeren in alle openheid en die ik met vertrouwen tegemoet zie, dat wij niet moeten wegnemen wat wij Flevoland vijftien jaar geleden hebben beloofd. Dit staat daar los van. Dit is ontwikkeling die al lang voor de heer Alders met zijn taak begon, is ingezet. Daarom ontraad ik ook – dat zal geen verrassing zijn – het aanvaarden van deze motie.

In de motie-De Rouwe/Cramer op nr. 12 wordt de regering verzocht zo snel als het kan duidelijkheid te verschaffen. De heer De Rouwe en de heer Cramer spreken ook een voorkeur uit voor de huidige locatie, onder het voorbehoud dat er geen onacceptabele interferentie in de lucht plaatsvindt. Waar staan wij formeel? Wij hebben afgesproken in het proces dat in principe naar verschillende locaties wordt gekeken. Dat is de ingezette lijn. Vervolgens zeg ik zelf, als minister van onder andere luchtverkeersveiligheid, dat het natuurlijk niet mag gebeuren dat het gevaarlijk wordt in de lucht. Als het luchtverkeer elkaar echt in de weg zit, hebben wij een probleem. Ik neem aan dat niemand het op zijn geweten zou willen hebben om daarmee te gaan marchanderen, safety first.

Ik begrijp uit de motie dat de indieners aandringen op spoed en dat zij vinden dat er voor de regio niet te lang onduidelijkheid mag blijven bestaan. Dat kan ik volledig ondersteunen. Daarnaast geven zij nadrukkelijk een voorkeur aan. Daar neem ik kennis van. Ik laat het oordeel over deze motie aan de Kamer over. Als zij deze motie aanneemt, zal ik daar zo snel mogelijk contact over opnemen met de heer Alders en hem zeggen dat de Kamer een nadrukkelijke voorkeur heeft. Vervolgens zal ik de Kamer nader berichten over wat dit betekent voor het verdere proces met de verschillende locaties. Dat lijkt mij de meest koninklijke manier om hiermee om te gaan vanuit de huidige situatie. In deze zin zou ik het oordeel over de motie aan de Kamer willen overlaten. Ik zeg nog een keer dat interferentie in de lucht echt niet mag gebeuren. Dat is de rode lijn. Tegelijkertijd zeg ik dat wij ervoor zullen moeten zorgen dat wij er snel duidelijkheid over krijgen. In de motie van de heer De Rouwe komt dat prima naar voren. Hij heeft hiermee dus goed rekening gehouden. Zoals gezegd, laat ik het oordeel over deze motie graag aan de Kamer.

De laatste motie is ingediend door de heer De Rouwe en de heer Boelhouwer. Deze motie verzoekt de regering om in samenspraak met betrokken partijen te komen tot een plan van aanpak inclusief wijze van financiering, waaruit duidelijk wordt hoe en op welke wijze volledige luchtverkeersleiding wordt gerealiseerd. Daarover wil ik het volgende zeggen.

Ik acht de luchtverkeersleiding op Lelystad van belang voor het goed mogelijk maken van het zakenverkeer. Het is ook een belangrijk signaal naar de regio die zoveel jaren lang niet goed weet waaraan zij toe is. Ik heb al gezegd dat deze discussie zich sinds 1994 voortsleept.

Ik was gisteren op het Schipholdiner. Ik was niet de enige. Ik zie de blik van de heer Boelhouwer. Het was gezellig. Maar het was ook een avond met serieuze momenten. Ik heb mogen zeggen dat wij denken erin te zullen slagen om de kosten van de luchtverkeersleiding op Schiphol voor de komende vijf jaar te bevriezen. Overal in Europa stijgen deze kosten. Luchtvaartmaatschappijen kunnen deze kosten niet meer dragen. Als wij de lijnen open willen houden en de verbindingen overeind willen houden, zullen wij deze kosten moeten drukken. Wij willen natuurlijk voorkomen dat wij iets heel onrendabel, op een verkeerde manier, aanpakken waardoor de kosten op Schiphol gigantisch zouden stijgen of andere ongewenste ontwikkelingen zich zouden voordoen. Ik meen dat wij dat geen van allen willen. Wij moeten dus kijken hoe wij het kunnen doen op een manier dat het betaalbaar blijft.

Formeel heb ik gezegd dat een luchtverkeersleiding pas wordt ingesteld als het om redenen van veiligheid echt moet. Hier bestaat nog niet direct het beeld dat wij zo ver zijn. Ik zeg erbij dat ik mij er sterk voor wil inzetten dat de luchtverkeersleiding op Lelystad er komt, alleen al voor het signaal dat wij daarmee aan de regio geven. Dat is de opening die wij hebben geboden.

Ik ben van mening dat het sneller zou moeten kunnen. Het is altijd een moeilijk proces. De communicatieapparatuur moet worden aangeschaft. Datzelfde geldt voor de radar. De apparatuur moet worden ingeregeld. Vliegprocedures moeten in detail worden ontworpen. En daar komt hij weer: interferenties moeten worden geadresseerd. Er moeten mensen worden geworven en getraind. Deze procedures vergen normaal gesproken anderhalf uur. Ik verzeker de heren De Rouwe en Boelhouwer dat ik

Eurlings

mijn best wil doen om te proberen om deze termijn door middel van maatwerk te versnellen.

Ik wil hieraan toevoegen dat de luchtverkeersleiding zodra zij aanstaat, gewoon volledig zal zijn. Punt. Voor onszelf en de exploitant wil ik echter nog wel enige flexibiliteit behouden. Gesteld dat de exploitant constateert dat het sneller en beter zou zijn wanneer de luchtverkeersleiding niet meteen ieder uur van de dag actief is. Ik wil daarvoor ruimte houden. Op die manier kan ik dit goed behandelen in het overleg met de exploitant. Er is dus van mijn kant sprake van een positieve drive.

Ik rond af met mijn oordeel over de motie. Ik ben bereid om conform de motie samen met de betrokken partijen te werken aan een plan van aanpak. Ik zal daarbij uiteraard vasthouden aan de verantwoordelijkheid die de partijen hebben. Ik houd dus ook vast aan de eis van een sluitende businesscase. Daarover hebben wij steeds afspraken gemaakt. Als ik de motie zo mag interpreteren, kan ik haar overnemen. Zodra er meer duidelijkheid is over het verkeer met de exploitant, zal ik de Kamer daarover nader informeren. Dat zal ik doen als duidelijk is hoe wij het gaan doen, hoe wij ervoor kunnen zorgen dat de termijnen zo kort mogelijk zijn en hoe wij de businesscase rond krijgen.

De **voorzitter**: Minister, u kunt helaas een motie niet overnemen.

Minister **Eurlings**: Dan zie ik haar als ondersteuning van beleid.

De **voorzitter**: Dat kan heel goed.

De heer **Roemer** (SP): Voorzitter, omdat ik tussen de behandeling van de moties door niet heb kunnen interrumperen, heb ik nu enkele punten. Ik hoop dat u mij toestaat die in te brengen.

Uit de reactie van de minister op de moties blijkt dat zijn toekomstbeeld slechts is gericht op de ongebreidelde groei van de luchtvaart in Nederland. Overal loopt hij vooruit op de uitkomsten van alles. Zelfs wil hij mogelijkheden scheppen voor de luchtverkeersleiding, terwijl dit niet nodig is voor wat partijen in de Kamer willen. Alleen al door dit signaal af te geven aan de exploitanten en de omgeving, laat de minister blijken dat hij ruimte wil voor ongebreidelde groei van de luchtvaart.

Dat doet de minister ook als hij zegt dat voorspellingen voor hem minder van belang zijn. Ik heb hem zo ongeveer 100 keer voorspellingen horen doen om uit te leggen dat wegen heel belangrijk zijn. Hij verwijst voortdurend naar voorspellingen over de toekomst en zegt dat wegen daarom moeten worden aangelegd. De minister shopt dus uiterst selectief. Dat had ik van hem niet verwacht, maar ik moet nu constateren dat dit toch het geval is.

Mijn laatste opmerking gaat over de eerste motie van de CDA-fractie, over de keuze voor Lelystad. Eigenlijk stelt deze motie helemaal niets meer voor. Eigenlijk stelt men dat er voor Lelystad gekozen moet worden. Ik heb er nog eens navraag naar gedaan. Er moet blijkbaar voor Lelystad worden gekozen, ongeacht of dit tot gevaarlijke situaties leidt. Nee, zegt de minister, als het gevaarlijk wordt, moeten wij toch voor een andere locatie kunnen kiezen. Als hij dat zegt, zie ik de woordvoerder van het

CDA ja knikken. Ja, knikt de heer De Rouwe, dat moet kunnen. In zo'n situatie is dus of de motie helemaal niets meer waard, of de CDA-fractie wil ons een motie laten aannemen die ertoe kan leiden dat er gevaarlijke situaties ontstaan.

In alle gevallen vind ik dus de beantwoording ver beneden peil.

De heer **De Rouwe** (CDA): Voorzitter. De heer Roemer stelt dat hij bij mij een bepaalde mimiek heeft waargenomen. Die mimiek heeft hij niet bij mij kunnen constateren.

De **voorzitter**: Waarvan acte.

De heer **Roemer** (SP): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Nee, mijnheer Roemer, u krijgt niet nogmaals het woord.

De heer **Roemer** (SP): Voorzitter, het is wel handig om te weten of de CDA-fractie haar motie aanhoudt, wijzigt of intrekt. De minister heeft gesteld dat hij de motie overneemt, maar dat kan niet ...

De **voorzitter**: Mijnheer Roemer, u bent volgens mij uit het oog verloren wie hier de voorzitter is.

De heer **Roemer** (SP): Ik spreek u aan, voorzitter.

De **voorzitter**: Ja, u spreekt mij aan. Maar volgens mij gaf ik het woord aan de minister. Het is niet aan u om de vergaderorde te bepalen. Het woord is aan de minister.

Minister **Eurlings**: Ik splits de vragen in drie delen en zal drie antwoorden formuleren.

Eerst zal ik ingaan op wat de heer Roemer stelde over de motie over de locatie Lelystad. Ik heb het oordeel over deze motie overgelaten aan de Kamer. In het dictum staat dat de regering wordt verzocht onder deze voorwaarde duidelijkheid te verschaffen over het feit dat de uitbreiding van de luchthaven Lelystad op de huidige locatie zal plaatsvinden, indien de interferentie met Schiphol dat toestaat. Er staat dus een disclaimer in. Dat vind ik van belang. Ik ben immers ook voor vliegveiligheid. Ik zal nooit kunnen toestaan dat wij onverantwoorde dingen doen. Dat gebeurt niet door deze motie. Vervolgens wordt er in de motie een politiek oordeel gegeven. Ik heb het oordeel daarover aan de Kamer overgelaten. Als er in de Kamer een meerderheid voor deze motie is, dan is dat een belangrijk signaal waarmee ik naar Hans Alders zal gaan. Ik zal hem dan vragen hoe wij daarmee omgaan in het proces. Daarover zal ik de Kamer dan nader berichten. Het oordeel over deze motie laat ik dus aan de Kamer over. Over de andere motie, van de heer De Rouwe en de heer Boelhouwer, heb ik gezegd dat ik die opvat als ondersteuning van beleid, met de kanttekeningen die ik daarbij heb geplaatst over onder andere de businesscase.

De tweede opmerking van de heer Roemer ging over de voorspellingen. Welke bewindspersoon heeft bij verscheidene debatten over wegen gezegd dat misschien wel het enige model dat mooi is, een fotomodel is, maar dat je zelfs bij zo'n model niet krijgt wat je denkt te zien? Wie heeft de relatieve waarde van modellen voortdurend benadrukt? Dat was ik! Ik heb altijd gezegd dat nauwe-

Eurlings

lijks te voorspellen is hoeveel auto's over tien jaar rijden op een weg die nog moet worden aangelegd. Laat staan dat wij kunnen voorspellen hoe vervuilend die auto's zullen zijn, en dus wat de mensen rond zo'n weg aan fijnstof, geluid en andere troep krijgen. Ik heb met de commissie-Elverding de verandering ingezet naar "meten is weten" en "kijk in de praktijk". Dat is precies de consistente lijn die wij ook bij het vliegen zullen volgen. Wij zullen in de praktijk bekijken hoe het zich ontwikkelt, maar wij stellen wel van tevoren de vraag, en beantwoorden die, hoe wij met een zo grote markt moeten omgaan, juist om de inwoners te beschermen.

De heer Roemer maakte een opmerking over ongebreidelde groei. Wij gaan niet voor ongebreidelde groei. Wij gaan voor verantwoorde en duurzame groei, juist door niet ongebreideld te laten groeien. Als wij dat wel deden, lieten wij het bij Schiphol totaal uit de klauwen lopen. Kijk naar de overlast bij Heathrow. Dat is exponentieel meer overlast per vlucht dan bij ons op Schiphol, terwijl wij een grotere piekruurcapaciteit hebben. Dat komt enkel omdat wij nadenken over de wijze waarop wij het gaan doen.

Ten slotte zeg ik iets over de opmerking over het dromen die de heer Vendrik maakte. Ik heb in het debat gemerkt hoe enthousiast minister Cramer is over een bedrijf als KLM. Dat is mij uit het hart gegrepen. CO₂-neutraal groeien is niet iets wat KLM belooft maar wat KLM doet. KLM vliegt nu al 25% fuefficiënter dan de gemiddelde maatschappij in de wereld, en groeit CO₂-neutraal. Weet de heer Vendrik wie dat beklemtoont? Dat doet niet de directie van KLM, maar de directie van het Wereld Natuur Fonds, die zich hiermee afficheert. Daarom vind ik dat enthousiasme terecht. Het gaat niet om het remmen van de groei, maar om verantwoord omgaan met groei en om het vergroenen van de luchtvaart zelf.

De heer **Roemer** (SP): Ik zal het kort houden, voorzitter, want u zit naar de klok te kijken. Als wij niet spreken van ongebreidelde groei, moeten wij op enig moment kunnen zien dat er voorstellen komen om de groei te beteugelen en te remmen, of concrete maatregelen om de groei in de hand te houden. In de afgelopen dertig jaar en in de plannen voor de toekomst is niet één voorstel gedaan om dat te bewerkstelligen. Dan moet je in gewoon Nederlands zeggen dat je de groei zijn vrije gang laat gaan. Dan kun je wel maatregelen nemen voor schonere vliegtuigen of weet ik wat allemaal ...

Minister **Eurlings**: CO₂-neutraal.

De heer **Roemer** (SP): Ik ben er blij om dat de minister dat doet. Maar de groei van de luchtvaart laat hij gewoon zijn gang gaan en in gewoon Nederlands op straat heet dat "ongebreidelde groei".

Minister **Eurlings**: Dat is niet correct. Met CO₂-neutraal groeien lopen wij echt voorop in de wereld. Dat vind ik groen beleid. Maak de mobiliteit zelf groener in plaats van te leven in de Haagse fictie van het tegengaan van mobiliteit. Dat heeft nooit gewerkt. Bovendien laten wij natuurlijk geen ongebreidelde groei toe. Weet u, mijnheer Roemer, als wij in Schiphol tegen de grens gaan, zullen vluchten uitgeplaatst worden. Dat is economisch voor de maatschappijen veel minder interessant dan op Schiphol vliegen. Zij kunnen op

Schiphol veel sneller groeien. Toch zegt de sector: wij begrijpen dat het niet ongebreideld kan, en daarom zullen wij de moeilijke keus maken om van elders te vliegen. Dat is ook een moedige keus. Ik juich toe dat bedrijven die verantwoordelijkheid nemen. Het is niet ongebreideld, maar het is ook niet als een Don Quichot doen alsof vliegtuigen slecht zijn en moeten worden bestreden. Dat is een beleid waarbij ik mij niet thuis zou voelen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: De stemmingen over de moties zullen donderdag aan het eind van de middag plaatsvinden.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers en enige andere wetten in verband met de harmonisatie van de uitkeringsrechten en het onder de werking van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers brengen van de commissarissen van de Koningin, de burgemeesters en de bestuurders van waterschappen (30424);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Provinciewet en de Gemeentewet in verband met de openbaarmaking van nevenfuncties en inkomsten uit nevenfuncties (30425);**

- **rmonisatie van uitkeringsrechten van leden van de Tweede Kamer, wijzigingen in verband met de openbaarmaking van nevenfuncties en inkomsten uit nevenfuncties van leden van de Eerste en Tweede Kamer en leden van het Europees Parlement en enkele technische wijzigingen (30693).**

(Zie wetgevingsoverleg van 28 september 2009.)

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**: Dit is een plenaire afronding van het wetgevingsoverleg. In de regel lukt dat plenair in één termijn. Maar ik begrijp het als er redenen zijn waarom dit misschien niet lukt. Laten we hopen dat het lukt. In dit geval mogen de Kamerleden dus ook in eerste termijn een motie indienen.

□

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter. De minister knikt instemmend, na een lange dag in de Eerste Kamer. Het was er ongetwijfeld gezellig, met verse koeken.

De **voorzitter**: Hebt u een heimweemoment?

De heer **Van Raak** (SP): Nu wel even ja.

De **voorzitter**: Ik zag het.

De heer **Van Raak** (SP): Ik denk aan die verse koeken.

De **voorzitter**: Als we tissues moeten halen, moet u het me even zeggen.

Van Raak

De heer **Van Raak** (SP): En je krijgt er koffie van een echte koffiedame.

De **voorzitter**: Dit gaat allemaal van uw tijd af. U bent nu in de Tweede Kamer.

De heer **Van Raak** (SP): Het geeft wel aan dat politici bijzondere mensen zijn. Maar zij zijn bepaald niet de enigen die bijzonder zijn. Denk eens aan politieagenten, die zich onder steeds moeilijker omstandigheden moeten staande houden en elke dag het slachtoffer kunnen worden van bedreiging en geweld. Ook onderwijzers zijn bijzonder. Zij dragen de verantwoordelijkheid voor de toekomst van onze jongeren, evenals verpleegkundigen, die mensen bijstaan op momenten dat zij het meest kwetsbaar zijn. Nederland is vol van bijzondere mensen die bijzondere risico's dragen. Politici zijn bijzonder omdat zij uit naam van de bevolking beslissingen nemen over de toekomst van het land, beslissingen die het leven van veel mensen diepgaand kunnen beïnvloeden en waarvoor zij voortdurend verantwoording moeten afleggen. Het is onze roeping. Het is ons vak. Voor die bijzondere verantwoordelijkheid worden wij ook bijzonder goed gecompenseerd; financieel, want politici krijgen zeer ruime vergoedingen, maar ook sociaal, want wie zijn wij dat wij dit allemaal mogen doen?

De SP vindt dat als politici regels maken voor iedereen, die regels ook voor henzelf moeten gelden. Dat geldt zeker voor de sociale zekerheid. De voorzieningen voor werklozen, zieken en arbeidsongeschikten zijn de afgelopen jaren flink onder handen genomen. De uitkeringsduur voor werklozen is flink verkort. De regels voor solliciteren en het accepteren van nieuwe arbeid werden steeds strenger. Maar politici hebben zichzelf daarbij buiten schot gelaten. Werklozen worden flink achter de broek gezeten om alle soorten werk te aanvaarden. Politici krijgen wachtgeld en hoeven niet eens te solliciteren. Als ergens de kloof zichtbaar is tussen bestuurders en bevolking, is het wel in de voorzieningen die politici voor zichzelf hebben gemaakt. Politici zijn streng voor anderen, maar zorgen goed voor zichzelf. Dat zet terecht veel kwaad bloed onder de bevolking. Wij gaan dit vandaag, in ieder geval voor een deel, goedmaken. Wij hebben veel vraagtekens bij de manier waarop dat is gebeurd.

De SP stoort zich eraan dat de regering problemen stalt in commissies en zelf geen beslissingen neemt. Bij deze wetsvoorstellen gebeurde allebei. Eerst kregen we een commissie, onder leiding van de heer Dijkstal, die advies op advies op advies uitbracht. Vervolgens zagen we een regering die haar voortdurende twijfel nauwgezet vastlegde in wetten, nieuwe wetten en nog eens nieuwe wetten. In september 2003 nam de Kamer een voorstel van de SP over om een sollicitatieplicht in te voeren voor politieke ambtsdragers. Na lang nadenken kwam de regering in januari 2006 met vier wetsvoorstellen, in september met nog één. Die wetsvoorstellen werden maar liefst dertien keer gewijzigd, soms zeer ingrijpend. In februari 2009 werden alle wetsvoorstellen door de regering aangehouden en werd de behandeling in deze Kamer gestopt. In juli 2009 lagen ineens weer drie van die wetsvoorstellen op tafel, die alle drie opnieuw ingrijpend werden gewijzigd. Vorige week kregen we nog eens drie wijzigingen. Zelden in de geschiedenis is de onkunde van de regering zo nauwgezet in wetsvoorstellen vastgelegd. De behandeling van deze wetsvoorstellen

zal een mooi plekje krijgen in het curriculum van de juridische faculteiten. De wetsvoorstellen die wij vanavond bespreken, zijn wetstechnisch een monstroom.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ik geloof dat in al de tijd dat ik samen met de heer Van Raak over deze wetsvoorstellen mag discussiëren, hij zijn tekst in de computer niet gewijzigd heeft. Zou hij kunnen aangeven wat de wijzigingen inhouden die er geweest zijn sinds de eerste adviezen van de commissie-Dijkstal? Ook de heer Van Raak heeft in deze Kamer erover mee gedebatteerd om ze steeds weer te wijzigen.

De heer **Van Raak** (SP): De verhoging van de minister-salarissen met 30% is van tafel. Daar ben ik trots op. Wij hebben daaraan bijgedragen. U zegt: de heer Van Raak is consistent, de SP is consistent. Dank u wel daarvoor. Ik wil in deze plenaire behandeling twee dingen doen. Ik spreek allereerst over het wetstechnische aspect, het monstroom dat hier voorligt. Dat is nogal wat. Ik richt mij hierbij ook tot de dames en heren aan de overkant in de Eerste Kamer, die een bijzondere verantwoordelijkheid hebben als het gaat om wetgeving. Vervolgens spreek ik over de inhoud. Dan zal ik ook zeggen dat er dingen verbeterd zijn; ook weer verslechterd trouwens. Ik zal dat genuanceerd uit de doeken doen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Het is een beetje magertjes van de heer Van Raak. Ik heb hem inderdaad gezegd dat al die tijd dat hij mee discussieert, volgens mij in zijn computer de tekst niet gewijzigd is, terwijl er alle aanleiding toe was om bij de wijzigingen die kwamen, en waarover wij steeds debatteerden, zijn tekst eens bij te stellen. Hij is inderdaad consistent. Dat is de SP als politieke partij ook, door steeds naar anderen te wijzen, anderen verwijten te maken en nooit naar zichzelf te kijken.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter. Waar komt deze flauwekul nou weer vandaan? Wat is dit nou weer voor flauwekul? Mevrouw De Pater moet eerst een luisteren naar wat mijn bijdrage wordt!

De **voorzitter**: Nu ga ik tegen u beiden wat zeggen. U moet beiden via mij spreken.

De heer **Van Raak** (SP): Dat deed ik, voorzitter.

De **voorzitter**: Als u niet weet hoe dat moet, moet u dat aan de heer Brinkman vragen. Die doet dat altijd heel goed.

De heer **Brinkman** (PVV): Waarom ben ik nou weer het haasje?

De **voorzitter**: Nee, u bent niet het haasje. U gaat mij helpen. Dat voel ik vanavond. Mevrouw De Pater en mijnheer Van Raak, u gaat dus via mij spreken en u gaat het een beetje rustiger doen.

De heer **Van Raak** (SP): Ik sprak echt al via u, voorzitter.

De **voorzitter**: Maar mevrouw De Pater niet.

De heer **Van Raak** (SP): Nee, mevrouw De Pater niet, maar die laat wel meer steekjes vallen.

Van Raak

De **voorzitter**: U sprak haar wel rechtstreeks aan door "u" te zeggen.

De heer **Van Raak** (SP): Daar hebt u gelijk in, voorzitter.

Ik bespreek voor deze afrondende plenaire beschouwing de wetsgeschiedenis, die vandaag weer een stukje langer is geworden. Straks kom ik op de inhoud. Mevrouw De Pater kwam naar voren en vroeg waarom ik niets over de inhoud wil zeggen. Dat komt.

Voorzitter. Ik weet wel dat dit wettelijk monstroom niet voortkomt uit wetstechnische problemen. Als mevrouw De Pater dit niet ziet, is zij geen goede wetgever. Het kan namelijk eenvoudiger. Toen de regering in februari van dit jaar besloot om de wetsvoorstellen die zij drie jaar eerder had ingediend, en waarover zij daarvoor nog drie jaar had nagedacht, voor onbepaalde tijd in te trekken, ben ik zelf maar aan de slag gegaan. Ik heb een initiatiefwetsvoorstel ingediend dat tegemoetkwam aan in ieder geval onze inhoudelijke bezwaren. Of er een verband is, weet ik niet, maar in juni lagen er plotseling drie wetsvoorstellen op tafel. Hartstikke goed, maar toen vond ik het wel opmerkelijk dat, na zes jaar wachten, de Kamer niet bereid was om nog een paar weken te wachten, zodat we de wetsvoorstellen gezamenlijk zouden kunnen behandelen. Dat is niet gebeurd. Dat is niet erg. Dan zal mijn initiatiefwetsvoorstel het op eigen kracht moeten doen. Ik zie uit naar die discussie, ook met mevrouw De Pater.

Ik kom te spreken over de inhoud. Wachten is niet altijd voor niets. De voorstellen die de regering nu doet, zijn voor een deel slechter dan de oorspronkelijke plannen, maar voor een deel ook een verbetering. Er komt nu eindelijk een sollicitatieplicht voor politici, zoals Jan Marijnissen in 2003 vroeg, en de riant wachtgeldregeling wordt versoerd. Dit wonderlijke wetgevingsproces heeft inhoudelijk gaandeweg ook nog geleid tot enkele aanscherpingen. In tegenstelling tot de oorspronkelijke voorstellen moeten ook politici gewoon solliciteren tot hun pensioen. De laatste voorstellen van de regering bevatten echter ook weer een aantal verslechteringen ten opzichte van de oorspronkelijke voorstellen.

De belangrijkste is, wat de SP betreft, dat wij het weer niet hebben geleerd. Deze wetten gaan weer niet gelden voor ons. Wij gaan opnieuw de regels veranderen maar onszelf daarbij ontzien. Dat kan niet en dat is ook niet nodig. In de oorspronkelijke voorstellen zei de minister nog dat haar voorstellen voor een sollicitatieplicht en versoering van het wachtgeld zouden gelden voor iedere ambtsdrager: de toekomstige maar ook de bestaande. Per direct en voor iedereen. Dat was geen bezwaar, zei diezelfde minister toen, omdat dit niet de basisrechten van politici raakt. "Niet de basisrechten van politici raakt", daar is de SP het van harte mee eens. Wie schetst daarom onze verbazing: in de nieuwe voorstellen van dezelfde minister wordt ineens een uitzondering gemaakt voor de huidige politici. In mijn fractie noemen ze dat een "regentenregeling": door en voor politici bedacht. Waarom deze plotselinge, fundamentele omslag van opvatting? Wat is er tussen minister 1 en minister 2 gebeurd? Hoe verklaart de minister dat dezelfde voorstellen die kortgeleden nog niet de basisrechten van politici raakten, dat nu ineens wel doen? Waarom gaan deze nieuwe regels niet gelden voor de minister of voor Tweede Kamerleden?

Als het niet om politici gaat, heeft deze regering namelijk helemaal geen problemen om in te grijpen in

bestaande rechten. Denk aan de WW. Vanaf 2006 is de duur van de uitkering verkort van maximaal 60 weken naar maximaal 36 weken. Per direct en voor iedereen. Geen probleem. Denk aan de WAO. Iedereen met een WAO-uitkering is opnieuw gekeurd volgens heel scherpe nieuwe keuringseisen. Ongeveer een kwart van de herbeoordeelde WAO'ers raakten hun uitkering kwijt. Denk aan de AOW. De partnertoeslag wordt vanaf 2011 afgeschaft voor 65-jarigen met een partner jonger dan 55. Dat is een achteruitgang van bijna € 10.000 per jaar. Dat geldt allemaal per direct en voor iedereen. Dat zal, zo vrees ik, ook nog wel zo gaan met zaken als de maximering van het ontslagrecht. En wie weet wat voor verschrikkelijks er met de AOW gaat gebeuren?

Moet ik hiermee instemmen? Kan de SP hiermee instemmen? Hoe moeten wij dat doen met wetten waarin politici zichzelf opnieuw ontzien? De minister maakt het ons niet gemakkelijk. Bovendien is een aantal zaken nog steeds onduidelijk. Ik weet nog steeds niet welke sancties er komen als politici weigeren te solliciteren en of zij wel of niet passende arbeid moeten aanvaarden, zoals alle anderen. Waarom geldt deze regeling van Donner niet voor minister Donner zelf? Kunnen wij Dirk Scheringa straks wel tegenkomen op de tram maar de minister niet?

Het inkomen van de minister-president moet het maximum worden in de publieke sector. De Balkenendenorm wilde de minister oorspronkelijk ook in deze wetsvoorstellen vastleggen, maar dat voorstel is plotseling verdwenen. Ook alweer zo'n raar ding. Het is plotseling verdwenen. Waarom? In welke wetten wordt deze Balkenendenorm dan wel vastgelegd? Die Balkenendenorm – ja, ik heb het eerder gezegd – is een bijzonder eigenaardig ding. Dat moet mevrouw De Pater ook vinden. Het is een bijzonder eigenaardige norm. Die is namelijk 30% hoger dan het inkomen van de minister-president. Premier Balkenende krijgt 30% minder dan de Balkenendenorm. Dat betekent dat politici, bestuurders en ambtenaren 29% meer kunnen verdienen en toch onder de Balkenendenorm kunnen vallen. Wat vindt de minister hier nou echt van? Ik heb het eerder gevraagd, maar ik snap het nog steeds niet: waar is in die wirwar van slechte compromissen het principe gebleven dat mensen in de publieke sector niet meer mogen verdienen dan de minister-president? Dat was het principe. Waar is het gebleven in de compromissenbrij die blijkbaar nodig was? Daarom dien ik hierover een motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering, de zogenoemde "Balkenendenorm" niet hoger te maken dan het inkomen van de minister-president,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Raak. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 19 (30693).

Van Raak

De heer **Van Raak** (SP): Wij hebben te veel bestuurders die zich vervelen. De minister kan dat niet begrijpen. Zij heeft zich vandaag goed vermaakt in de Eerste Kamer. Zij heeft zich absoluut niet verveeld. Anderen doen dat wel en gaan op zoek naar bijbanen. De commissarissen der Koningin hebben bijvoorbeeld duur betaalde bijbanen, waarmee zij elk jaar duizenden, tienduizenden euro's kunnen bijverdienen. De commissaris der Koningin van Noord-Holland heeft er meer dan twintig. Hij krijgt minimaal € 53.000 extra, bovenop zijn salaris, dat net zo hoog is als het salaris van de minister. Die mag geen bijbanen hebben. Ik heb het de minister al eerder gevraagd, maar zij heeft nog niet geantwoord. Daarom vraag ik het opnieuw: kunnen commissarissen niet rondkomen van een inkomen van meer dan € 10.000 per maand of vervelen ze zich, dat ze zoveel bijbanen moeten nemen? Ik vroeg het al eerder, maar ik wil nu een antwoord. Is commissaris van de Koningin wel of niet een serieuze baan? Als het geen serieuze baan is, dan moet het inkomen fors naar beneden. Als commissaris van de Koningin wel een serieuze baan is, dan moeten wij voor hen net als voor ministers bijbanen verbieden. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering, voor commissarissen van de Koningin nevenfuncties die niet direct voortkomen uit de vervulling van hun ambt, te verbieden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Raak. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 14 (30425).

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, dan stemt u er ook allen vast mee in.

Voorzitter. Dan nog een andere eigenaardigheid. Als je in de WW zit en werk vindt, vervalt je werkloosheidsuitkering. Voor het wachtgeld geldt dit niet. Als je als politicus een nieuwe baan vindt in het bestuur, kun je een deel van het wachtgeld gewoon houden. Als je bijvoorbeeld minister bent geweest en Kamerlid wordt, krijg je extra wachtgeld. Als je burgemeester bent en wethouder bent geweest, krijg je extra geld bovenop je riant vergoeding. Dat is flauwekul. Lid zijn van de Tweede Kamer of burgemeester zijn is een echte baan met een echt inkomen. Waarom moet daar dan wachtgeld uit een eerdere baan bovenop?

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt, de wachtgeldregeling voor politieke ambtsdragers na aanvaarding van een nieuwe hoofd baan volledig te stoppen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Raak. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 19 (30424).

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter. Het woord zegt het al: wachtgeld, geld om te wachten op een nieuwe baan. Dat wachten is er niet meer bij. Politici moeten voortaan solliciteren, niet wij maar de volgende groep, want er komt een sollicitatieplicht. De motie van Jan Marijnissen uit 2003 wordt eindelijk uitgevoerd. Maar waarom zouden wij de WW voor politici dan nog wachtgeld noemen en waarom zouden wij de duur van deze uitkering voor politici nog steeds langer maken en de percentages nog steeds hoger? Waarom bijzondere regelingen voor politici bij ziekte en arbeidsongeschiktheid? Die discussie hoop ik met deze Kamer nog te kunnen voeren bij de behandeling van mijn initiatiefwet, met de minister aan mijn zijde.

Ik wil de sociale zekerheid voor politici zo veel mogelijk gelijk maken aan die van andere mensen. Dat maakt in ieder geval een einde aan een probleem dat wij tijdens de behandeling van deze wetten gedurende zes jaar hebben gezien: een voortdurende discussie over de rechten en plichten van politici. Want met deze wetten van de minister is die discussie niet ten einde. Ongetwijfeld zullen de regelingen voor werklozen, zieken en arbeidsongeschikten in de toekomst worden aangepast. Ik hoop omhoog, maar ik vrees naar beneden. Dan zal opnieuw de discussie losbarsten welke gevolgen dit zal hebben voor de regelingen voor politici. Met mijn initiatiefwet wordt die discussie in ieder geval overbodig. Dat zal de minister toch ook goed doen.

□

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. Wij hebben een wetgevingsoverleg gehad – ruim zes uur, een goed wetgevingsoverleg, een goed debat – waarin de fractie van de PVV het niet op alle onderwerpen met het kabinet eens was. Dat moge duidelijk zijn. Maar ik moet wel heel eerlijk zijn, ik moet ook complimenten geven aan de minister. Wij kunnen wel zuur blijven doen, maar uiteindelijk ligt er een aantal verbeteringen. Het is deze minister toch maar gelukt om die in ieder geval naar de Kamer te krijgen. Dat is volgens mij een behoorlijke job geweest, om het maar zo te zeggen.

Dat neemt echter niet weg dat de PVV niet tevreden is. De PVV kijkt in essentie totaal anders tegen het fenomeen politicus aan. De PVV is in ieder geval van mening dat onze arbeidsvoorwaarden en onze wachtgeldregeling zo veel mogelijk, ik herhaal het nog maar eens, en het liefst geheel de regelingen voor normale werknemers moeten benaderen. Positieve uitzondering op welke wijze dan ook in dit standpunt is in de ogen van de PVV gewoon een onrechtvaardige vorm van zelfverrijking. Dat betekent: ook het veranderen van wetgeving op een moment dat het niet op jezelf betrekking heeft, maar voor een volgende zitting.

Brinkman

Dat is in essentie de zienswijze van de PVV. Wij lopen dan altijd aan de ene kant aan tegen het argument dat mevrouw De Pater-van der Meer altijd noemt van de onafhankelijkheid. Dat snap ik: wees voorzichtig met de onafhankelijkheid van onszelf als volksvertegenwoordiger, namelijk op het moment dat je dreigt afhankelijk te worden van wel of niet aan je stutten te trekken, omdat je weet dat je na verloop van tijd in de WW belandt. Aan de andere kant wordt het argument genoemd van de onvoorspelbaarheid. Zo ben je een gevierd minister of politicus en zo lig je ernaast en eruit.

Dat moge allemaal waar zijn, maar wat de onafhankelijkheid betreft zeg ik u dit. Wij zitten allemaal in een partijdemocratie, waarin uiteindelijk ook de kiezer het voor het vertellen heeft. Op het moment dat de kiezer ziet dat politici toch voor hun eigen hachje en hun eigen salaris kiezen, zullen daar uiteindelijk bij de volgende verkiezingen de rekeningen richting die partijen voor betaald worden. In dat stramien geloof ik uiteindelijk meer in die werking dan in: dan moeten wij er hier maar voor zorgen dat wij het in ieder geval een beetje beter hebben, dat wij iets langer van ons wachtgeld kunnen genieten om de mensen hier de kans te geven om te gaan op het moment dat zij geen vertrouwen meer genieten.

Wat die onvoorspelbaarheid betreft, kan ik u vertellen dat in deze tijd iedere burger als werknemer diezelfde mate van onvoorspelbaarheid kent. Zo ben je werknemer van een kleine bank die wel solvabel is en een goede liquiditeit heeft, met een goed salaris bij een gerespecteerde bank en zo sta je de volgende dag op en ben je bijna je baan kwijt. Dat kan iedereen overkomen. Dat gebeurt overal, in de bouw; tegenwoordig is dat niet uniek. Met andere woorden, wij zijn niet anders dan andere mensen in dit land die ergens anders gewoon een baan hebben.

Ik kan het hele debat overdoen, maar ik heb daar geen behoefte aan. Alle standpunten zijn volgens mij voldoende gewisseld. De heer Van Raak heeft ervoor gekozen om dat niet te doen, maar toch nog even het een en ander aan te halen. Dat ben ik niet van plan. Ik ben van plan om een motie in te dienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat politici zichzelf een té ruimhartige salarisverhoging toebedelen;

constaterende dat "gewone" burgers bij voortijdig verlies van hun baan zijn aangewezen op de bepalingen van de Werkloosheidswet;

overwegende dat het wenselijk is om de wachtgeldregeling voor politici af te schaffen en de APPA zodanig aan te passen dat politici, bij voortijdig verlies van hun baan, als "gewone" werknemers worden behandeld;

overwegende dat politici in hun arbeidsvoorzieningen geen uitzonderingspositie mogen claimen aangezien onzekerheden en onvoorspelbaarheden ook in vele andere beroepen voorkomen en derhalve het "politieke

risico" een verzinsel is van de politieke elite;

verzoekt de regering, het wetsvoorstel bij nota van wijziging zodanig aan te passen dat de uitkering voor alle politieke ambtsdragers plaats heeft overeenkomstig de Werkloosheidswet, waarbij behalve de hoogte en de uitkeringsduur ook de onderbrekingsbepaling en de voortgezette uitkering in het licht van de WW worden heroverwogen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Brinkman. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 20 (30424).

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Verstond ik de heer Brinkman goed dat hij het in zijn eerste overweging erover had dat politici zichzelf een salarisverhoging toekennen?

De heer **Brinkman** (PVV): Dat kunnen wij hier bepalen, ja.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Maar staat dat in uw overweging?

De heer **Brinkman** (PVV): Dat staat in onze overweging.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Want dat staat niet in deze wetten. Er staat geen salarisverhoging voor politici in.

De heer **Brinkman** (PVV): Dat kunnen wij overwegen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): De motie hoort toch bij deze wetsvoorstellen?

De heer **Brinkman** (PVV): Vergelijken met de regeling voor de normale werknemer is onze eigen regeling een voordeel. Met andere woorden, wij hebben hier een aantal nieuwe wetten, maar die voldoen niet, in mijn beleving in ieder geval niet, aan de criteria waar een normale werknemer mee te maken krijgt. Dat is het voordeel waar ik het over heb.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): De door mijn fractie bepleite nullijn geldt inderdaad bij deze wetten voor politici. Ik zou het op prijs stellen dat dit dan ook in overwegingen van moties zo aan de orde komt: geen salarisverhoging.

De heer **Brinkman** (PVV): Salarisverhoging, wachtgeldregeling, de wijze waarop wij jarenlang van ons wachtgeld gebruik kunnen maken; afgezet tegen de regelingen waar de normale werknemer aan moet voldoen en mee te maken heeft, is dit een voordeel. Het is dus een voordeel dat wij niet willen.

De heer **Van Beek** (VVD): Voorzitter. Politici zijn geen bijzondere mensen, maar zij vervullen wel een bijzonder ambt. Voor politici en bestuurders mag er dus een adequate regeling zijn. Niet meer dan nodig, maar zeker

Van Beek

ook niet minder dan noodzakelijk. Het is en blijft van groot belang dat we op lokaal, regionaal en landelijk niveau mensen vinden die bereid zijn een aantal jaren uit hun werkring te treden en te werken voor het algemeen en openbaar belang.

Tegen die achtergrond hebben wij de voorstellen die nu voor ons liggen beoordeeld. Ik dank de minister voor de wijze waarop zij het wetgevingsoverleg dat enkele weken geleden heeft plaatsgevonden een vervolg heeft gegeven. De wijze waarop er van ambtelijke zijde opnieuw met nota's van wijziging is ingespeeld op hetgeen er die dag is ingebracht, is goed werk. Ik zie dat ook zeker opmerkingen van onze kant een vertaling hebben gevonden in die nota's van wijziging. Ik ben de minister daar erkentelijk voor. De heer Brinkman had die ochtend al gezegd: het lijkt wel of de heer Van Beek van plan is invloed uit te oefenen. Dat was ook zo. Dat houdt ik vol tot het laatste moment.

Het moet mij van het hart dat de VVD-fractie het buitengewoon betreurt dat er een ontkoppeling is geweest tussen de voorstellen die nu voorliggen en – laat ik het maar zo zeggen – het totale Dijkstalpakket. Wij hebben ontzettend lang gewacht tot het Dijkstalpakket een keer aan de orde zou komen. Eerst moesten al die verschillende rapporten er komen. Dijkstal had dat anders gewild: hij wilde dat wij stap voor stap mee zouden zijn gegaan. Nee, wij hebben gewacht tot het totaal er lag, tot wij alle wetsvoorstellen hadden ontvangen en wij deels alle discussies met elkaar hadden gevoerd. En vervolgens zien wij weer dat een groot deel van die voorstellen van tafel wordt gehaald. Dat heeft grote consequenties. Er ontstaan verschillen tussen de publieke en de semipublieke sector. Als wij niet ingrijpen, valt dat niet te voorkomen. Wij zien dat nu al. Iedereen vindt het normaal dat een directeur van een ziekenhuis of een woningbouwvereniging aanzienlijk meer verdient dan onze minister-president. Dat is toch absurd? Dat is toch geen verhouding? Wij zouden daar echt wat aan moeten doen. Wij doen dat aan twee kanten. Wij zijn bezig met een discussie en met wetgeving om paal en perk te stellen aan salarissen die te hoog worden. Bovendien is het gewoon nodig dat wij ingrijpen bij de top van de piramide.

Er ontstaan ook verregaande problemen omdat er geen goede verhouding meer is tussen het salarisniveau van ministers en van hoge ambtenaren. Er zal een trek komen van hoge ambtenaren naar de semipublieke sector. Dat wil je natuurlijk voorkomen, want je wilt de beste mensen om je heen houden. Dan heb je de ruimte en de mogelijkheid om die hoge ambtenaren extra te betalen. De consequentie is dat hoge ambtenaren weer meer gaan verdienen dan ministers.

Dat alles zat in die Dijkstalvoorstellen. Dat alles zat in een heel consequent pakket. Daar kun je het mee eens zijn of niet. Wij waren het daar op hoofdlijnen mee eens. Wat mij betreft had dat nu integraal behandeld mogen worden.

De heer **Van Raak** (SP): De heer Van Beek doet nu een beetje zelf mee aan die wapenwedloop. Ik vind de salarissen die worden uitgekeerd bij woningbouwcorporaties, het onderwijs en de zorg, en de verstrekking van hypotheek en bonussen echt schandalig. Ik zou zeggen: pak de semipublieke sector aan, in plaats van dat onze frisse ambtenaren daar nu ook gaan graaien. Daarom mijn voorstel om het inkomen van minister-

president Balkenende de top te laten zijn. Daar moet de rest op worden aangepast. Ik ben het wat dat betreft met de heer Van Beek eens. Ik hoop dat hij het ook met mij eens is. Ik vind het eigenlijk heel goed dat het met de commissie-Dijkstal zo gelopen is. Dit soort dingen hoor je niet in een commissie te bespreken. Wij horen dit niet uit te besteden aan een commissie. Wij gaan hier in de Kamer over ons eigen inkomen en onze eigen sociale zekerheid. Dat is ook een politiek besluit. Daarmee zeggen wij iets over onszelf en hoe wij onszelf zien ten opzichte van de rest van de samenleving. Volgens mij zijn er weinig onderwerpen zo slecht geschikt om uit te besteden aan een commissie. Het monstrueuze wetgevingsproces is misschien wel zo monstrueus geweest omdat die fout aan het begin is gemaakt.

De heer **Van Beek** (VVD): Dat was een vraag?

De heer **Van Raak** (SP): Dat waren twee vragen. Ten eerste: bent u het met mij eens dat het huidige inkomen van de minister-president de top moet zijn in de publieke en semipublieke sector en de rest eronder moet zitten? In plaats van de zaken omhoog te jagen, moeten zij naar beneden. Ten tweede: is het feit dat de commissie-Dijkstal is mislukt geen zegen omdat wij als Kamer nu veel beter ons werk kunnen doen?

De heer **Van Beek** (VVD): Het is helder. Ik was het vraagteken even kwijt. Het is helder dat wij vinden dat er een piramide zou moeten zijn. Het is helder dat wij vinden dat de minister-president aan de top van die piramide moet staan. Onderzoek door met name de commissie-Dijkstal heeft uitgewezen dat dit niet het huidige niveau van het salaris van de minister-president zou moeten zijn, maar een niveau daar ver boven. In de voorstellen en in de discussies is dat uiteindelijk uitgekomen op plus 30%. U hebt alle debatten gevolgd, wij hebben daar beiden aan meegedaan, en u weet dat wij bereid zijn om mee te helpen om te zorgen dat in de semipublieke sector de rem erop komt te staan. Nogmaals, als je dit gebouw in evenwicht wilt brengen, moet je aan twee kanten sturen. Er moest iets worden gedaan aan de salarissen die te hoog werden en er moest ook iets worden gedaan aan de top die niet was mee gegroeid en te vaak het goede voorbeeld gegeven had.

De heer **Van Raak** (SP): Dat snap ik.

De heer **Van Beek** (VVD): Hij snapt het.

De heer **Van Raak** (SP): Ik snap dat de heer Van Beek een piramide wil en ik snap ook dat onze piramides niet dezelfde zijn. Hij moet zich echter niet verschuilen achter de commissie-Dijkstal. Is het eigenlijk geen zegen dat wij dat niet aan de commissie hebben overgelaten? Het zij zo dat de regering er vervolgens een rommeltje van heeft gemaakt, maar het is nu in ieder geval politiek afgekaart. Over dit soort onderwerpen, over ons inkomen, over onze sociale zekerheid horen wij te gaan, dat horen wij niet uit te besteden.

De heer **Van Beek** (VVD): Dat laatste ben ik volstrekt met u eens, maar het is goed dat wij ons laten adviseren voordat wij besluiten nemen. Dat doet dit soort breed samengestelde commissies die wat verder in de wereld

Van Beek

hebben rondgekeken. Ze reiken een onafhankelijke structuur aan en zeggen: als je het zo aanpakt, voldoet het aan een groot aantal criteria. Dan is het aan ons, de politiek, om een besluit te nemen en om het er wel mee eens te zijn of om het er niet mee eens te zijn. Dat is allemaal goed, maar in dit soort situaties is het heel verstandig om even met elkaar de adviezen af te wachten en dat hebben wij ook steeds gedaan.

Voorzitter. Wij betreuren het dus dat wij die discussie vandaag niet helemaal kunnen voeren. Ik wil aan de minister vragen om vooral door te gaan met die tweede stap, want wij doen het nu in twee stappen. Laat de minister zich voorbereiden, want er komt een moment dat wij die besluiten echt moeten nemen en zij kan erop rekenen dat wij op dat moment weer klaar zijn om het debat met haar aan te gaan.

Ik ben het met collega Van Raak eens dat het een bijzonder wetgevingsproces is geweest. Er heeft veel op tafel gelegen en er is ook weer veel van tafel gegaan. Uiteindelijk hebben wij met zijn allen gebouwd aan het voorstel en de drie wetten die er nu liggen. Wij hebben na een heel intensief wetgevingsoverleg geprobeerd om daar de hoofdlijnen zo goed mogelijk in vast te leggen.

Al eerder heeft de VVD-fractie gezegd dat zij er voorstander van is dat die sollicitatieplicht wordt geïntroduceerd na drie maanden en dat er geen ontslagtermijnen gelden. De sollicitatieplicht zou eigenlijk niet nodig moeten zijn. Voor een merendeel van de politici en bestuurders is hij ook niet nodig, want die gaan gewoon op het moment dat de functie is afgelopen op zoek naar een nieuwe job, gaan terug naar het vak waar zij uitkwamen of zoeken iets anders en vinden het vanzelfsprekend dat je weer aan de gang gaat. Wij kennen echter ook voorbeelden waarbij dat niet zo heeft gewerkt. De sollicitatieplicht is dan kennelijk nodig om mensen tot het juiste gedrag te bewegen. De VVD-fractie gaat dan ook akkoord met een sollicitatieplicht.

De beperking van de wachtgeldtermijnen heeft veel aandacht gekregen. In het verkiezingsprogramma hadden wij al gezegd dat wij de termijn van zes jaar te lang en niet meer van deze tijd vinden. Wij kunnen dus heel goed leven met het terugbrengen van deze termijn naar vier jaar. In combinatie met de sollicitatieplicht is het dan toch nauwelijks denkbaar dat er nog mensen buiten de boot vallen. Iemand die na de periode van drie maanden echt tegemoetkomt aan de sollicitatieplicht, zou toch binnen vier jaar weer een job moeten hebben. Nogmaals, dit soort regelingen zijn er niet voor de mensen die binnen een halfjaar weer een baan hebben. Dit soort regelingen zijn er voor mensen die het moeilijk hebben bij het vinden van een baan.

Het wachtgeld moet niet uitnodigend zijn en werken als een soort hangmat: gaat u maar liggen en blijf er vooral heel lang in liggen. Het moet een trampoline zijn, het moet stimuleren om de sprong naar een nieuwe toekomst te maken. Het is logisch dat de grens van 50 jaar, in combinatie met 10 jaar bestuurderschap, in deze periode waarin wij allemaal langer werken, wordt verhoogd naar 55 jaar.

Wat ons in dit voorstel, vergeleken met de fases die wij in de tussentijd hebben gehad, meer aanspreekt, is dat daarin de opgebouwde rechten consequenter worden gerespecteerd. Dat is belangrijk. Dat geldt niet zozeer voor Kamerleden, want zij komen toch wel weg, maar wel voor een groot aantal wethouders. Als je wordt gevraagd om je carrière te onderbreken, als je wordt

gevraagd om je baan voorlopig op te zeggen en voor een aantal jaren in het openbaar bestuur werkzaam te zijn, dan reken je heel nadrukkelijk mee dat er een vangnet is. Dan houd je er rekening mee dat je niet van het ene op het andere moment, of tussentijds, of na afloop van die vier jaar, op straat staat. Het respecteren van opgebouwde rechten was voor ons heel belangrijk. Van alle voorstellen die wij tot nu toe hebben gezien, is dat in dit voorstel het beste geregeld.

Onze fractie heeft opnieuw moeite met de aftrekregeling voor neveninkomsten. Ik heb dat al eens eerder mogen zeggen in een debat over de aftrekregeling voor Kamerleden. Nu komen commissarissen, burgemeesters, wethouders en gedeputeerden onder dezelfde regeling te vallen. Daar hebben wij moeite mee omdat het in het algemeen gaat om geld dat mensen op een eerlijke wijze zelf hebben verdiend. Dat hebben zij gedaan door extra inspanningen te leveren. Het is toch heel vreemd dat dit wordt afgetrokken. Eigenlijk is er geen enkele andere beroepsgroep waarvoor wij dat normaal zouden vinden. Als een leraar van een middelbare school op zaterdag wat bijlessen geeft, haalt niemand het in zijn hoofd om het geld dat hij daarmee verdient voor de helft af te trekken van de inkomsten uit de hoofdfunctie. Als een timmerman naast zijn job in de avonden of in het weekend nog een aantal klussen doet en hij verdient daar iets mee bij, dan haalt toch niemand het in zijn hoofd om dat bedrag af te trekken van het inkomen dat hij bij zijn baas verdient? Een regeling die ervoor zorgt dat wij dat bij bestuurders wel doen, is dus raar.

Natuurlijk moeten niet onbeperkt bijbanen worden verzameld. Al die bestuurders staan onder democratische controle, van de gemeenteraad of van de provinciale staten of van de fracties hier. De kans dat uitwassen ontstaan, is dus niet zo gek groot. Onze fractie heeft er moeite mee dat dit allemaal wordt afgetrokken. Toen het om de Kamerleden ging, zijn wij daar uiteindelijk knarsetandend mee akkoord gegaan.

In het wetgevingsoverleg heb ik gezegd dat de pijn in dit geval met name zat bij de wethouders met winst uit een onderneming. Het ging niet zozeer om de wethouders van de grote steden, maar wel om de wethouders op het platteland. Wij willen de mogelijkheid openhouden dat mensen met een winkel of met een agrarisch bedrijf wethouder worden. Wij willen die mogelijkheden vooral open houden. Het is van belang dat mensen met zo'n achtergrond ook beschikbaar blijven voor het openbaar bestuur.

Ik denk dat in de nota van wijziging een stap in de goede richting gedaan is. Het is goed geregeld voor alle parttime wethouders. Het is een kwestie van afspraken met de gemeenteraad of met de staten op het moment dat je voor de afweging staat: wil ik voor een parttime bestuursfunctie gaan in combinatie met mijn zaak? Of wil ik gaan voor een fulltime situatie met de consequentie dat dit aftrek met zich meebrengt? Ik heb geen betere oplossing gevonden. De enige oplossing die nog beter is in onze ogen is het schrappen van de hele aftrekregeling. De politiek is mij niet vreemd. Ik begrijp dus heel goed dat ik daarvoor geen poot aan de grond krijg.

De heer **Brinkman** (PVV): Bij de PVV krijgt u zeker geen poot aan de grond. Wat wilt u dan? Wilt u helemaal geen aftrekregeling? Wilt u het gewoon allemaal vrijlaten? Wilt u het risico lopen dat er burgemeesters zijn met zeventien betaalde bijbanen die vier keer hun eigen

Van Beek

salaris kunnen bijverdienen? Wilt u commissarissen van de Koningin die ettelijke besturen erbij hebben en in een raad van bestuur zitten en misschien wel acht keer de Balkenendenorm erbij verdienen? Wilt u dat? Wilt u die kans lopen?

De heer **Van Beek** (VVD): Nee hoor, dat zei ik net ook. Ik vind dat daar een democratische controle op moet zijn vanuit de gemeenteraad c.q. vanuit provinciale staten. Dat is een andere manier van sturen dan dat je dat doet met een aftrekregeling. Nogmaals, ik vind het heel nuttig dat mensen in het openbaar bestuur nevenfuncties hebben. Ik ben daar een groot pleitbezorger van. Ik raad het ook iedereen aan. Dat is belangrijk. Het moet echter wel passend zijn en niet strijdig. Het moet in proportie zijn. De beoordeling daarvan ligt bij de gemeenteraad, bij provinciale staten en in dit geval bij de Kamer, met name bij de Kamerfracties.

De heer **Brinkman** (PVV): Ik zal het netjes zeggen. Mijnheer Van Beek sluit zijn ogen voor de realiteit. De realiteit is dat de lokale controle die mijnheer van Beek wil heden ten dage niet werkt. Wij zien commissarissen van de Koningin met twaalf betaalde bijbanen. Hun hoofdfunctie echter, namelijk commissaris van de Koningin, een zeer grote, belangrijke, verantwoordelijke functie, vullen zij niet goed in. Met andere woorden: het werkt niet, mijnheer Van Beek. Met andere woorden: u kunt niet van de eerdergenoemde controlefunctie op aan. Dat betekent inderdaad dat wij het in de Kamer moeten regelen voor mensen die zichzelf niet in bedwang kunnen houden.

De heer **Van Beek** (VVD): Ik durf het debat met collega Brinkman goed aan. Ik verdedig de stelling dat er geen causaal verband is tussen de kwaliteit van de commissaris en het aantal bijbanen dat hij heeft. Sterker nog, ik ken voorbeelden van commissarissen die heel weinig bijbanen hadden, maar dat waren ook de minste commissarissen. Dat zegt dus op zichzelf niks. Ik ben het met collega Brinkman eens dat de staten een controlerende functie hebben. Het moet niet de spuigaten uitlopen. Dat heeft niet te maken met het bedrag dat er verdiend wordt. Het heeft te maken met de vraag of er sprake is van strijdigheid met de hoofdfunctie. Bovendien heeft het te maken met het tijdsbeslag. Dat zijn elementen die meespelen. Op dat punt vinden wij elkaar. Ik geef ook graag toe dat de controle op lang niet alle fronten goed genoeg is. Ook daarover bestaat geen misverstand. Nogmaals, er zijn andere sturingsmogelijkheden.

De heer **Van Raak** (SP): Wij hebben ook nog zoiets als onafhankelijkheid. Ik ken commissarissen die de helft van hun inkomen erbij klussen, op allerlei manieren, ook commercieel. Ik kan mij bijna niet voorstellen dat dit goed is voor de integriteit of de onafhankelijkheid. Waarom mag de minister dan niet bijklussen? Waarom is een bijbaan niet goed voor haar?

De heer **Van Beek** (VVD): Nee, bij de minister speelt een geheel andere overweging. Daarom heeft de wetgever dat ook zo bepaald. Een minister is lid van de minister-raad. Daarin worden besluiten over de volle breedte genomen, zodat altijd strijdigheid ontstaat met nevenfuncties. Dat is de reden dat die voor een minister bij wet

niet worden toegestaan. Ik vind dat die strijdigheid op andere niveaus ook kan ontstaan. Daar moeten de bestuurder en het orgaan dat hem controleert scherp op zijn.

Wij hebben met elkaar afgesproken dat we de neveninkomsten van een aantal wethouders, gedeputeerden, burgemeesters en commissarissen aanpassen aan de regeling die geldt voor de Kamerleden. Ik heb aangegeven dat dit onderwerp voor ons moeilijk ligt. Wij willen voorkomen dat mensen die vanuit hun eigen zaak de stap naar het openbaar bestuur zetten in een onmogelijke situatie terechtkomen. Dat speelt heel nadrukkelijk een rol.

Onze collega's van de Vereniging van Oud Tweede Kamerleden, de heer Worrell en de heer Lansink, hebben op het allerlaatste moment een brief gestuurd, waarin zij wijzen op een gat in de wetgeving over het nabestaandenpensioen. Iedereen zal die brief van 13 oktober 2009 al ontvangen hebben, want iedereen was vandaag in huis. Ik stel voor dat hier nog even naar gekeken wordt, voordat over dit wetsvoorstel gestemd wordt. Hebben wij hier inderdaad een steek laten vallen? Dit onderwerp is op zichzelf wel belangrijk bij een overlijdenssituatie voor het 65ste jaar. Dan vallen ineens allerlei dingen weg, waar niets voor in de plaats komt. Graag even aandacht voor het probleem van het nabestaandenpensioen. Ik meen dat de VNG daar eerder opmerkingen over heeft gemaakt.

Wij hebben het gevoel dat de overgangsbepalingen samen met het pakket van de laatste nota's van wijziging van dien aard zijn dat er geen terugwerkende kracht is, maar wel respect voor opgebouwde rechten. Er blijft één probleem over. Ben je meer dan 10 jaar werkzaam geweest in het openbaar bestuur en ben je net boven de 50, dan val je in het gat tussen de 50 en de 55. In die laatste periode kun je dan terugvallen van zes jaar wachtgeld naar vier jaar wachtgeld, maar wel later in de tijd. Wij hebben daarnaar gekeken, maar zien eigenlijk geen mogelijkheid om dat beter te doen zonder dat wij heel grote overgangstermijnen maken. Dat wilden wij niet, want wij willen echt dat die sollicitatieplicht en die wachtgeldverandering op korte termijn tot stand komt.

De minister maakt in de stukken melding van de snelle invoering van het loopbaanprincipe. De minister neemt die niet op in de wet, maar zij doet het via een AMvB en zij is van plan om die AMvB snel in te dienen. Het zou goed zijn als de minister iets meer zou kunnen onderbouwen wanneer zij denkt dat dit rond is. Voor onze fractie is het van belang dat de groep die binnenkort stopt met werken nog onder die regeling valt.

Wij hebben een discussie met elkaar gehad over de planmatige begeleiding. Mede naar aanleiding van de brief aan de VNG heb ik daar nog eens over nagedacht. Ik blijf echt bij mijn opvatting dat dit pas moet na de beëindiging van het uitoefenen van het ambt. Ik vind niet dat er tijdens het uitoefenen van het ambt al moet worden gewerkt aan outplacementregelingen of wat dan ook. Wij hebben juist gekozen voor die wachttijd van drie maanden en voor dat wachtgeld. In die periode kan die begeleiding plaatsvinden. Wij moeten proberen om dat zo snel mogelijk te regelen. Ik vind het niet goed dat belangenverstrengeling ontstaat tijdens de uitvoering van het ambt.

Ik rond af. De fractie benadert de problematiek van verschillende kanten. Ik voel ook verschillende afwegingen bij de collega's. De ene vindt dit element belangrijk

Van Beek

en de ander dat. Iedereen heeft zo zijn stukken waar hij het mee eens is en waar hij het moeite mee heeft. Op het moment dat het eindvoorstel bij de fractie ligt, moet de eindafweging worden gemaakt. Ik hoop er met een zo groot mogelijke meerderheid van de fractie uit te komen. Het is echt van belang dat deze wetgeving een keer tot stand komt en dat we een stap zetten. Het is een bijzonder wetgevingsproces geweest, maar uiteindelijk telt het eindresultaat.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Voorzitter. Vandaag ronden wij zeven jaar discussie over de rechtspositie van politieke ambtsdragers af. Collega Van Beek refereerde er al uitgebreid aan dat de discussie in het begin een heel ander vertrekpunt had. Zij is echter uitgekomen bij de voorstellen die er nu liggen. In die zeven jaar hebben wij minimaal twee keer per jaar gedebatteerd over zaken zoals welke kant het uitging, wat gepast was en wat op welk moment aangepast moest worden. Steeds hebben wij daarbij de argumenten gedeeld. Inderdaad zijn zij veranderd. Ik hoef niet te herhalen wat de heer Van Beek zei over het vertrekpunt van het loongebouw in de publieke sector. Ik ben het met hem eens en heb dat op 9 september ook nog nadrukkelijk bij een ander debat aan de orde gehad.

Ik hecht eraan op dit moment nog eens te benadrukken waarvoor de CDA-fractie staat. Wij spreken over de rechtspositie van volksvertegenwoordigers, bestuurders en mensen die bereid zijn om zich in te zetten voor de publieke zaak. Voor de CDA-fractie staat de bijzondere positie van de volksvertegenwoordigers buiten kijf. Het gaat om een ambt, het ambt van volksvertegenwoordiger. De publieke zaak heeft gekwalificeerde en betrokken mensen nodig die tegen een stootje kunnen. Het is lastig genoeg om die te vinden. Dat weten meerderen van ons, ook in deze tijd, waarin geworven moet worden voor nieuwe gemeenteraadsleden. Daarom vindt de CDA-fractie dat de rechtspositie, inclusief de beloning, goed moet zijn geregeld.

Het zijn zeven zware jaren geweest. Een discussie over de rechtspositie van politieke ambtsdragers wordt maar al te gemakkelijk versmald tot het voor of tegen vermeende zakkenvullerij zijn. Aan het slot van die zeven jaar liggen enkele versoberde voorstellen voor, gewikt en gewogen tot op het laatste moment, zoals blijkt uit de brieven die de afgelopen week nog zijn binnengekomen. Een aantal zaken is vanzelfsprekend voor ons, zoals de invoering van een sollicitatieplicht over de hele linie. Wat wij op dit punt van anderen vragen, mag ook gelden voor onszelf. Ook de positie van burgemeesters wordt verbeterd doordat dezen voortaan onder het regime van de APPA vallen. Dat is een niet onbelangrijke verbetering.

De wetsvoorstellen die nu voorliggen, kunnen bij de CDA-fractie niet op een overmaat aan sympathie rekenen. Zij zijn voor ons slechts aanvaardbaar, omdat zij deel uitmaken van het totaalpakket waarvan verslechteringen, maar ook verbeteringen of evidente aanpassingen deel uitmaken. Vanuit die achtergrond heeft de CDA-fractie op een drietal punten behoefte aan verheldering. In de discussie is soms onduidelijkheid ontstaan. Wij willen graag dat de minister die wegneemt. Dit debat biedt daartoe, wat ons betreft, de laatste gelegenheid. Ik hoop dat de minister dat ook zo ziet.

Ten eerste gaat het om het overgangsrecht. Er bestaat zorg over opgebouwde rechten in verband met opgebouwde dienstjaren. Ik wil van de minister in alle helderheid horen dat er geen knip wordt gemaakt in de loopbaanopbouw van nu zittende ambtsdragers. Met andere woorden: ambtsdragers die nu bijvoorbeeld vier jaar loopbaanervaring hebben, opgedaan voor de inwerkingtreding van de wet, behouden die als zij na deze periode het ambt kunnen en willen vervolgen. Kan de minister dat bevestigen? Het zou namelijk gek zijn als wij een loopbaanprincipe zijn intrede laten doen voor een nieuwe generatie politieke ambtsdragers, terwijl nu zittende ambtsdragers bij aanvang van de volgende periode dat voordeel niet zouden hebben.

Ten tweede vraag ik aandacht van de minister voor het nabestaandenpensioen. Als een ex-APPA-functionaris overlijdt op het moment dat hij of zij geen wachtgeld meer ontvangt, maar ook nog geen pensioen omdat hij of zij nog geen 65 jaar is, ontvangt de nabestaande geen nabestaandenpensioen. Hebben wij dat goed begrepen? Is de minister bereid op dit punt een nota van wijziging in te dienen? Wellicht strekt de klem die ik hier leg op het toch wat schrijnende voorbeeld van degene die als nabestaande hiermee geconfronteerd wordt, wel breder over allen die bij het ABP als gerechtigden ingeschreven staan.

Ten derde weegt voor ons zwaar dat ondernemers hun weg naar politieke functies en politieke ambten moeten kunnen vinden. Daarom moet goed worden geregeld dat winst uit onderneming niet wordt verrekend, althans dat is met name van belang voor deeltijdwethouders. Collega Van Beek had het daar ook al over en bij het wetgevingsoverleg hebben we het daar uitgebreid over gehad. Enkele jaren geleden hebben wij het mogelijk gemaakt dat een aantal politieke ambten in deeltijd kunnen worden vervuld. Dat was al zo bij wethouders in kleine gemeenten, omdat het daar gewoon geen fulltime functie is. Die mogelijkheid is echter verruimd. Het kan namelijk heel goed voorkomen dat iemand een leuke parttime baan heeft en die wil combineren met het een paar dagen per week dienen van de publieke zaak. Overigens gebeurt dat dienen van de publieke zaak in die gevallen vaker 's avonds dan overdag, moeten wij erbij opmerken, maar dat terzijde. Voor mensen met een eigen bedrijf ligt het nog weer anders. Nu de minister voorstelt, de winst uit onderneming bij deeltijdwethouders of waterschapsbestuurders niet meer mee te tellen bij de verrekening, denken wij dat voor een grotere groep op lokaal en regionaal niveau het politieke ambt aantrekkelijk kan zijn. Dat was ook de bedoeling van mijn eerdere opmerking daarover, zowel vandaag als in het wetgevingsoverleg.

Voorzitter. Waar het voor het CDA op aankomt, is dat politieke ambten aantrekkelijk moeten zijn voor brede groepen van mensen. Kandidaten uit alle geledingen van de samenleving moeten het mooie en het eervolle van het ambt kunnen herkennen om zich beschikbaar te stellen. Dat vraagt een interessante mix van aantrekkelijkheid en risicovolle uitdaging en – vanuit een oogpunt van dienstbaarheid en soberheid – voor een aantal gekwalificeerde kandidaten dat zij genoeg nemen met minder inkomen en opgebouwde rechten uit het eerdere beroep opgeven. Daarom zouden wij zeggen: maak het ambt aantrekkelijk, zorg ervoor dat grote groepen in de samenleving hun tijd en energie beschikbaar stellen om de samenleving politiek-bestuurlijk te vertegenwoordigen

De Pater-van der Meer

en waardeer ze daar op passende wijze voor. Dat is een hele uitdaging en deze voorstellen voldoen naar het eindoordeel van de fractie van het CDA aan de maat, maar een hele kleine maat.

De heer **Van Raak** (SP): Ik ben blij dat mevrouw De Pater nu zegt dat haar fractie erg voor een sollicitatieplicht is, want ze had ...

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Dat is al heel wat eerder uitgesproken, mijnheer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Ja, maar nog niet bij de motie van Jan Marijnissen in 2003, want daar was u toen tegen. Het is goed dat u om bent. Hartstikke fijn, alleen het gaat niet voor Jan Marijnissen gelden, niet voor de minister en ook niet voor mevrouw De Pater of voor mij. We ontzien onszelf weer, terwijl in de oorspronkelijke voorstellen werd gezegd: een sollicitatieplicht kunnen we zo invoeren, want die heeft niets te maken met de basisrechten van politici. De eerste ommezwaai – dat mevrouw De Pater nu voor een sollicitatieplicht is – juich ik toe, maar de tweede ommezwaai, dat we weer regels gaan maken, maar niet voor onszelf, daar snap ik niets van.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Voorzitter. Eerst maar die eerste ommezwaai. Ik denk dat het was voordat de heer Van Raak lid van deze Kamer werd, dat de toenmalige fractievoorzitter van het CDA, de heer Maxime Verhagen, in deze zaal de minister, het kabinet, opgeroepen heeft om inderdaad de sollicitatieplicht in te bouwen bij de voorstellen van de commissie-Dijkstal die in wetgeving omgezet moesten worden. Wij hadden het toen over een totaalpakket voorstellen op advies van de commissie-Dijkstal, waarin het totale loongebouw in de publieke sector aan de orde kwam, inclusief de verplichtingen die daarbij horen. Misschien is het dus voor u nieuws, mijnheer Van Raak, maar ik heb het vanavond al eerder gezegd: soms moet je ook een beetje meebewegen met hoe discussies zich ontwikkelen.

Dan kom ik op het tweede voorstel. Bij het wetgevingsoverleg heb ik tegen de heer Van Raak gezegd dat het de heer Marijnissen, als hij mocht overwegen om te stoppen na deze periode – ik lees daar andere berichten over – volstrekt vrijstaat te solliciteren naar een andere functie en geen beroep te doen op een wachtgeld. Hetzelfde geldt voor de heer Van Raak, als hij mocht overwegen om te stoppen. Hetzelfde geldt voor mij, als ik mocht komen te overwegen om te stoppen. Het staat mij volstrekt vrij naar een andere functie te solliciteren.

De heer **Van Raak** (SP): Dat zult u ook wel moeten met deze regering, mevrouw De Pater. Dat u het doet, vind ik prima. Ik zal het ook doen en de minister zal het ook doen, althans waarschijnlijk wel. U gaat hier echter weer andere regels maken voor politici dan voor andere mensen. Iedereen moet solliciteren. Wij gaan nu de wet aanpassen. Wij gaan heel slechte regels een klein beetje beter maken, een stuk beter maken – het is wat mijn fractie betreft nog lang niet genoeg – maar wij gaan onszelf weer ontzien. Weer gaan wij regels maken die niet voor onszelf gelden. Dat is een heel slechte beurt.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ik kan alleen

maar herhalen wat ik heb gezegd: mocht de heer Van Raak overwegen na deze periode te stoppen, staat het hem volstrekt vrij onmiddellijk een nieuwe baan te zoeken. Datzelfde geldt voor mij. Misschien is het goed dat wij ons daarna nog eens met elkaar verstaan over hoe dat ons is bevallen.

De heer **Van Raak** (SP): Die vrijheid hebben andere mensen niet. Ik vind het goed dat mensen moeten solliciteren, maar voor hen is het niet zo vrijblijvend. Zij moeten solliciteren, er zijn sancties en zij moeten passend werk aanvaarden na een jaar. Wij zijn hartstikke streng voor werklozen. Nu zegt mevrouw De Pater namens de CDA-fractie: ja, maar mijnheer Van Raak, u mag toch solliciteren. Dat is boterzacht. Keihard voor anderen en boterzacht voor jezelf. Dat is echt een schande.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ik kan er eigenlijk niets anders aan toevoegen dan dat de heer Van Raak wederom niet luistert naar wat ik zeg.

□

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. Wij hebben al een uitgebreid wetgevingsoverleg gevoerd over deze wetten. Ik heb al aangegeven wat verrast te zijn dat er nu nog een plenaire behandeling plaatsvindt. Volgens mij is het een goede gewoonte om als er toch al een serieus debat plaatsvindt dat in twee termijnen af te ronden. Maar goed, wij staan hier toch weer in deze prachtige zaal. Ik heb nog een vraag, dus het komt toch wel mooi uit.

Ik dank de minister voor hetgeen zij na het wetgevingsoverleg aan de Kamer heeft gezonden, namelijk een nota van wijziging en een aantal toelichtingen. Dat is een goede zaak. Ik heb mijn politieke conclusies al een beetje getrokken, namelijk dat wij redelijk kunnen leven met het geheel van deze wetgeving. Ook wij zien wel dat er redenen zijn geweest om te besluiten om de ministersssalarissen nu niet te verhogen. Daarmee is het hele systeem niet zo mooi als het had kunnen zijn, maar het past wel bij de voorbeeldfunctie die politici nu eenmaal hebben. Zo zijn de zaken ook wel weer.

Ik heb nog één vraag. In een van de brieven over het besluit om de ministersssalarissen niet te verhogen, staat iets over het beëindigen van de wachtgeldregelingen voor gemeenteraadsleden. Dat vindt mijn fractie een goede zaak. Het lidmaatschap van de gemeenteraad is een nevenactiviteit, geen hoofdfunctie en daar hoort geen wachtgeldregeling bij. In een aantal gemeenten zijn die wachtgeldregelingen behoorlijk ruim en krijgen sommige mensen nog zes maanden tot twee jaar lang een soort raadsvergoeding terwijl zij geen lid meer zijn van de gemeenteraad. Het is prima dat dit wordt aangepakt.

Ik heb hier echter nog wel een specifieke vraag over. Uit een gemeenteraad hoorde ik dat er een heel kleine spaarregeling bestaat op grond waarvan kleine bedragen worden uitgekeerd op het moment dat het raadslidmaatschap stopt. In een aantal schrijnende gevallen waarin het lidmaatschap soms heel abrupt stopt, bijvoorbeeld vanwege een overlijden, is er dan nog een klein kussentje om de schok op te vangen. Dat hebben wij ooit eens afgesproken in een discussie over de

Anker

algemene uitkering. Ik neem aan dat de minister wat meer studie van het onderwerp moet maken voor zij een voorstel om deze wachtgeldregeling aan te passen aan de Kamer stuurt. Ik wil aangeven dat het mijn fractie primair gaat om de grote wachtgeldregelingen en niet om de kleine dingen die ooit in het leven zijn geroepen om zaken wat makkelijker te maken als het raadslid-maatschap plotseling stopt.

Dit was mijn enige vraag en die heb ik bij dezen gesteld. Volgens mij moet ik nu ook de conclusie trekken. Die is dat ik mijn fractie zal adviseren deze wetsvoorstellen te steunen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ik wil, als dat mag, een vraag stellen over de enige vraag van de heer Anker. Begrijp ik hem goed dat er gemeenten zijn waarin raadsleden vrijwillig niet 100% van hun vergoeding krijgen, maar bijvoorbeeld 90% en de resterende 10% wordt gereserveerd voor het soort calamiteiten dat hij noemt? Is dat wat hij bedoelt? Ik meen dat het dan helemaal niet onder het idee van wachtgeld valt. Dan is het gewoon een spaarpot die je voor jezelf hebt bewaard.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Ik heb het zelf ooit ook ontvangen. Een heel kleine dertiende maand toen ik stopte als raadslid. Dat was aardig, maar ik had hier gelukkig een leuke andere baan gevonden. Ik meen dat het inderdaad een dergelijke spaarregeling is. Je zou ervoor kunnen kiezen om het direct te krijgen, maar je spaart het op om het einde van de periode enigszins te verzachten. Het is inderdaad geen wachtgeldregeling. Onder raadsleden in het land leeft wel de vrees dat deze mogelijkheid zal worden afgeschaft. Ik vraag de minister om daarover duidelijkheid te geven.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Twee weken geleden hebben wij een uitgebreid wetgevingsoverleg gevoerd over de voorstellen rond de rechtspositie van politieke ambtsdragers. Ook ik zal vanavond niet alles gaan herhalen wat wij toen naar voren hebben gebracht. Ik wil enige opmerkingen van meer concluderende aard maken.

Om te beginnen wil ik vaststellen dat wij goed kunnen leven met de voorstellen die nu op tafel liggen. Daarbij betrek ik ook de wijzigingsvoorstellen die in de brief van 7 oktober en de bijbehorende nota van wijzigingen zijn vervat. Ik dank de minister voor het feit dat zij op deze manier gevolg heeft gegeven aan hetgeen in het wetgevingsoverleg aan de orde is gesteld. Ik spreek daarvoor graag mijn waardering uit.

Ik heb zojuist gezegd dat wij goed kunnen leven met de voorstellen zoals die ter tafel liggen, ook omdat wij van mening zijn dat er nu wel wat moet gebeuren. Ik wil niet verhelen dat wij de huidige voorstellen in die zin niet bevredigend achten dat nog steeds sprake is van selectief winkelen in de rapporten-Dijkstal. Er is sprake van op zichzelf gerechtvaardigde versoeringen van onkostenvergoedingen en wachtgeldregelingen en dergelijke. De verplichting om te solliciteren wordt terecht opgenomen. Aan de andere kant gaan verbeteringen van het beloningssysteem niet door.

De economische recessie is een feit waar wij niet omheen kunnen of willen. Om die reden is het begrijpe-

lijk en goed dat voorzichtig wordt omgegaan met de verhoging van salarissen en schadeloosstellingen. Een zeer belangrijk nadeel in dit verband is dat ook nu, na zoveel jaren discussie, nog steeds geen sprake is van een heldere, geactualiseerde beloningsstructuur. Na alle discussies die wij hierover hebben gevoerd, ontbreekt op dit terrein nog steeds de toekomstbestendigheid. Wij achten dit een vaststelling die niet zonder gevolg mag blijven. Daarom zal ik een motie indienen waaruit blijkt dat wij niet tevreden zijn met het nu voorliggende pakket. Voor de verhoging van de salarissen van ministers waren bijvoorbeeld goede argumenten. De discussie daarover moet nu niet als gesloten worden beschouwd. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de regering in de brief over de wijziging van de wetsvoorstellen inzake politieke ambtsdragers (30424, nr. 17) uitspreekt zich te realiseren dat de beslissingen die genomen zijn, forse gevolgen hebben voor alle politieke ambtsdragers;

voorts overwegende dat de inzet van de voorstellen was om te komen tot een samenhangend pakket met als resultaat meer structuur, samenhang en een moderne invulling van de rechtspositie voor alle politieke ambtsdragers;

van mening dat het gewenst is om te komen tot een samenhangend loongebouw in lijn met de eerder gedane voorstellen;

verzoekt de regering, zo snel als het in verband met de economische crisis mogelijk is, alsnog te komen met voorstellen om te komen tot een samenhangend loongebouw,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Staaij. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 21 (30424).

De heer **Anker** (ChristenUnie): Dit is een sympathieke motie van de heer Van der Staaij. Het besluit van zijn motie vind ik nog wel wat open. Dat ben ik niet gewend van de heer Van der Staaij. In het besluit staat: zo snel als mogelijk is. Wat betekent dat precies? Is dat als het bnp zich weer in positieve zin begint te ontwikkelen en als de economische groei toeneemt? Wat moeten wij ons ongeveer voorstellen bij "zo snel als mogelijk is"? Ik begrijp het doel van de motie, maar volgens mij moet er nog een meetmomentje aan worden gehangen.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Ik heb dit expres niet al te stellig ingevuld om de haalbaarheid hiervan te vergroten. Ik stel dus het volgende voor. Als je vindt dat dit inderdaad wenselijk is, spreek dat dan duidelijk uit. Daarbij is vers twee de vraag, wat het meest geëigende

Van der Staaij

moment is. Het gaat mij erom dat de zaak in ieder geval niet op de lange baan wordt geschoven.

De heer **Van Raak** (SP): Ik wil wel weten wat een samenhangend loongebouw is. Als dat onduidelijk is, stuurt de heer Van der Staaij namelijk met deze motie de minister op pad met een opdracht om in de toekomst iets ergens aan te gaan doen.

De heer **Van der Staaij** (SGP): In de motie wordt uitdrukkelijk verwezen naar de brief van het kabinet van 9 juli. Op pagina 6 van deze brief worden de redenen voor het niet handhaven van de onderdelen a en b nader benoemd. Daar staat dat door het besluit om de ministersalarissen niet te verhogen een samenhangend loongebouw voor de publieke sector onmogelijk wordt gemaakt. Ik verwijs ook naar pagina 2 van deze brief. Daar staat: nu salarisaanpassingen voor bewindslieden geen doorgang vinden, gaat ook de uitvoering van salaris-aanpassingen van daaraan afgeleide functies niet door. Het gaat daarbij ook over bijvoorbeeld de Hoge Colleges van Staat. Kortom, ik verzin niet iets nieuws, maar refereer louter en alleen aan wat in de rapporten van de commissie-Dijkstal is vastgelegd en aan de uitwerking daarin van een samenhangend loongebouw.

Het uitgangspunt is: geen verslechtering tijdens de zittingstermijn. Wij zijn ervan overtuigd dat dit uitgangspunt in de huidige voorstellen op een goede manier is toegepast. Wat dat betreft is er van onze zijde geen bezwaar meer tegen de voorstellen.

Bij de beloning van raadsleden en statenleden blijven wij aarzelingen hebben. De minister heeft gesteld dat zij er in ieder geval niet op achteruitgaan. Kan zij waarborgen dat zij er inderdaad niet op achteruitgaan, ook als wij daarbij rekening houden met versobering van de onkostenvergoedingen? Deze mensen, die met een toegenomen werkdruk te maken hebben, mogen er niet op achteruitgaan. Als dat toch zou gebeuren, zou ik dat niet gerechtvaardigd vinden.

Het is een goede zaak dat er een toeslag voor fractievoorzitters in gemeenteraden en provinciale staten komt. Wel vragen wij ons af wat de minister precies bedoelt met een gemaximeerde toeslag voor leden van niet-reguliere raadscommissies. Neemt zij een bepaald maximumbedrag op in de rechtspositiebesluiten, of houden de gemeenteraden en de provinciale staten zelf de vrijheid om een maximum vast te stellen?

Wij zijn ook blij met de wijziging op het punt van het overgangsrecht voor wethouders tussen 50 jaar en 55 jaar. De prikkel om voortijdig te stoppen is op deze manier weggenomen. Ik vraag de minister nog wel om een toelichting op de definitie van "onmiddellijk na de verkiezingen". Dat is de huidige formulering van de wet in de nota van wijziging. Naar wij aannemen, wordt hiermee bedoeld: onmiddellijk na het aantreden van het nieuwe college dat als gevolg van de college-onderhandelingen is ontstaan. Een tweede vraag hierbij is of het uitmaakt of de wethouder in dezelfde gemeente of in een andere gemeente verdergaat. Betreft hetzelfde ambt ook dezelfde gemeente?

Ik stel nog een laatste technische vraag, eigenlijk ter precisering van de uitleg van de wet. In de tekst staat: "bij herbenoeming onmiddellijk na de eerstvolgende verkiezing de leeftijd van 50 jaar heeft bereikt". Betekent dit dat op de dag van de verkiezing de leeftijd van 50 jaar

moet zijn bereikt of op de dag van de formele benoeming? Welke dag moet daarvoor worden gehanteerd?

Ik maak een opmerking over de openbaarmaking van neveninkomsten. Het roept vragen op dat de inkomsten uit belastbaar loon wel openbaar moeten worden gemaakt en die uit overige werkzaamheden of winst uit onderneming niet. Wat is precies de rechtvaardiging voor dit verschil?

Tot slot stel ik een vraag over de verrekening van neveninkomsten. Wij vinden dit in grote lijnen nu goed geregeld. Wel vragen wij ons af of het bericht klopt dat veel ex-politici, of althans een aantal, hun inkomsten vooral wegzetten via bv's, waardoor zij niet in aanraking komen met de verrekeningsregels. Graag hoor ik van de minister wat hiermee gebeurt. Is er nog een mogelijkheid om hier wat tegen te doen? Wij moeten voorkomen dat op deze manier de regels die er zijn via een sluiproute worden ontweken.

□

De heer **Heijnen** (PvdA): Voorzitter. Volgens mij ligt er een knap staaltje werk. Er zijn van vele kanten complimenten geleverd aan onze minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties die, als het goed is, deze week een proces van zeven jaar afsluit met regels rondom de rechtspositie van politieke ambtsdragers. Men kan zich voorstellen dat dit op zichzelf al een reden is voor enige tevredenheid.

Aan de inhoud van de voorstellen kan de Partij van de Arbeid steun verlenen. De verhoging van inkomsten gaat niet door. De sollicitatieplicht wordt ingevoerd. Het wachtgeld wordt versoberd. De neveninkomsten worden verrekend. Ook komt er, jazeker, mijnheer Van Raak, een nette overgangsregeling voor mensen die ooit dit ambt zijn binnengekomen met het vooruitzicht van de wachtgeldregeling zoals die tot deze week bestaat. Overigens geldt na de eerstvolgende verkiezingen voor iedere politieke ambtsdrager, dus ook voor de heer Van Raak indien hij weer mag terugkomen in deze Kamer, de nieuwe versoberde regeling met inachtneming van de jaren die hij tot nu toe in deze Kamer heeft gezeten. Maar het nieuwe systeem geldt dan.

De heer **Van Raak** (SP): Zullen wij er dan vanaf nu ook mee ophouden om regels te maken voor mensen die werkloos of ziek of arbeidsongeschikt worden en deze regels meteen te laten ingaan, mensen meteen te laten herkeuren en weer aan het werk te schoppen? Zij wisten dat van tevoren ook niet. Zullen wij dus zulke coulante overgangsregelingen als wij nu voor onszelf maken, voortaan ook voor andere mensen maken?

De heer **Heijnen** (PvdA): Ik ben begonnen met een aantal dingen te noemen die allemaal versoberingen met zich meebrengen, verslechtingen. De Partij van de Arbeid staat daarachter, maar ik hecht er ook aan om op een zorgvuldige manier om te gaan met mensen die ooit voor dit ambt hebben getekend met een bepaald verwachtingspatroon.

Iets heel anders is de vraag – laat ik die maar gelijk beantwoorden, want ik kwam er toch op – hoe bijzonder politici nu eigenlijk zijn. Zij zijn allemaal bijzonder, maar niet bijzonderder dan andere mensen. Er zijn echter wel wat verschillen. Een van de verschillen is dat er geen toets plaatsvindt bij het UWV indien een politicus,

Heijnen

bijvoorbeeld de heer Van Raak, moet opstappen. Het tweede is dat deze ook niet plaatsvindt bij de rechtbank. Het derde is dat er ook geen vakbond is die met de werkgever van de heer Van Raak, in casu de SP-fractie of mevrouw Verbeet, een sociaal plan gaat maken. Dat alles maakt samen een groot verschil uit, dat in drie subverschillen uiteenvalt.

Een tweede en volgens mij veel belangrijker verschil is dit. Minister Van Raak, stel dat de heer Van Raak dat ambt ooit zou kunnen bereiken, moet op het moment dat hij in een kabinet van oordeel is dat hij geen verantwoordelijkheid meer kan dragen voor een besluit van dat kabinet, van de ene op de andere dag kunnen opstappen, zonder dat hij in zijn overwegingen de vraag hoeft te betrekken of hij de dag daarna nog een boterham heeft met enig beleg. Dat is de vertrouwensregel. Die geldt niet alleen voor een minister Van Raak, maar ook voor een Kamerlid Brinkman, die op het moment dat hij zich niet kan vinden in een besluit van zijn fractie en dingen niet meer kan verantwoorden tegenover zijn kiezers, in de gelegenheid moet zijn om de latten te nemen en te zeggen: adieu, ik ben weg. Die afweging moet hij in volle vrijheid kunnen maken. Daarin wijkt hij af van iedere andere werknemer in Nederland. Hij moet deze afweging in volle vrijheid kunnen maken, zonder rekening te hoeven houden met zijn boterham.

Ik ga verder met mijn betoog. Er zitten inderdaad verbeteringen in de voorstellen, voor posities van de leden van kleine gemeenteraden, voor fractievoorzitters, voor leden van bijzondere commissies, voor burgemeesters, die allemaal onder de wachtgeldregeling komen te vallen, en voor burgemeesters van kleine gemeenten. Dat is prima.

Deze voorstellen wijken ernstig af van het advies van de commissie-Dijkstal, dat dan ook vóór de crisis werd gegeven. Ik verbaas mij dan ook over de motie van collega Van der Staaij, die alleen de economische crisis vermeldt. Alsof de economische crisis de enige reden is om af te zien van verhoging van de salarissen van politieke ambtsdragers. Me dunkt dat we in het komende voorjaar gaan spreken over ingrijpende hervormingen. Met 35 mld. of 10 mld. wordt bezuinigd. Laat het ergens daartussen liggen. Deze bezuiniging zal de komende jaren zijn weerslag hebben op mensen. Hoe kan de heer Van der Staaij de salarissen in dat licht open willen houden en geen punt willen zetten achter een eventuele verhoging van ministersalarissen?

De heer **Van der Staaij** (SGP): De huidige economische situatie is simpelweg het argument dat de regering heeft gehanteerd om van de verhoging van de ministersalarissen af te zien. Het is dus niet mijn argumentatie, maar die van het kabinet. Daaraan heb ik eenvoudigweg gerefereerd.

Is, omdat de economische situatie zo moeilijk is, de discussie over de samenhang in het loongebouw, over de verhouding tussen minister- en ambtenarensalarissen en over de verhouding met de private sector van de baan? De heer Heijnen kan toch niet menen dat we daarom maar dit hele onderwerp moeten laten liggen?

De heer **Heijnen** (PvdA): De Partij van de Arbeid kan prima leven met de voorbeeldrol van politici, met dienstbaarheid en soberheid van politieke ambtsdragers, met een situatie waarin ze duurzaam minder verdienen

dan andere mensen in de semicollectieve sector of in het openbaar bestuur als ambtenaar. Daar is niks tegen.

Stel dat het een opvatting van de meerderheid zou zijn dat we weer eens zouden moeten komen tot afstemming, dan kun je er ook voor kiezen om de salarissen in de semicollectieve sector te verlagen naar het niveau van politieke ambtsdragers. Dat is een beetje wat de heer Van Raak en misschien ook de heer Brinkman nu al willen. Ik wil in ieder geval de suggestie van tafel die een beetje uit de woorden van de heer Van der Staaij spreekt, toegegeven, naar aanleiding van wat het kabinet heeft gezegd. Maar de heer Van der Staaij heeft zijn eigen verantwoordelijkheid. De suggestie was dat als volgend jaar het bruto nationaal product met 0,5% of 1% stijgt, we kunnen terugkomen op de voorstellen van de commissie-Dijkstal. Dat is niet de insteek die mijn fractie kiest. Mijn fractie was al kritisch op de omvang van de verhoging van de salarissen van politieke ambtsdragers die de commissie-Dijkstal voorstelde. In het perspectief van vele jaren uitvoeren en van miljarden aan hervormingen is mijn fractie nog veel kritischer.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Hoe beoordeelt de heer Heijnen het dan dat de commissie-Dijkstal heeft geconstateerd en dat het kabinet ook in deze brief stelt dat er nu geen sprake is van een samenhangend loongebouw? Er is nu dus geen goede afstemming van de salariering onderling. De economische moeilijkheden kunnen toch geen argument zijn om een onsamenvangende situatie maar te bevriezen?

De heer **Heijnen** (PvdA): Volgens mij is er op één punt geen samenhang. Het salaris van de minister-president is namelijk niet de top van de piramide. Voor de rest is iedere samenhang aanwezig tussen de salarissen van politieke ambtsdragers en van de Balkenendenorm in de semipublieke sector.

De heer **Van Raak** (SP): Samenhang wil niet altijd zeggen dat de salarissen hoger moeten zijn. Ze kunnen ook lager zijn. De heer Heijnen zegt terecht dat de Balkenendenorm niets te maken heeft met het inkomen van de minister-president. Waar kiest de Partij van de Arbeid voor? Gaan we in de toekomst het inkomen van de minister-president verhogen of gaan we de inkomens van de mensen die daar nu boven zitten verlagen?

De heer **Heijnen** (PvdA): De Partij van de Arbeid is in deze periode, gelukkig samen met de meeste andere partijen in de Kamer, heel hard bezig om de doorgeschooten salariering in de semipublieke sector aan banden te leggen en terug te brengen tot het niveau dat we in de wandelgangen en ook in deze Kamer de Balkenendenorm zijn gaan noemen. Indien wij daarin slagen in deze periode, leveren wij een majeure prestatie. Dan hebben we een eind gemaakt aan de uitgroei en doorgroei van salarissen in de semipublieke sector. Wat de volgende stap zal zijn, zal daarna blijken, maar daar ga ik niet op vooruitlopen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ik hecht eraan dat wij niet meer spreken van de "Balkenendenorm". Die term is afkomstig uit de tijd dat het loongebouw van de commissie-Dijkstal, met het salaris van de minister-president als top van de piramide, gehanteerd werd. Dat

Heijnen

is op dit moment volstrekt niet aan de orde. Laten we zorgvuldig zijn.

De heer **Heijnen** (PvdA): Ik ben het daar zeer mee eens. Ik heb in wetgevingsoverleggen en in andere overleggen over dit onderwerp voorgesteld om voortaan te spreken van de "Dijkstalnorm".

De heer **Van Raak** (SP): Als we een kikker een kroontje opzetten, dan wordt het toch geen prinsesje? Alleen maar een labeltje veranderen, lost toch niets op? Dit is nu toch precies de mensen voor de gek houden?

De **voorzitter**: Mijnheer Van Raak, u had op dit punt al geïnterrupteerd. Het woord is aan de heer Van Beek.

De heer **Van Beek** (VVD): Hoe de heer Heijnen die norm noemt, maakt me niet uit, maar er is een norm. Dat was de top van de piramide. De afspraak was dat de top van de piramide de minister-president zou zijn. Dat had zijn consequenties voor de hoge ambtenaren, maar het had ook zijn uitstraling naar de semipublieke sector. Het was een complete constructie. Nu zegt de heer Heijnen: het enige wat we niet doen, is de ministersalarissen verhogen. Het zou toch vreemd zijn als we voor vijftien man niet een hoger salaris kunnen vaststellen, als we daarmee voor duizenden de normering kunnen regelen? Waarom is de heer Heijnen niet gewoon van plan om te zeggen dat het tijd wordt dat die vijftien personen krijgen wat ze volgens de rapporten nodig hebben, om zo het systeem inhoud en vorm te geven?

De heer **Heijnen** (PvdA): Volgens mij hebben we die discussie al vele malen gevoerd, om te beginnen in 2006. Toen lag er wetgeving in de Kamer voor en zei de vorige fractie van de PvdA dat ze die voorstellen niet voor haar rekening wilde nemen, omdat ze een verhoging van de ministersalarissen met 30% te veel vond. Vervolgens is met het nieuwe kabinet overleg gevoerd over de vraag wat dan wel een acceptabele verhoging zou zijn. Daarna is er een crisis gekomen die het kabinet heeft doen afzien van het realiseren van die verhoging. Dat brengt het probleem met zich mee dat veel mensen in de semipublieke sector, in de ambtenarij, meer verdienen dan de minister-president – ik praat nu niet meer over normen – en de vraag is of dat een echt probleem is. Wij hebben er niet zo heel veel problemen mee als politieke ambtsdragers vooroplopen in soberheid, doelmatigheid, bescheidenheid, dienstbaarheid en aanpassing aan een maatschappelijke en economische realiteit die maakt dat je met zijn allen wat pasjes terug moet doen, in plaats van meer, meer, meer. Die tijd is voorbij.

De heer **Van Beek** (VVD): Politici moeten wel heel bijzondere mensen zijn, want ze missen kennelijk de meest normale menselijke eigenschappen. Vindt de heer Heijnen dat je in dit land directeur van een ziekenhuis of van een woningbouwstichting kunt zijn en daarmee niet een paar duizend euro, maar gewoon heel veel meer verdient dan de minister-president? Is het niet zo dat als we die functies rangschikken, het niet voor niets is dat de commissie-Dijkstal met het voorstel kwam om het salaris van de minister-president aan de top van de piramide te zetten? Dan kun je aftoppen waar het doorgeschoten is en bijplussen waar het achtergebleven is. Dat is toch gewoon consequent?

De heer **Heijnen** (PvdA): De voorstellen van de commissie-Dijkstal moet je plaatsen in de tijd waarin ze gemaakt zijn, 2002-2004, toen de hausse van voortdurend hogere salarissen in de semipublieke sector op haar top was, ook vanwege de concurrentie van de semipublieke sector met de marktsector, waar de salarissen toen vlak na de ICT-bubbel echt de pan uitrezen. In die tijd is dat zo bedacht. Het kan de heer Van Beek toch niet ontgaan zijn dat de PvdA in de loop van die jaren altijd te kennen heeft gegeven moeite te hebben met de gedachte dat je als hoogste politieke ambtsdrager ook de bestverdienende medewerker in het openbaar bestuur en in de semipublieke sector zou moeten zijn? Dat hoeft niet per se.

De **voorzitter**: Dank u wel. U vervolgt uw betoog.

De heer **Heijnen** (PvdA): De VNG pleit voor een ruimere overgangsregeling ook voor wethouders van 46 tot 49 jaar, met nu een perspectief op verlengde uitkering naar 50 jaar plus 10 dienstjaren. Daar zijn wij het niet mee eens. Als wij daardoor ervaren wethouders verliezen, dan moet dat maar, want dan maken wethouders toch de verkeerde afweging. Laat ik mij netjes uitdrukken. Daar zijn wij het dus niet mee eens.

Verder stelt de VNG de sollicitatieplicht eigenlijk ter discussie omdat zij bang is dat dit onderwerp zou kunnen zijn van politieke discussie. Ik mag hopen dat dit zo is. Ik mag hopen dat het onderwerp van politieke discussie in een gemeenteraad wordt wanneer een gewezen wethouder in onvoldoende mate zijn sollicitatieplicht nakomt en de normale instrumenten niet werken. Ook wat dat betreft, herken ik mij, anders dan ik meestal doe, niet in de adviezen van de VNG. Op één punt doe ik dat wel, waarmee ik afwijk van collega Van Beek, namelijk het punt waarbij de VNG pleit voor planmatige begeleiding van wethouders vóór hun vertrek als zij dat kunnen voorzien. Stel dat een wethouder in augustus 2009 besluit om in maart 2010 niet terug te keren omdat hij er voldoende tijd op heeft zitten, wat anders gaat doen dan wel acht of tien jaar wethouder is geweest; dat doet er niet toe. Hij wil geen beroep doen op wachtgeld. Hij wil dus onmiddellijk na maart 2010 aan de slag. Is het die wethouder dan verboden om in het najaar van 2009 naar de gemeentesecretaris te stappen en te zeggen: kun je mij helpen met een HR-bureau of een assessment, kan ik dat doen, vooruitlopend op een nieuwe functie? Is er iets in de wet- en regelgeving wat zich daartegen verzet? Dat is mijn concrete vraag aan de minister.

De heer **Van Raak** (SP): Ik heb mij over dat gelobby van de VNG ook verschrikkelijk verbaasd en geërgerd. Ik dacht: daar komen ze weer om voor meer soepele regels voor zichzelf te pleiten. Dat hebben eerder al organisaties gedaan voor raadsleden, statenleden en wethouders.

De **voorzitter**: Geen inleiding, kort en bondig.

De heer **Van Raak** (SP): Namens wie spreken die organisaties allemaal? Is de heer Heijnen het met mij eens dat de VNG niet namens onze raadsleden en wethouders spreekt en waarschijnlijk ook niet namens die van de PvdA? Moeten wij de VNG niet eens flink op de vingers tikken en vragen waar zij al die wijsheid vandaan haalt?

Heijnen

De heer **Heijnen** (PvdA): Ik doe daar niet aan mee. Ik zeg gewoon wat ik vind van de adviezen van de VNG. Dat lijkt mij toereikend.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): De heer Heijnen had het over wethouders die aan het eind van hun periode zeggen: het is mooi geweest, straks na de gemeenteraadsverkiezingen kom ik niet terug. Aan de ene kant voel ik de sympathie die uw voorstel oproept. Aan de andere kant vraag ik u om met mij het volgende na te gaan. Is het voor een wethouder niet ongeveer hetzelfde wanneer hij zich vast gaat oriënteren op iets anders buiten de taak die hij toch tot het eind wil volhouden, als wanneer wij bijvoorbeeld van een minister te horen zouden krijgen: jongens, aan het eind van deze periode ben ik weg, maar ik ga nu vast een andere opleidingsjob zoeken of wat dan ook? Wringt dat niet met de vertrouwensregel waar wij het eerder over hadden? Je moet een bestuurder op die functies tot op het laatste moment erop kunnen vertrouwen dat dit de inzet is van die functie.

De heer **Heijnen** (PvdA): Met die inzet ben ik het vanzelfsprekend eens, maar ik merk ook dat u iets voelt bij de situatie die ik heb voorgelegd. Ik ben dan ook benieuwd naar het antwoord van de minister op de vraag of het vanwege de wet- en regelgeving uitgesloten is dat gemeentebesturen in zo'n situatie een wethouder een beetje helpen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Dan kom ik toch terug op de punten die de heer Heijnen eerst noemde. Dit soort functies moet niet op eenzelfde hoop als andere functies worden gegooid omdat de uitzondering er juist moet zijn. Je moet erop kunnen vertrouwen dat iemand tot het laatste moment dat hij het commitment aangaat, beschikbaar is voor die baan. Dat is een van de drie punten die de heer Heijnen noemde en die afwijkend zijn.

De heer **Heijnen** (PvdA): Dat klopt, maar dat laat onverlet dat ik mijn vraag handhaaf omdat ik vind dat dit principe is te verenigen met een situatie waarin een gemeentesecretaris een wethouder een beetje op gang helpt om te bewerkstelligen dat hij in april, na het afscheid in maart, onmiddellijk weer aan het werk is.

Het loopbaanprincipe. Treedt dat in werking voor de volgende verkiezingen, zo mogelijk per 1 januari aanstaande? Dat is immers belangrijk voor de overgangsproblematiek.

Mijn volgende punt betreft de sollicitatieplicht. De minister heeft gezegd dat zij komt met een AMvB, met allerlei regels. Daar is de fractie van de Partij van de Arbeid erg nieuwsgierig naar. Dus komt die ook per 1 januari aanstaande?

Het minst gelukkig zijn wij met de regeling voor neveninkomsten voor deeltijdwethouders. Wij zullen die echter aanvaarden in reactie op hetgeen de heer Van Beek namens de VVD in het wetgevingsoverleg naar voren heeft gebracht en mevrouw De Pater vanavond weer, met dien verstande dat ik graag van de minister hoor of zij bereid is om in de volgende raadsperiode na te gaan of dat geen problemen oplevert. Als een wethouder een parttimebaan heeft van 90% en daarnaast toch wel heel veel neveninkomsten, ontstaan er dan geen problemen in relatie tot de onafhankelijkheid die

een wethouder toch ook moet hebben? Dat hangt allemaal af van de aard en de omvang van de nevenfunctie. Ik ga er dus niet vóór liggen, ik aanvaard wat er nu ligt, maar ik wil wel de vinger aan de pols houden bij de uitwerking.

Wat de Hoge Colleges van Staat betreft heb ik in het Wetgevingsoverleg de vraag gesteld of de neveninkomsten van de leden van de Raad van State niet ook verrekend moeten worden. De minister heeft mij in haar nadere stuk overtuigd van het feit dat het niet verstandig is op dit moment. Ik heb nog wel een vraag. Hoe zit het nu met de openbaarmaking? Waar vind ik de nevenfuncties van de leden van de Raad van State, van de ombudsman en van de leden van de Rekenkamer, zodat ik kan beoordelen of die een beetje kloppen met de onafhankelijkheid die van die leden van de Hoge Colleges van Staat gevraagd wordt? Ik zou namelijk niet weten waar ik dat kan vinden.

Op het punt van de spookraads- en spookstatenleden komt de minister mij tegemoet door voor te stellen om de vacatiegeldregeling iets anders in te richten. Als ik daarover doordenk, vind ik dat niet het meest handige voorstel. Mijn voorstel zou zijn om gemeenteraden in staat te stellen om hun verordening zodanig aan te passen dat voor iemand die niet komt opdagen gedurende langere tijd en zonder dat daar een goede reden voor is, de raadsonkostenvergoeding wordt opgeschort tot het moment dat hij of zij er weer is. Daartoe heb ik een motie voorbereid.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er gekozen gemeenteraads- en statenleden zijn die in de praktijk niet meer hun rol van volksvertegenwoordiger vervullen;

overwegende dat gemeenteraads- en statenleden die nooit bij gemeenteraads- respectievelijk statenvergaderingen aanwezig zijn, tot maximaal 20% gekort kunnen worden op de vergoeding voor hun werkzaamheden;

van mening dat het ongewenst is dat raads- en statenleden zonder dringende reden met behoud van hun vergoeding zich gedurende langere tijd aan hun werk als volksvertegenwoordiger kunnen onttrekken;

verzoekt de regering, het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden zodanig aan te passen dat gemeenteraden en provinciale staten de mogelijkheid geboden wordt om de vergoeding voor raads- en statenleden die zonder dringende reden langer dan drie maanden niet hebben deelgenomen aan raads- en statenvergaderingen, op te schorten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Heijnen, Van Beek en Anker. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 20 (30693).

Heijnen

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ik wil graag van de heer Heijnen weten of hij in dit soort situaties ook een rol voor politieke partijen ziet weggelegd. Als hij de motie zo indient, zou je denken dat het gaat om volksvertegenwoordigers die geen enkele binding hebben met welke politieke partij dan ook, terwijl de meeste raads- en statenleden juist wel gekozen worden op binding met een politieke partij. Ik zou ook graag een rol weggelegd zien voor de politieke partijen, die aangeven: deze persoon is weliswaar onze kandidaat geweest, maar hij doet eigenlijk niet wat hij aan ons als politieke partij beloofd heeft en dus ook niet wat hij aan onze kiezers beloofd heeft. Het lijkt mij dat er zo iets bij moet zijn.

De heer **Heijnen** (PvdA): In mijn politieke partij heeft zich dat voorgedaan, een raadslid dat nadat hij was geïnstalleerd, een jaar lang niet kwam opdruiven. Mevrouw De Pater mag van mij aannemen dat mijn politieke partij er alles aan heeft gedaan om die persoon te laten opdruiven dan wel het raadslidmaatschap te laten opzeggen. Dat is pas na een jaar gelukt.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ik begrijp dat dat wat lang duurt, maar daarmee geeft die politieke partij ook publiekelijk een signaal af. Die kandidaat stond namelijk wel op de lijst. Dat lijkt mij voor een overweging van een gemeenteraad of van een provinciale staten wel van belang.

De heer **Heijnen** (PvdA): Ik wil dit graag overlaten aan gemeenteraad en staten, maar ik ben het met u eens dat er een verantwoordelijkheid van politieke partijen is. Absoluut!

De heer **Brinkman** (PVV): Ik heb een vraagje: waarom niet ook voor Tweede Kamerleden?

De heer **Heijnen** (PvdA): Dat mag ook wat mij betreft, maar het doet zich echt voor in raden en staten. Ik heb nog niet gezien dat het zich heeft voorgedaan in de Kamer.

De heer **Brinkman** (PVV): Volgens mij wel. Ik zou het waardevol vinden als u Tweede Kamerleden erbij zou noemen.

De heer **Heijnen** (PvdA): Ik zie uw voorstellen met belangstelling tegemoet. Ik vind geen aanleiding op grond van de praktijk tot nu toe om dat ook voor Kamerleden voor te stellen. Er is evenwel geen principieel bezwaar van onze kant om dat ook voor Kamerleden te doen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

□

Minister **Ter Horst**: Voorzitter. Wij hebben in een wetgevingsoverleg uitgebreid de mogelijkheid gehad om met elkaar van gedachten te wisselen over de wetsvoorstellen-Dijkstal. Met de Kamer ben ik blij dat we – ik zeg nadrukkelijk we omdat de Kamer daar ook een belangrijke rol in heeft gespeeld – in staat zijn om na zeven jaar discussie over dit onderwerp nu een beslissing te nemen. Als zowel de Tweede Kamer als de

Eerste Kamer daarmee instemt, betekent dit dat de rechtspositie van politieke ambtsdragers voor een deel wordt verbeterd. Het gaat dan vaak om dingen waar al jarenlang op is gewacht en die al jarenlang zijn toegezegd. Voor een deel wordt de rechtspositie ook absoluut versoberd.

Een aantal leden van de Kamer heeft gesproken over de onevenwichtigheid in de voorstellen. Dijkstal ging ervan uit dat het salaris van de minister-president de top van de piramide was. Alle andere salarissen, zowel die van politieke ambtsdragers als die van ambtenaren en de semipolitieke sector, zouden daarvan worden afgeleid. Doordat het kabinet heeft besloten om het salaris van de minister-president en de ministers niet te verhogen, is er een zekere onevenwichtigheid ontstaan. Wat bedoeld was als een piramide, is nu een gelijkbenig trapezium geworden, omdat het kopje van de piramide is afgehakt. Is dat erg? Ik denk dat de beoordeling van de Kamer dezelfde is als die van het kabinet. Het houdt een zekere onevenwichtigheid, maar dat is in het geheel geen reden om de besluiten die de Kamer vandaag gaat nemen, niet te nemen. Nogmaals, omdat er voor een deel verbeteringen in zitten, maar voor een groot deel ook versoeringen.

De vraag is wel of je op termijn die onevenwichtigheid nog zou moeten herstellen. Welke kant zou dat op moeten gaan? Het is interessant dat daar in de Kamer zeer verschillend over wordt gedacht. Daar is de Kamer ook voor. De SP en de PvdA zeggen: als je de onevenwichtigheid wilt herstellen, moet je iedereen hetzelfde betalen als de minister-president nu krijgt. De SP is daar het meest expliciet in. Dus niet 130%, maar 100% of misschien zelfs nog wel minder. De Partij van de Arbeid heeft aangegeven dat zij weinig reden ziet om ooit nog tot zo'n verhoging van het ministersalaris te komen. Andere partijen hebben aangegeven dat zij het wel redelijk zouden vinden als die onevenwichtigheid zou worden hersteld door het alsnog omhooggaan van het ministersalaris. De heer Van der Staaij was hier in zijn motie zeer expliciet over. Dat geeft aardig de méele van opvattingen aan. Ik denk dat wij de huidige situatie, waarin het salaris van de ministers niet wordt verhoogd en er toch een aantal verbeteringen wordt voorgesteld, in deze kabinetsperiode niet zullen wijzigen. Wat er na deze kabinetsperiode gebeurt, is toch echt koffiedik kijken. Ik kom straks in een specifieke reactie op de motie van de heer Van der Staaij nog op dat punt terug.

De heer Van Raak ging uitgebreid in op de vraag of een politicus een andere persoon is dan een andere functionaris. Het uitgangspunt van het kabinet is dat er wel degelijk verschillen zijn in de verschillende rechtsposities. Dat is ook de reden dat er voor politieke ambtsdragers andere regelingen gelden dan voor andere werknemers.

Ik hecht er toch aan om een paar van die dingen te noemen. In de eerste plaats is de functie van politieke ambtsdragers niet een functie waarbij het maximumaantal uren of de arbeidstijd is vastgelegd. In bijna alle cao's kom je een maximale arbeidsduur tegen. Dit geldt niet voor politieke ambtsdragers. In de tweede plaats worden politieke functies over het algemeen maar een beperkt aantal jaren vervuld. Er is geen sprake van een vast contract, niet eens van een tijdelijke arbeidsovereenkomst. Er is sprake van grote onzekerheid en er kan een abrupt einde komen aan de functie zonder dat daar een bepaalde zekerheid tegenover staat. Dat is overigens ook

Ter Horst

helemaal niet erg, maar dat geeft wel aan dat er een verschil is.

Je kunt ook zeggen dat politieke ambtsdragers geen ontslagbescherming hebben. Ze kennen geen opzegtermijn. Een nieuwe termijn is niet alleen maar afhankelijk van hun eigen inzet, maar ook van het feit of een partij überhaupt nog in het college van B en W of in het kabinet terugkomt. Het is ook afhankelijk van hoe een kandidatenlijst is vastgesteld. Kortom: er zijn een heleboel externe factoren waar de functionaris zelf geen enkele invloed op kan uitoefenen. Als er sprake is van abrupt ontslag, zoals toch wel vaak gebeurt in ons politieke landje, is er ook geen enkele mogelijkheid van beroep. Met andere woorden: de rechtspositie van politieke ambtsdragers is op een aantal punten zeer verschillend van de rechtspositie van andere werknemers.

Dat brengt mij meteen op het punt van de heer Van Raak die vraagt waarom de versobering van wachtgeld niet geldt voor de zittende ambtsdragers. Met andere woorden: waarom wordt er op een paar punten een overgangsregeling in het leven geroepen? Misschien mag ik een vergelijking trekken. Wij hebben net voor deze vergadering afgesproken dat ik in november een onderzoek in ontvangst neem dat de SP onder de politie heeft gedaan. Dit onderzoek zal wel niet gaan over de arbeidsvoorwaarden. Echter, als het wel zou gaan over de arbeidsvoorwaarden van de politie of van andere werknemers in Nederland die bij hun aantreden of bij het begin van hun functievervulling op bepaalde dingen konden rekenen en het kabinet of andere werkgevers vervolgens zouden voorstellen om tijdens de zittingsperiode van die personen een wijziging aan te brengen in de arbeidsvoorwaarden, dan denk ik dat de heer Van Raak op de barricades staat om duidelijk te maken dat voor zittende mensen een wijziging in de rechtspositie niet mag gelden. Datzelfde argument vind ik gelden voor zittende ambtsdragers. En dan is het nog zo dat wij in bepaalde gevallen zeggen dat als iemand ervoor kiest om een nieuwe functie aan te nemen, zijn rechten in feite vervallen en hij in de nieuwe situatie komt. Het is dus niet eens zo dat zittende ambtsdragers tot in lengte van jaren de rechten houden die zij nu hebben. Daarmee hebben wij een buitengewoon redelijke mix gevonden tussen rechtszekerheid voor mensen en het ervoor zorgen dat men de rechten die men heeft niet tot in lengte der jaren behoudt.

De heer **Van Raak** (SP): Als de minister dat bij de politie zou doen, zou ik hier meteen staan. Daar heeft de minister gelijk in. Maar er zitten bijvoorbeeld mensen in de WAO die via nieuwe criteria ineens toch opnieuw gekeurd worden. Wij doen heel vaak dingen; ik heb in mijn eerste termijn een hele lijst genoemd van zaken die per direct de sociale zekerheid van mensen veranderen. Nu doen wij dat hier, bij ons, niet. Ik vroeg vooral waarom de minister zo van gedachte veranderd is. In de oorspronkelijke voorstellen zegt zij dat de voorstellen wel voor bestaande gevallen kunnen gelden omdat het niet de basisrechten van politici raakt. Waarom zou het volgens de minister eerst niet de basisrechten raken en nu wel?

Minister **Ter Horst**: Omdat – ik geloof dat u daarmee uw betoog begon – tussen toen en nu alweer een aantal dingen veranderd zijn. Dat betekent dat het kabinet een

totale afweging heeft gemaakt van alle pro's en contra's en alle plussen en minnen en toen heeft gezegd dat het pakket zoals dat aan u is gepresenteerd acceptabel is.

De heer **Van Raak** (SP): Dat kan niet. Laten wij de sollicitatieplicht nemen. Eerst zegt de minister dat de invoering van een sollicitatieplicht niet de basisrechten van politici bedreigt. Nu zegt de minister dat dit wel de basisrechten van politici bedreigt en dat daarom de huidige politici, die deze wetten opstellen, worden ontzien. Dan zijn wij weer zacht voor onszelf.

Minister **Ter Horst**: Dat vind ik een interessante stellingname van de heer Van Raak. Gaat het over onderdelen van de voorstellen die naar de mening van het kabinet, en gelukkig ook naar de mening van een meerderheid in de Kamer, heel reëel zijn, dan zegt hij dat het kabinet zacht is voor zichzelf. Gaat het echter over allerlei verbeteringen die niet zijn doorgevoerd, maar die je ook vanuit een bepaald perspectief reëel kunt noemen, dan zegt hij niet dat het kabinet heel erg hard voor zichzelf is geweest. Dat doet de heer Van Raak steeds in dit debat. Hij weet net als ik dat het voorstel van Dijkstal om de salarissen van de ministers met 50% te verhogen, te maken had met het feit dat het ministersalaris de afgelopen tien jaar niet is verhoogd en buitengewoon is gaan achterlopen bij de salarissen van ambtenaren en mensen in de semipublieke sector. Hoewel er goede redenen zijn om het salaris van ministers op te trekken tot het niveau dat in de publieke sector en semipublieke sector als maximum wordt gezien, heeft het kabinet besloten om dat niet te doen. Geeft u mij maar een beter voorbeeld van het feit dat het kabinet op dat punt hard voor zichzelf is geweest, mijnheer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dat was ... Voorzitter, de microfoon staat uit.

De **voorzitter**: Ik had al "tot slot" gezegd.

De heer **Van Raak** (SP): Ja, voorzitter, hebben wij hier een discussie of niet?

De **voorzitter**: Ja, een discussie volgens bepaalde regels. Daar bent u erg voor, hoor ik net.

De heer **Van Raak** (SP): Ik heb nog een vraag aan de minister.

De **voorzitter**: Ik wil het nog één keer toestaan, maar dat wordt echt uw slotzin. U kunt tellen, dat weet ik.

De heer **Van Raak** (SP): Ja, voorzitter, kom op, we gaan hier een discussie hebben ...

De **voorzitter**: Als u zo begint, dan stop ik er helemaal mee. Ik heb u net het reglement laten zien. Het is geen recht dat u heeft. Zonder inleidingen, korte en bondige vragen. Het is geen recht. Als het debat het toestaat, kan het. U kunt het nu snel doen.

De heer **Van Raak** (SP): Wij hebben het over de sollicitatieplicht. De minister zegt: eerst wilde ik die direct invoeren, maar nu wil ik die niet direct invoeren en dat komt omdat wij nu een samenhangend pakket hebben.

Ter Horst

Minister **Ter Horst**: Ja.

De heer **Van Raak** (SP): Maar dat klopt toch niet? Is de sollicitatieplicht nou wel of niet een onderdeel van de basisrechten van politici? Dat hele pakket doet er niet toe. Het gaat erom of de sollicitatieplicht de basisrechten raakt van politici: ja of nee? Eerst zegt de minister: nee. Nu zegt de minister: ja. Dat heeft niks met dat pakket te maken; dat is een fundamentele vraag.

Minister **Ter Horst**: Wij kunnen een heel principiële discussie gaan voeren ...

De heer **Van Raak** (SP): Graag!

Minister **Ter Horst**: ... over de vraag wat nou het basisrecht is van een politicus, maar als ik de heer Van Raak hoor, dan heeft de politicus werkelijk geen enkel basisrecht. Als ik in de lijn van de heer Van Raak zou denken, zou het antwoord daarop zijn dat niks het basisrecht is. Het kabinet heeft naar het totale pakket gekeken. De standpunten zijn op een aantal onderdelen veranderd. Dat gold echter ook voor het salaris. Laten wij wel wezen: in de voorstellen van Dijkstal zat een grote verhoging van het salaris van de ministers en de minister-president. Dan kun je dus met recht zeggen dat daar bepaalde versoeringen tegenover staan. Die verhoging is niet doorgegaan en dat heeft ook consequenties gehad voor de positie van de zittende ambtsdragers. Het kabinet had ook kunnen zeggen dat het die versoeringen überhaupt niet accepteert: als het salaris niet omhoog gaat, accepteren wij ook de versoeringen niet. Het mooie van de voorstellen vind ik dat de salarisverhoging niet doorgaat – naar ik aanneem is dat helemaal in de lijn van de heer Van Raak – en dat toch de versoeringen doorgaan. Daarvoor is steun van een groot deel van de Kamer en daar ben ik ontzettend blij mee, want dat hebben wij nodig. Ik vind eigenlijk dat de heer Van Raak een fles champagne hierop zou moeten opentrekken in plaats van kritiek blijven hebben op die voorstellen.

De heer **Van Raak** (SP): Cider!

Minister **Ter Horst**: Cider mag ook.

Voorzitter. Ik kom nu toe aan de beantwoording van specifiekere vragen.

Ik vond dat de heer Van Raak een heel mooie uitspraak deed. Hij zei: wachten is niet altijd voor niets. Dat was toch wel van een filosofisch gehalte waar ik helemaal stil van werd, althans, eventjes. Hij vraagt ook waarom de minister-president minder verdient dan de ambtenaren. Zou dit ook niet moeten betekenen dat de ambtenaren naar het niveau van de minister-president terug zouden moeten? Die discussie hebben wij uitgebreid in het wetgevingsoverleg gevoerd. Ik sluit me aan bij de redenering die Van Beek op dit punt had. Die is ook de mijne. Als wij de salarissen van ambtenaren namelijk zouden verlagen naar het niveau van de ministers betekent dit dat de concurrentiepositie van de ambtenaren ten opzichte van de semipublieke sector en de markt zo slecht wordt dat wij niet meer kunnen hopen dat wij ambtenaren krijgen van het niveau dat wij niet alleen willen hebben, maar ook absoluut nodig hebben. De gelijkschakeling van de publieke en de semipublieke sector is voor het kabinet de belangrijkste overweging

geweest om te accepteren dat er een verschil is tussen het maximumsalaris van onze ambtenaren en het salaris van de ministers in dit kabinet.

De heer Van Raak heeft ook nog gesproken over de bijbanen van de commissarissen van de Koningin. Hij heeft gevraagd of het een serieuze baan is. Dat is natuurlijk een serieuze baan. Hij koppelt het altijd aan de commissaris van de Koningin. Dat begrijp ik ook wel. Maar laten we wel wezen, ook burgemeesters hebben nevenfuncties. Ik geloof echter niet dat er iemand is die zou zeggen dat burgemeesterschap geen serieuze baan is. Het gaat erom dat het voor het vervullen van de functie van commissaris van de Koningin en van de functie van burgemeester mogelijk is om bijbanen te hebben. Dat is echt iets anders dan wanneer het gaat over ministers. Het is mogelijk om bijbanen te hebben. Voor het vervullen van die functie kan het ook een meerwaarde hebben om nevenfuncties te vervullen. Ik vind dus ook dat het zeer acceptabel is dat zowel burgemeesters als commissarissen van de Koningin met mate nevenfuncties hebben. Men kent mijn opvatting daarover. In het overleg heb ik gezegd dat ik een keer per jaar met alle commissarissen van de Koningin spreek over hun eigen functioneren. Dat gesprek gaat dus ook over de bijbanen en de nevenfuncties die ze hebben.

De heer Van Raak heeft ook gevraagd naar de passende arbeid. Waarom zou een ex-voorzitter van een raad van bestuur wel op de tram terecht kunnen komen en een minister niet? Het kan echter alle twee. Ik kom dan overigens wat meer in aanmerking, omdat ik in mijn leven al twee keer een tram heb mogen besturen. Ik kan dus bogen op ervaring op dit punt. Politici zullen echter te zijner tijd passende arbeid moeten aanvaarden. Ik heb al gezegd dat in het uitvoeringsbesluit dat wij voor de sollicitatieplicht gaan maken, aangesloten wordt bij geldende regelingen voor gewone werknemers.

Ik heb hiermee de vragen van de heer Van Raak beantwoord. Ik doe alle moties "in einem Guss", aan het einde van mijn beantwoording van de vragen van de leden van de Kamer.

Ik dank de heer Brinkman voor het compliment aan mijn adres. Het is altijd prettig als Kamerleden de inspanningen zien die nodig zijn om een en ander tot een goed gevolg te brengen, ook als zij het nog niet totaal eens zijn met een voorstel. De heer Brinkman zegt dat de regelingen voor politieke ambtsdragers hetzelfde moeten zijn als voor gewone werknemers. Ik weet niet of ik hem heb overtuigd. In antwoord op de vragen van de heer Van Raak heb ik echter aangegeven wat naar mijn beeld het verschil in rechtspositie is tussen politieke ambtsdragers en gewone werknemers. Dat zijn er nogal wat. Dat vindt het kabinet dan ook rechtvaardigen dat er een verschillende regeling is voor politieke ambtsdragers. Ik kom straks nader te spreken over de motie van de heer Brinkman.

De heer Van Beek heeft gesproken over de loskoppeling van het totale Dijkstalpakket. Ik ben daarop al ingegaan. Hij zegt dat het absurd is dat de directeur van een woningbouwvereniging meer verdient dan de minister-president. Dat vind ik ook. Er zijn echter functies in de publieke en semipublieke sector waarin mensen meer verdienen dan de minister-president. Over die onevenwichtigheid hebben wij al gesproken. Overigens is het kabinet hard bezig om ervoor te zorgen dat ook in de semipublieke sector de salarissen daadwerkelijk

Ter Horst

omlaag gaan. De heer Van Beek weet dat, omdat hij ook op dit vlak woordvoerder is.

De heer Van Beek spreekt over de trek van publiek naar semipubliek. Hij heeft zorg dat hier sprake is van kwetsbaarheid. Je kunt veel zeggen van de voorliggende voorstellen, maar juist daar is sprake van evenwichtigheid omdat de top in de semipublieke sector in de meeste functies hetzelfde verdient als in de publieke sector. Ik ben dus niet bang dat het gat te groot is.

De heer Van Beek heeft ook gesproken over de nevenfuncties, vooral over de mogelijkheid dat degene die daar geld mee verdient dit zelf mag houden. Hij heeft de voorbeelden gegeven van de leraar die bijlessen geeft en zijn inkomsten mag houden, en van de timmerman die bijklust en ook zijn inkomsten mag houden. Ik vind die vergelijking niet helemaal opgaan, omdat een commissaris van de Koningin of een burgemeester geen nevenfuncties heeft waarin hij commissaris van de Koningin of burgemeester is. De nevenfuncties van die functionarissen omvatten echt heel andere werkzaamheden dan de basiswerkzaamheden van hun hoofdfunctie. Een nevenfunctie is van waarde voor een commissaris van de Koningin of een burgemeester om de hoofdfunctie die hij heeft op een zo goed mogelijke manier te vervullen. Wij zijn het erover eens dat een commissaris van de Koningin zijn functie beter kan vervullen, juist omdat hij nevenfuncties heeft. Voor de geldelijke beloning leggen wij een wat ander accent, maar gelukkig leidt dat niet tot een verschil van mening over deze wetsvoorstellen.

De heer **Van Beek** (VVD): Ik denk inderdaad dat onze standpunten niet zover uit elkaar liggen. Ik ben het met de minister eens dat het uitoefenen van nevenfuncties belangrijk is voor het uitoefenen van de hoofdfunctie. Elk voorbeeld gaat mank, dat begrijp ik ook best. Ik wilde dat voorbeeld echter geven om ook de andere kant te laten zien. Het aftrekken van bedragen van je inkomen, van geld dat je door hard werken zelf verdient hebt, is op zichzelf een heel curieuze stap. Eigenlijk ken ik geen andere voorbeelden buiten de sector van het openbaar bestuur. Nogmaals, ik ken alle achtergronden en ik loop lang genoeg mee om te weten hoe de hazen lopen, maar het is niet echt gewoon. Wat wij doen, is iets heel bijzonders.

Minister **Ter Horst**: Ik geloof dat je dit soort regelingen ook hebt bij universiteiten. Als mensen voltijds verdienen, wordt er voor de nevenfuncties een regeling getroffen. Voor mij is het belangrijk dat het voor een groot deel gaat om belastinggeld. Dan zal de heer Van Beek meteen zeggen dat ook commissarissen van de Koningin lid zijn van de raad van commissarissen van een bedrijf waarvoor deze regeling geldt. Dat is waar. Ik vind de regeling die wij gaan treffen voor nevenfuncties ook weer niet van dien aard dat het tot een grote aderslating zal leiden voor commissarissen van de Koningin en burgemeesters. Het signaal dat er bij nevenfuncties en bijverdiensten sprake moet zijn van een zekere matigheid en terughoudendheid, past wel bij dit kabinet.

De heer **Van Beek** (VVD): Ook daar ben ik het mee eens. U moet alleen mijn steun zien te verwerven en niet andersom. Het gaat mij niet om de commissarissen van de Koningin en ook niet om de burgemeesters. Ik kijk

naar wat de wethouders in dit land betaald krijgen. Dan heb ik het niet over de grote steden, maar over alles wat daaronder zit. Laten wij eerlijk zijn: dat is geen vetpot. Het zijn vaak klussen van zestig uur in de week die voor dertig uur betaald worden, ook al zeggen wij dat het vanaf 24.000 inwoners fulltimefuncties zijn. Dan doen deze aftrekposten wel pijn. Dan is dat extra bedrag erg belangrijk voor het gezinsinkomen.

Minister **Ter Horst**: Je moet ergens een grens trekken; dat zal de heer Van Beek met mij eens zijn. Dat is ook de reden waarom er op zijn voorstellen voor deeltijd-wethouders positief is gereageerd, zowel door het kabinet als door zijn collega's in de Kamer. Ik hoop dat wij elkaar kunnen vinden in deze regeling. Ik denk dat ik hiermee de punten heb besproken die de heer Van Beek heeft aangevoerd.

Ik kom aan de inbreng van mevrouw De Pater. Zij vroeg hoe het zit met de mogelijke knip in de diensttijd-opbouw bij inwerkingtreding van de wet. Zij wilde expliciet weten of er sprake is van een dergelijke knip. Welnu, die knip is er niet. Ik lees het maar even precies voor, zodat daarover geen misverstand kan bestaan: "De diensttijd voor inwerkingtreding van de wet telt onverkort mee voor het bepalen van de uitkeringsduur. De invoering van het loopbaanprincipe brengt zelfs met zich mee dat bij de toekenning van de uitkering alle diensttijd in eerdere APPA-functies, die ligt voor inwerkingtreding van de wet, in aanmerking wordt genomen voor de uitkeringsduur." Dat is dus een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Als je een carrière – een beetje een raar woord in dit verband – hebt of een loopbaan binnen het openbaar bestuur, is het natuurlijk heel raar dat je eerdere functies in dat openbaar bestuur niet meetellen voor je rechtspositie later. Het antwoord op de vraag van mevrouw De Pater is dus: er is geen knip.

Ik kom op het nabestaandenpensioen, dat mevrouw De Pater en de heer Van Beek aanroerden. Mevrouw De Pater heeft mij expliciet gevraagd om met een nota van wijziging te komen. Dat is echter allemaal niet zo vreselijk makkelijk. Inderdaad ontvangt de nabestaande van een ex-APPA-functionaris geen uitkering als de ex-APPA-functionaris overlijdt op het moment dat hij geen wachtgeld meer ontvangt, maar ook nog geen pensioen heeft omdat hij nog geen 65 jaar is. Dat kan in sommige gevallen schrijnend zijn. Het probleem is alleen dat, als wij dat voor deze groepen zouden veranderen, er weer een onevenwichtigheid ontstaat voor anderen die ook onder de APPA-regeling vallen. Juist in 2003 is met een tweederdemeerderheid van de Kamer de grondslag voor het ABP-pensioen en voor het APPA-nabestaandenpensioen gewijzigd: dat nabestaandenpensioen voor deelnemers beneden de 65 jaar in de ABP-regeling en de APPA heeft als zovele pensioenregelingen met ingang van 2003 het karakter van een risicoverzekering gekregen. De Kamer heeft dus in 2003 besloten dat voor de APPA dezelfde regeling zou gelden als voor de ABP-regeling. Als ik u goed begrijp, wilt u dit in feite voor politieke ambtsdragers veranderen, maar niet voor alle anderen die onder de ABP-regeling vallen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Die redenering ken ik. Er is wel wat voor te zeggen, ware het niet dat er voor de andere ABP-pensioensgerechtigden niet zo gemakkelijk een breuk in de opbouw van het

Ter Horst

ABP-pensioen optreedt als voor politieke ambtsdragers. Ik ken nogal wat politieke ambtsdragers die, voordat zij hun ambt gingen vervullen, volstrekt niet onder het ABP vielen. Daarna kregen zij een APPA-periode. Mocht het gebeuren dat zij na ommekomst van wachtgeld – die periode wordt nu voor de grootste groepen verkort – vóór hun 65ste komen te overlijden, dan hebben hun nabestaanden daar een pensioengat. Als u mij zou kunnen aangeven dat het voor andere ABP-pensioensgerechtigden op precies dezelfde manier uitwerkt, wil ik u uitnodigen om ook daarnaar te kijken, omdat dit mij onrechtvaardig lijkt.

Minister **Ter Horst**: Ik wil daar natuurlijk wel naar kijken, maar die onrechtvaardigheid bestond in 2003 ook al en ik neem aan dat de Kamer toen, bij tweederdemeerderheid, weloverwogen heeft besloten om voor het APPA-nabestaandenpensioen dezelfde regeling te kiezen als voor het ABP-pensioen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Het is niet onmogelijk dat de Tweede Kamer dat besluit genomen heeft en een aantal onder ons zal dat weloverwogen hebben gedaan, maar nu het een aantal jaren werkt, hebben wij toch een andere indruk van het risico dat gelopen wordt. Het is echt een beperkt risico, maar als het je treft, dan is het een heel naar risico.

Minister **Ter Horst**: Ja. De vraag is hoe we hier nu mee omgaan. Als u daar nu ten behoeve van de APPA een verandering in aanbrengt en die verandering wordt niet ten aanzien van het ABP gemaakt, dan wordt de overgang van de APPA naar het ABP natuurlijk weer bemoeilijkt. Dan geldt er immers een andere regeling voor de APPA dan voor het ABP. Wij kunnen hier wel vaststellen hoe de APPA-regeling eruit ziet, maar bij het bepalen van de ABP-regeling hebben natuurlijk ook de werkgevers en de werknemers een belangrijke stem, althans dat mag ik aannemen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Het wordt wat mij betreft wat ingewikkeld, ware het niet dat hierin meespeelt dat wij eigenlijk van plan waren om APPA bij ABP onder te brengen. Dat doen we niet en u hebt geen schijn van zicht hoe u dat doet. Dan lijkt mij die tijdelijke maatregel wel gewenst voor de risicogroep, hoe klein die ook moge zijn en hoe onwenselijk het aan alle kanten is, maar het zal je maar overkomen.

Minister **Ter Horst**: U zegt: dat gaat heel lang duren, maar u weet dat er wel het voornemen is om serieus de mogelijkheid te bezien, de APPA onder te brengen bij het ABP. Op het moment dat wij een speciale regeling hebben voor de APPA, als je het aanbrengen van die wijziging in de APPA al wenselijk vindt – de Kamer heeft nog maar zes jaar geleden besloten om juist op grondslag van het ABP te kiezen voor de APPA, al begrijp ik nu dat dit wellicht niet helemaal weloverwogen is gebeurd, maar goed – dan is de overgang naar het ABP natuurlijk moeilijk.

Voorzitter. Ik weet niet precies wanneer de stemmingen over de moties zullen plaatsvinden. Zit er nog tijd tussen nu en de stemmingen?

De **voorzitter**: Donderdag.

Minister **Ter Horst**: Donderdag. Het is nogal een technische kwestie en ik denk dat de Kamer goed moet weten wat ze besluit. Ik denk dat de Kamer dat ook wil. Ze moet goed weten wat ze besluit als ze al besluit om af te wijken van de regeling die nu voorligt. Anders krijgen we eenzelfde situatie als in 2003, dus ik neem aan dat de Kamer dat weloverwogen wil doen. Dan zeg ik u toe dat ik in reactie op de inbreng van mevrouw De Pater en de heer Van Beek nog eens op een rij zal zetten hoe het nu is en wat de consequenties van een dergelijke wijziging zouden zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw De Pater, tot slot.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Voorzitter. Dan denk ik dat ik er de voorkeur aan geef om nog een motie op dit punt in te dienen. Als de minister nog een brief moet gaan schrijven en wij hier het debat gaan heropenen, dan lopen we misschien toch ongewild weer uit in de tijd. Als ik er een motie over indien en de Kamer steunt die motie in meerderheid, dan heeft de minister een houvast. Zij geeft een oordeel over de motie en dan acht ik het verstandig om niet het debat te gaan heropenen, als dat eventueel niet hoeft.

Minister **Ter Horst**: Nee, dat zou ik ook niet willen, maar het is niet onhandig als de Kamer voor de stemmingen wel weet waar zij over stemt, lijkt mij zo.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ja, ja.

Minister **Ter Horst**: O, dat bedoelt u? Dan doet u hetzelfde voorstel als ik.

De **voorzitter**: Dan krijgen wij van de minister sowieso een brief waarin staat hoe het zit en mevrouw De Pater wil voorafgaand daaraan aan de minister meegeven hoe de Kamer daarover denkt.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Dan zou ik straks nog de gelegenheid willen hebben om een motie in te dienen. Ik hoef er geen toelichting op te geven.

Minister **Ter Horst**: Dat hebt u nog niet gedaan. Dat is het punt. Dan zult u het mij niet kwalijk nemen dat ik de aanneming van die motie al op voorhand ontraad. Ik ben uiteraard bereid om daar welwillend naar te kijken, zoals ik heb laten zien, bereid te zijn om overal welwillend naar te kijken. Ik kan echter echt absoluut niet overzien wat een maatregel die sympathiek lijkt precies betekent en of die ook niet ten detrimente zal zijn van de mensen die het betreft in een latere fase.

Voorzitter. Mevrouw De Pater heeft nog een vraag gesteld over de winst uit ondernemingen, die niet verrekend wordt voor parttimers. Nee, dat klopt en daar heb ik de Kamer vorige week een brief over gestuurd. Dat was allemaal naar aanleiding van de inbreng van de heer Van Beek in het wetgevingsoverleg dat wij eerder hebben gehad.

De heer Anker heeft een vraag gesteld over een kleine spaarregeling voor raadsleden. Zijn vraag was of de verandering in de wachtgeldregeling voor raadsleden voorkomt dat de kleine spaarregelingen voor raadsleden die er schijnen te zijn nog kunnen worden uitgevoerd. Wij kennen die regeling niet. Zo te horen gaat het niet om wachtgeld. Wij zullen dat uitzoeken en zorgvuldig

Ter Horst

bekijken. Dit leidt niet tot een wijziging van de wet. Voor zover ik kan bezien, belemmert de wet dit soort regelingen niet.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Wij nemen daar nu inderdaad nog geen besluit over. In een van de brieven die over deze wetsvoorstellen zijn gestuurd, staat dat de wachtgeldregelingen voor gemeenteraadsleden moeten stoppen. Dat betreft volgens mij de grote wachtgeldregelingen.

Minister **Ter Horst**: Ja.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Naar aanleiding van die berichtgeving, kwamen bij ons zorgen binnen uit het land over de kleine spaarregelingen die in sommige gemeenten bestaan.

Minister **Ter Horst**: Ik begrijp het. Wij zullen het nagaan, maar ik neem aan dat dit geen wachtgeldregelingen betreft.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Ik neem aan dat de minister nog een brief zal sturen als dit gedeelte van de besluiten wordt geëffectueerd.

Minister **Ter Horst**: Precies. Als wij toe zijn aan de uitvoering van het stoppen van die wachtgeldregeling of anderszins, zullen wij aan de Kamer melden wat dat betekent voor deze regelingen.

De heer Van der Staaij heeft een motie ingediend en een aantal vragen gesteld. Hij vroeg wat wordt bedoeld met een gemaximeerde vergoeding voor leden van commissies. Daarmee wordt bedoeld dat in het rechtspositiebesluit van raadsleden de vergoeding voor leden van commissies zal worden gemaximeerd met een percentage van de vergoeding voor de werkzaamheden. Wij denken aan 5%. De raad kan daar bij verordening van afwijken in negatieve zin. Het maximum zou dan bijvoorbeeld 5% worden. Als gemeenten minder willen geven kan dat, maar hoger kan niet.

De heer Van der Staaij heeft gevraagd of ik een garantie kan geven dat de raads- en statenleden er niet op achteruit gaan. Wat de vergoeding betreft, kan ik dat. Een deel van de raadsleden gaat er zelfs op vooruit doordat inwonersklassen worden samengevoegd. Dat leidt tot een verbetering voor raadsleden van kleinere gemeenten.

Bij openbaarmaking en verrekening wordt onderscheid gemaakt tussen loon en winst uit onderneming. De heer Van der Staaij vroeg waarom dat gebeurt. De verrekening vindt plaats bij alle bronnen van inkomsten. Openbaarmaking vindt alleen plaats bij de bron loon. Dat doen wij omdat winst uit ondernemingen fluctueert, te manipuleren is en daardoor niet zo vreselijk veel zegt. Verder lijkt het uit oogpunt van concurrentie verstandig om winst ondernemingen niet openbaar te maken. Loon van ex-politici uit een bv moet openbaar worden gemaakt.

Een andere vraag was of het overgangsrecht ook geldt bij het direct aanvaarden van het ambt in een andere gemeente. Nee, bij een overstap naar een andere gemeente is er geen toepasselijk overgangsrecht meer bij aftreden.

De heer Van der Staaij vroeg wat wordt bedoeld in het overgangsrecht met "onmiddellijk na de eerstvolgende

verkiezingen van de herbenoemde ambtsdrager". "Onmiddellijk" slaat op het moment van herbenoeming na de eerstvolgende verkiezingen. Benoemde ambtsdragers als wethouders blijven aan na de gemeenteraadsverkiezingen. In het geval dat na aftreden de betrokken wethouder van 50 jaar direct wordt benoemd in dezelfde functie van wethouder, geldt het nieuw voorgestelde overgangsrecht. "Onmiddellijk" slaat dus op het moment van herbenoeming en niet op de eerstvolgende verkiezingen.

De heer Heijnen vroeg of het verboden is om voor het aftreden begeleiding aan te bieden aan wethouders die aankondigen dat zij hun periode afmaken en daarna niet meer terugkomen. Verboden is het niet. Er is zeker een bepaalde vorm van loopbaanoriëntatie mogelijk, maar dan moet de gemeente bereid zijn om die zelf te bieden. Dat wordt niet belemmerd door deze wet- en regelgeving. Zijn vraag of wethouders ook recht kunnen doen geleden op een dergelijke loopbaanoriëntatie moet negatief worden beantwoord. Dat recht ontstaat pas op het moment dat sprake is van een gewezen ambtsdrager, dus als iemand is gestopt met het uitoefenen van de functie.

De heer Heijnen heeft gevraagd of het loopbaanprincipe en de AMvB voor 1 januari in werking treden. Wij doen wat wij kunnen. Het is de bedoeling om het voor 1 januari te doen. Hij heeft ook gevraagd of ik bereid ben om na te gaan of de regeling die wij treffen voor deeltijdwethouders in de praktijk problemen oplevert, bijvoorbeeld omdat mensen negen tiende gaan werken en dan wel kunnen bijverdienen. Die mogelijkheid had ik zelf ook al bedacht. Dat zullen wij zeker doen. Wij zullen ook bekijken of het aantal mensen dat negen tiende gaat werken toeneemt.

De heer Heijnen heeft gevraagd waar hij de nevenfuncties van de leden van de Hoge Colleges van Staat kan vinden. Dat zijn dus de Algemene Rekenkamer, de Raad van State en de Nationale ombudsman. Deze kunnen, als het goed is, worden gevonden op de websites van de betrokken colleges. Daarop horen zij te staan.

Dat was de beantwoording van de vragen. Ik kom vervolgens toe aan de reactie op de moties.

De **voorzitter**: De heer Van der Staaij wil u nog een vraag stellen.

Minister **Ter Horst**: O, ben ik nog iets vergeten?

De heer **Van der Staaij** (SGP): Ik had een vraag gesteld over de verrekening. Het feit dat winst uit bv's daar niet onder valt zou in de praktijk nog wel eens leiden tot het oprichten van bv's waarbij men tegen een beperkt salaris in loondienst treedt. Het salaris is dan wel verrekenbaar maar de winst niet. Is dat in wezen geen soort sluiproute?

Minister **Ter Horst**: Ik meen daarop wel antwoord te hebben gegeven. Als loon van ex-politici naar bv's gaat moet het loon uit die bv's ook openbaar worden gemaakt. Het loon dus wel. Maar de winst niet. De winst uit onderneming fluctueert, is te manipuleren en zegt daarom niet zo vreselijk veel. Ook uit het oogpunt van concurrentie zou reden bestaan om deze niet openbaar te maken.

Ter Horst

De heer **Van der Staaij** (SGP): Het is waar dat ik dit antwoord heb gekregen ten aanzien van de openbaarrekening. Ik had een vraag gesteld over de verrekening en dat is toch heel iets anders.

Minister **Ter Horst**: Ten aanzien van de verrekening geldt dat alle bronnen van inkomsten worden verrekend. De verrekening geldt alle bronnen van inkomsten, dus ook inkomsten uit bv's. Ook dat is een bron van inkomsten. De openbaarrekening geldt alleen voor het loon.

Dan kom ik toe aan de moties. De eerste motie is van de heer Van Raak. Daarin verzoekt hij de regering om de zogenaamde Balkenendenorm niet hoger te maken dan het inkomen van de minister-president. Ik heb al eerder duidelijk gemaakt dat het kabinet het aannemen van deze motie ontraadt. Wij zijn van mening dat dit ertoe zou leiden dat in het bijzonder de positie van ambtenaren – en daar gaat het hier in eerste instantie om – ten opzichte van de semipublieke sector zou verslechteren. Dat vindt het kabinet geen goede zaak. Het zou ook niet realistisch zijn om in de semipublieke sector 100% van het inkomen van de minister-president als norm te laten gelden, en niet 130%.

De heer Van Raak heeft een motie ingediend waarin hij de regering verzoekt om voor commissarissen van de Koningin nevenfuncties te verbieden die niet direct voortkomen uit de vervulling van hun ambt. Naar ik aanneem zal duidelijk zijn dat het kabinet het aannemen van die motie ontraadt. Wij hebben dit besproken tijdens het wetgevingsoverleg. Ik ben van mening dat sommige nevenfuncties, ook nevenfuncties die niet direct voortkomen uit de vervulling van het ambt, buitengewoon zinvol kunnen zijn voor het vervullen van het ambt van commissaris van de Koningin. Bovendien zijn er de provinciale staten bij de commissaris van de Koningin, en de gemeenteraad bij de burgemeester. Die kunnen toezicht houden op het hebben van deze nevenfuncties.

De heer Van Raak heeft verder een motie ingediend waarin hij verzoekt om de wachtgeldregeling voor politieke ambtsdragers na aanvaarding van een nieuwe hoofd baan volledig te stoppen. Ook dat punt hebben wij besproken tijdens het wetgevingsoverleg. Ik heb er toen op gewezen dat de vergelijking met de WW op dit punt niet helemaal opgaat. Politieke functies zijn namelijk zogenaamde taakfuncties. Dat betekent dat er mag worden bijverdiend tot het oude salaris en niet meer dan dat. Dit is dus niet helemaal vergelijkbaar met de regeling die wij kennen bij de WW. Daarom moet ik helaas ook het aannemen van deze motie ontraden.

In zijn motie vraagt de heer Brinkman om de nota van wijziging aan te passen, zodanig dat de uitkering voor alle politieke ambtsdragers plaatsheeft overeenkomstig de Werkloosheidswet. In feite is dit dezelfde motie als die van de heer Van Raak, als ik het zo mag interpreteren. Hiervoor geldt dus hetzelfde advies, namelijk ontraden.

In zijn motie verzoekt de heer Van der Staaij de regering om zo snel als het in verband met de economische crisis mogelijk is alsnog te komen met voorstellen om te komen tot een samenhangend loongebouw. Hij meldt in zijn motie niet expliciet wat daarvoor nodig is. Dat is op zich interessant. Ik weet daarom niet precies hoe ik dit nu moet interpreteren. Laat ik het maar als volgt interpreteren. Je kunt weer tot deze samenhang komen door het salaris van de ministers daadwerkelijk te verhogen tot het niveau dat door de commissie-Dijkstal is voorgesteld. Volgens mij was dit ook de strekking van

de toelichting van de heer Van der Staaij. Hoe zal ik het zeggen? Het is voor ons allemaal lastig om adviezen te geven als het daarbij gaat over je eigen salaris. Het lijkt mij echter verstandig om hierover te zeggen dat ik niet verwacht dat het kabinet een dergelijke maatregel zal nemen in deze kabinetsperiode. In dat opzicht moet ik de Kamer ook het aannemen van deze motie ontraden.

De heer Heijnen, de heer Van Beek en de heer Anker hebben een motie ingediend over de spookraadsleden. Het kabinet heeft voorgesteld om tegemoet te komen aan de kritiek van de Kamer, die heeft gesteld dat wij op dit moment te weinig kunnen doen aan dit fenomeen. Het voorstel was om 50% van de inkomsten afhankelijk te laten zijn van aan- of afwezigheid. Ik begrijp dat dit voorstel niet de steun heeft van de Kamer en dat de indieners dit op een andere manier geregeld zouden willen zien. De indieners willen dit bewerkstelligen met een motie. Ik vraag ze of zij daarmee het voorstel afwijzen om 50% van de inkomsten van een raadslid te laten afhangen van de aanwezigheid.

De heer **Heijnen** (PvdA): Het gaat niet om stukken in de wetgeving die nu voorliggen, maar om de verordening over de vergoeding van raadsleden en commissieleden. Daarvoor gaat de minister nadere voorstellen doen. Daarin hoeft zij wat ons betreft niet de vacatiegeldenregeling te veranderen als zij tegemoetkomt aan de wens die in deze motie wordt verwoord.

Minister **Ter Horst**: Dat begrijp ik. Ik vind het moeilijk om nu te zeggen hoe dit zou kunnen. Ik heb daarom tegen de strekking van de motie geen bezwaar. Ik moet echter een voorbehoud maken bij de uitvoerbaarheid ervan. Het zou namelijk kunnen dat het ons niet is toegestaan om in regelgeving op te nemen dat gemeenten en provincies de betaling aan gemeenteraadsleden en statenleden mogen opschorten. Ik moet dus echt nagaan of de mogelijkheid om dat te doen kan worden gecreëerd. Tegen de richting van de motie heb ik geen bezwaar, maar ik behoud me het recht voor om erop terug te komen ten aanzien van de uitvoerbaarheid.

Ik hoop dat ik alle moties heb behandeld – er wordt geknikt; dat is mooi – en dat ik alle vragen van de Kamer adequaat heb beantwoord.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor haar antwoord in eerste termijn. Voor een korte derde termijn, voor het indienen van een motie, geef ik het woord aan mevrouw De Pater-van der Meer. Het oordeel over de motie is al geveld!

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Voorzitter. Ik denk dat ik geen toelichting meer hoeft te geven. Mijn motie luidt als volgt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat een ex-APPA-functionaris bij overlijden na afloop van zijn/haar wachtgeldperiode, maar voor het

De Pater-van der Meer

bereiken van de 65-jarige leeftijd, geen dekking heeft voor het nabestaandenpensioen;

overwegende dat politieke ambtsdragers een groter risico op een pensioenbreuk lopen dan werknemers in de publieke sector;

van oordeel dat de regeling voor het nabestaandenpensioen voor politieke ambtsdragers gewijzigd dient te worden ten opzichte van de regeling voor werknemers in de publieke sector;

verzoekt de regering, voorstellen te doen voor een regeling voor het nabestaandenpensioen op opbouw-basis, met terugwerkende kracht vanaf 2002,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden De Pater-van der Meer, Van Beek, Van der Staaij en Anker. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 22 (30424).

Minister **Ter Horst**: Voorzitter. Ik heb al tegen mevrouw De Pater gezegd dat ik uiteraard bereid ben om daar welwillend naar te kijken, maar dat ik in het geheel nog niet kan overzien tot welk resultaat dat leidt. De Kamer moet mijn ontraden van de motie in dat opzicht dan ook als een formaliteit zien, zal ik maar even zeggen.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Wij hebben twee brieven van deze minister te goed voor de stemmingen van donderdag. De leden moeten zelf maar in de gaten houden of zij stemmingen over de wetsvoorstellen en de moties dan ook verantwoord vinden. Het wetsvoorstel moet natuurlijk wel nog naar de Eerste Kamer. De Kamer heeft zelf over die planning beslist.

Sluiting 22.57 uur

Lijst van ingekomen stukken, met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

De volgende koninklijke boodschap

Tijdelijke regels voor een pilot ter bevordering van de participatie van personen met een arbeidsbeperking met behulp van loondispensatie (Tijdelijke wet pilot loon-dispensatie) - 32165

staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Klijnsma J. - 9 oktober 2009

Koninklijke boodschap, met de erbij behorende stukken, is al rondgezonden en gepubliceerd

De volgende brieven

Werkprogramma voor het jaar 2010 van de ACVZ - 19637-1303

minister van Justitie, Hirsch Ballin E.M.H. - 6 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Geannoteerde agenda Milieuraad 21 oktober a.s. en overzicht Europese wetgevingsinitiatieven - 21501-08-316

minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Cramer J.M. - 2 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Verslag Raad voor Concurrentievermogen van 24 en 25 september 2009 - 21501-30-212

minister van Economische Zaken, Hoeven van der M.J.A. - 6 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

VWS-prioriteiten Zweeds EU-voorzitterschap - 21501-31-187

minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A. - 1 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Financiële correcties landbouuitgaven - 21501-32-359

minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verburg G. - 6 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Beantwoording vraag van het lid Roefs tijdens AO Transportraad inzake voorstel EU-verordening

passagiersrechten bus - 21501-33-242

minister van Verkeer en Waterstaat, Eurlings C.M.P.S. - 1 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Aanbieding van het verslag van de informele Raad van 23 en 24 september 2009 - 21501-34-129

minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 8 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Verslag schriftelijk overleg over de Informele Raad voor Onderwijs, Jeugd en Cultuur van 23 en 24 september 2009 - 21501-34-130

minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 5 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Fiche: Wijziging beschikking Europees Vluchtelingen Fonds - 22112-933

staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Timmermans F.C.G.M. - 5 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Fiche: Mededeling gezamenlijk

EU-hervestigingsprogramma - 22112-934

staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Timmermans F.C.G.M. - 5 oktober 2009

Rondgezonden en gepubliceerd

Lijst van ingekomen stukken

Fiche: Verordening inzake de vangstmogelijkheden Oostzee - 22112-935
staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Timmermans F.C.G.M. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Fiche: Mededeling inzake Europeana (Europa's online bibliotheek, museum en archief; onderdeel van de i-2010 strategie voor de informatiemaatschappij) - 22112-936
staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Timmermans F.C.G.M. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Verslag van de JBZ-Raad, 21 september 2009 - 23490-571
minister van Justitie, Hirsch Ballin E.M.H. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Onderzoek "Huishoudens in de rode cijfers" - 24515-161
staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Klijnsma J. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Verwerving tweede tranche Initial In Service Support NH-90 - 25928-37
staatssecretaris van Defensie, Vries de J.G. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Rapportage "De bestemming van de pijpleiding Rotterdam-Beek". - 26018-15
minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Cramer J.M. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Beantwoording vragen gesteld tijdens het AO Voortgang SUB/WALVIS inzake de WIA - 26448-413
minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Donner J.P.H. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Antwoord op een vraag, gesteld tijdens het AO op 10 sept. jl. inzake grensarbeid - 26834-29
minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Donner J.P.H. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Afschrift van brief aan de Staatssecretaris van Financiën inzake de departementale ambtelijke vertegenwoordiging bij de commissie grensarbeiders en de status van uitgebrachte commissierapporten - 26834-30
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Toezegging nadere informatie arrest-Nikula - 26834-31
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Transgenderbeleid - 27017-56
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 1 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Uitstelbericht inzake het verzoek van de commissie voor Defensie over de verwerving van helderheidsversterkende brillen - 27830-65
staatssecretaris van Defensie, Vries de J.G. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Standpunt over het ambtsbericht uit 2000 inzake veiligheidsdiensten in communistisch Afghanistan (KhAD/WAD) - 27925-365
staatssecretaris van Justitie, Albayrak N. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Veilen van emissierechten 2008-2012 - 28240-103
minister van Economische Zaken, Hoeven van der M.J.A. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Implementatie welzijnsrichtlijn vleeskuikens - 28286-318
minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verburg G. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Geannoteerde agenda voor de formele bijeenkomst van NAVO-ministers van Defensie op 22/23 oktober 2009 in Bratislava. - 28676-90
minister van Defensie, Middelkoop van E. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Toezeggingen tijdens het notaoverleg Landelijk Afvalbeheerplan inzake kunststofinzameling in de vier grote steden - 28694-80
minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Cramer J.M. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Beantwoording vragen die over het Ontwerpbesluit beheer verpakkingen en papier en karton - 28694-81
minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Cramer J.M. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Indiening en behandeling wetsvoorstellen tot gemeentelijke herindeling - 28750-12
staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Bijleveld-Schouten A.Th.B. - 8 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Toegezegde brief n.a.v. debat Eerstelijnszorg d.d. 30 september - 29247-98
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Onderzoek Arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa - 29407-102
minister voor Wonen, Wijken en Integratie, Laan van der E.E. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Werkprogramma Actal 2010 - 29515-302
staatssecretaris van Financiën, Jager de J.C. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Lijst van ingekomen stukken

Eindevaluatie EUFOR Tchad/RCA - 29521-118
minister van Defensie, Middelkoop van E. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Reactie op het visiedocument Politie voor eenieder van de Raad van Hoofdcommissarissen (RHC) - 29628-155
minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Horst ter G. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Reactie op een verzoek om een reactie over het bericht in Telegraaf inzake rapport politie Gelderland-Midden - 29628-156
minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Horst ter G. - 8 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Evaluatie Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) - 29652-3
minister van Verkeer en Waterstaat, Eurlings C.M.P.S - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Risicovereveningssysteem 2010 - 29689-276
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Beantwoording vragen van de commissie over het spoorongeval te Barendrecht - 29893-90
minister van Verkeer en Waterstaat, Eurlings C.M.P.S - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Nadere informatie over ledenaantal Veteranen Platform - 30139-59
staatssecretaris van Defensie, Vries de J.G. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Afronding verbetertraject en de introductie van het vernieuwd energielabel op de woningmarkt - 30196-81
minister voor Wonen, Wijken en Integratie, Laan van der E.E. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Aanvulling op het antwoord aan de commissie voor Economische Zaken inzake Magnetelab Nijmegen (HFML) - 30212-76
minister van Economische Zaken, Hoeven van der M.J.A. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Zevende Nota van wijziging - 30424-18
minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Horst ter G. - 8 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Minutenregistratie voor AWBZ-zorg zonder verblijf (motie-Jan de Vries c.s., 30597 nr. 59) - 30597-106
staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Bussemaker M. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Nota's van wijziging inzake rechtspositie politieke ambtsdragers (Appa)(Dijkstalwetsvoorstellen) - 30693-17
minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Horst ter G. - 8 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Toezending advies Actal bij Aanvullend Beleidsakkoord Samen werken, Samen leven. - 31070-57
staatssecretaris van Financiën, Jager de J.C. - 2 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Afhandeling compensatie exploitatieverliezen inburgering 2007 en best practices in de intake - 31143-68
minister voor Wonen, Wijken en Integratie, Laan van der E.E. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Reactie op ingediende moties inzake Interlandelijke Adoptie - 31265-27
minister van Justitie, Hirsch Ballin E.M.H. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Voortgang kabinetsstandpunt aangaande de rol en de structuur van de NIVRA en NOvAA - 31270-20
minister van Financiën, W.J. Bos - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Samenstelling commissie toekomstbestendig ho-stelsel - 31288-66
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Internationale vergelijking van wetenschapssystemen - 31288-67
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 2 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Informatie over uitkomsten gesprek met het CEVO over onjuiste vraagstelling over de rol van de VVD in het examen Nederlands havo - 31289-69
staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Bijsterveldt-Vliegthart van J.M. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Voortgang implementatie referentiekader taal en rekenen - 31332-10
staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Bijsterveldt-Vliegthart van J.M. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Oneigenlijke concurrentie en protectionisme. Gelijke kansen voor bedrijfsleven (t.b.v. AO 8 okt.) - 31371-262
minister van Economische Zaken, Hoeven van der M.J.A. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Reactie op verzoek van de vaste commissie voor Financiën inzake de DSB Bank - 31371-263
minister van Financiën, W.J. Bos - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Lijst van ingekomen stukken

Reactie op verzoek inzake doorrekening door CPB van AFM-consultatiedocument Toetskader hypothecaire kredietverlening - 31371-264
minister van Economische Zaken, Hoeven van der M.J.A.
- 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Reactie op verzoek van de commissie voor Europese Zaken over de Nederlandse positie inzake de betekenis van de uitslag van het Ierse referendum voor Europa en voor de ratificatie en implementatie van het verdrag van Lissabon - 31384-(R1850)-28
minister van Buitenlandse Zaken, Verhagen M.J.M. -
6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Erratum Beleidsreactie adviesrapport Tijdelijke Commissie Innovatie en Toekomst Pers - 31777-17
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Stand van zaken inzake Winnersway Verslavingszorg - 31913-11
staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Bussemaker M. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Aanvullende informatie inzake soliditeit budgettaire raming en verdragsrechtelijke aspecten in relatie tot de APV-maatregel van het wetsvoorstel Wijziging van de Successiewet 1956 - 31930-35
staatssecretaris van Financiën, Jager de J.C. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Concept Jaarwerkplan 2010 Inspectie van het Onderwijs - 32123-VIII-7
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Onderzoek Inspectie van het Onderwijs naar EarlyBird Rotterdam - 32123-VIII-8
staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Dijkema S.A.M. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Klachtenregeling PO en VO - 32123-VIII-9
staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Dijkema S.A.M. - 6 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Nederlands aalbeheerplan en de visserij op wolhandkrab - 32123-XIV-20
minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verburg G. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Stand van zaken rond moties en toezeggingen inzake Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit - 32123-XIV-21
minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verburg G. - 2 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Terugwerkende kracht correctie overschrijdingen medisch specialisten - 32123-XVI-9
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A.
- 5 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Uitstelbrief voortgang segregatienota - 32123-XVIII-6
minister voor Wonen, Wijken en Integratie, Laan van der E.E. - 7 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Beantwoording verslag van een schriftelijk overleg over het herleven van dubbele hypotheekrenteaftrek na tijdelijke verhuur - 32128-7
staatssecretaris van Financiën, Jager de J.C. - 2 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

Structurele behoefte Countering Improvised Explosive Devices (C-IED) - 32164-1
staatssecretaris van Defensie, Vries de J.G. - 8 oktober 2009
Rondgezonden en gepubliceerd

□

De volgende brieven

Reactie op brief van de Vereniging van Terschellinger Erfpachters (VTE) inzake erfpacht. - 2009Z17625
minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verburg G. - 30 september 2009
Doorzenden aan de betrokken commissie(s)

Reactie op voorhangprocedure aanwijzing indexatie inkomen vrije beroepsbeoefenaren - 2009Z17799
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A. - 1 oktober 2009
Doorzenden aan de betrokken commissie(s)

Afschrift van de reactie op de brief van de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) van 21 augustus 2009 over de gevolgen van herhaalde fouten bij het aanvragen van de bedrijfstoelag - 2009Z17866
minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verburg G. - 2 oktober 2009
Doorzenden aan de betrokken commissie(s)

Aanbieding "Handreiking Gemeentelijke Monumentencommissies" - 2009Z17868
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 2 oktober 2009
Doorzenden aan de betrokken commissie(s)

Vraag aan de Commissie WWI i.v.m. functioneren van een gemengde Vereniging van Eigenaars van een appartementsgebouw - 2009Z17891
minister voor Wonen, Wijken en Integratie, Laan van der E.E. - 2 oktober 2009
Doorzenden aan de betrokken commissie(s)

Lijst van ingekomen stukken

Afschrift van de brief aan de Aob inzake maatregelen tegen uitwassen beloning bestuurders in het onderwijs - 2009Z17945
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk
R.H.A. - 5 oktober 2009
Doorzenden aan de betrokken commissie(s)

Overzicht nog in te dienen wetsvoorstellen en voorhang-AMvB's - 2009Z18034
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk
R.H.A. - 5 oktober 2009
Doorzenden aan de betrokken commissie(s).

Noot

Bijlage 1 (blz. 960)

Interpellatievragen **Leijten** (SP) aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de hypothecaire lening voor de bestuurder van de gehandicapteninstelling Aveleijn. (Ingezonden 13 oktober 2009)

1

Met welk beleid onderstreept u uw uitspraak dat u de hypothecaire lening voor de zorgbestuurder «onbegrijpelijk» vindt?¹

2

Erkent u dat boos zijn over een hypothecaire lening door een zorginstelling geen enkele waarde heeft, omdat instellingen wettelijk gezien dit soort constructies kunnen toepassen? Zo ja, wat gaat u doen om bankje spelen door zorginstellingen onmogelijk te maken? Zo nee, heeft de instelling de wettelijke regels overtreden?

3

Hoe oordeelt u over de vervanging van de hypothecaire lening – naar aanleiding van de kritiek – in een «bindingsbonus»?

4

Erkent u dat de oplossing om de Raad van Toezicht meer macht te geven, geen enkel verschil had gemaakt in deze kwestie?²

5

Op welke wijze kan een ondernemingsraad een bestuurder en/of een Raad van Toezicht de wacht aanzeggen?

6

Erkent u dat het enkel de Raad van Toezicht is die een bestuurder uit de laan kan sturen? Vindt u dit voldoende?

7

Erkent u dat de Raden van Toezicht vaak gekenmerkt worden door elkaar benoemende commissarissen uit (vaak) een politieke elite? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat hierin verandering aanbrengen?

8

Wat zegt het over de macht van het personeel om in te grijpen bij zaken die zij onwenselijk vindt?

9

Bent u bereid te onderzoeken welke wetten gewijzigd moeten worden om de ondernemingsraad (OR) meer macht te geven om in te grijpen bij de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur?

10

Erkent u dat er een groot gat in het toezicht zit als, zoals in deze casus, blijkt dat de landelijke toezichthouder, de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), niets doet tegen het verstrekken van leningen door zorginstellingen? Zo nee, wie moet hier dan een stokje voor steken?

11

Kunt u de eerdere schriftelijke vragen³ vóór deze interpellatievragen beantwoorden?

¹ Elsevier, 24 september 2009: «Bussemaker boos om dure lening directeur zorginstelling»

<http://www.elsevier.nl/web/Nieuws/Nederland/246710/Bussemaker-boos-om-dure-lening-directeur-zorginstelling.htm>

² Aangekondigde maatregel in de Wet Cliëntenrechten Zorg.

³ Vraagnummer 2009Z17167.

Overlast door 12-minners

Motie-Langkamp over verlagen van de werkdruk van kinderrechtshouders (28 684, nr. 242) (verworpen) **951, 952**

Motie-De Roon over het betrekken van minderjarigen bij een misdrijf aanmerken als strafverzwarende omstandigheid (28 684, nr. 243) (verworpen) **951, 952**

Motie-De Roon over een financiële vergoeding voor de politie voor het thuisbrengen van kinderen die laat over straat zwerven (28 684, nr. 244) (verworpen) **951, 952**

Motie-Dibi/Langkamp over kinderbijslag altijd ten goede laten komen aan het kind (28 684, nr. 245) (verworpen) **951, 952**

Gewijzigde motie-Çörüz over een voorwaardelijke ondertoezichtstelling als extra mogelijkheid (28 684, nr. 249, was nr. 246) (verworpen) **951/952**

Raamovereenkomst ouderschapsverlof

Subsidiariteitstoets van het voorstel voor een richtlijn tot uitvoering van de door BUSINESSEUROPE, UEAPME, het CEEP en het EVV gesloten herziene raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof en tot intrekking van Richtlijn 96/34/EG (COM(2009)410) (32 024) **954-958**

Motie-Meeuwis over een nieuwe richtlijn van de Europese Commissie inzake zwangerschapsverlof die niet verenigbaar is met de eisen van subsidiariteit (32 024, nr. 5) **957**

Regeling van werkzaamheden 946-949

Schuldhelpverlening

Motie-Karabulut over opnemen van een breed moratorium in het wettelijk kader minnelijke schuldhelpverlening (24 515, nr. 162) (verworpen) **951**

Motie-Karabulut over inzichtelijk maken van de wachtlijsten voor schuldhelpverlening bij gemeenten (24 515, nr. 163) (verworpen) **951**

Motie-Karabulut over opnemen van minimale kwaliteitseisen in het wettelijk kader minnelijke schuldhelpverlening (24 515, nr. 164) (verworpen) **951**

Gewijzigde motie-Ortega-Martijn c.s. over middelen voor het ondersteunende werk van landelijke vrijwilligersorganisaties (24 515, nr. 166, was nr. 165) (aangenomen) **951**

Snelrecht jaarwisseling

Motie-Teeven/De Roon over dagvaarding voor een snelrechtzitting als grond voor een bevel tot voorlopige hechtenis (32 123-VI, nr. 7) (verworpen) **950**

Verhuiskostenvergoeding

Wijziging van het Burgerlijk Wetboek (opneming verhuiskostenvergoeding bij renovatie) (31 528) **958-960**

Vragenuur

Vragen van het lid Koopmans over het illegaal dumpen van mest **937-939**

Vragen van het lid Tony van Dijck over het bericht «Klanten van Brits-Ierse verzekeraar in de kou» **939-941**

Vragen van het lid Griffith over de radicalisering van het asielactivisme **941-944**

Vragen van het lid Poppe over het blenden van stookolie **944-946**

Handelingen

Tweede Kamer

De Handelingen zijn het woordelijk verslag van de vergaderingen van Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De afleveringen (vergaderedities) van de Handelingen bevatten het verslag van de vergadering(en).

Er zijn twee reeksen vergaderedities: een met Handelingen van de Eerste Kamer en een met Handelingen van de Tweede Kamer.

De prijs van een vergadereditie van de Tweede Kamer bedraagt € 0,24 per pagina, eenzelfde prijs geldt voor de vergadereditie van de Eerste Kamer.

U kunt zich ook abonneren op de Handelingen. In dit abonnement ontvangt u alle vergaderedities van de Eerste en Tweede Kamer.

De prijs in abonnement bedraagt € 0,11 per pagina.

Bestelling van losse nummers en opgave van abonnementen:
Sdu Servicecentrum Uitgeverijen
Postbus 20014
2500 EA Den Haag

Telefonische bestellingen:
abonnementen en
losse nummers: 070 - 378 98 80
per fax 070 - 378 97 83